

**TÜRKİYE’DE KAMU YÖNETİMİNDE
GÜVENLİK SEKTÖRÜNÜN YÖNETİMİ:
YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**
(Yüksek Lisans Tezi)
ÇİLAY ALPASLAN
Kütahya-2019

T.C.
KÜTAHYA DÜMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**TÜRKİYE’DE KAMU YÖNETİMİNDE GÜVENLİK
SEKTÖRÜNÜN YÖNETİMİ:
YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

Danışman:
Doç. Dr. Fatih KIRIŞIK

Hazırlayan:
Çilay ALPASLAN

Kütahya-2019

Kabul ve Onay

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından

Kamu Yönetimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ ÇALIŞMA RAPORU
olarak kabul edilmiştir.

Başkan.....Doç.Dr. ÖZCAN SEZER.....

(İmza)

Üye...Doç.Dr. Fatih KIRIŞIK.....

(İmza)

Üye Dr. Zeynep Ayar Selami Yıldırım

(İmza)

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Ayhan KAHRAMAN

Enstitü Müdürü

Yemin Metni

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “TÜRKİYE’DE KAMU YÖNETİMİNDE GÜVENLİK SEKTÖRÜNÜN YÖNETİMİ: YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

04/09/2019

Çilay ALPASLAN

Özgeçmiş

1993 yılında Ardahan’da doğdu. İlk ve Ortaöğretimini Ardahan’da tamamladı. 2011 yılında Dumlupınar Üniversitesi Kamu Yönetiminde lisans eğitime başlayarak 2015 yılında mezun oldu. 2016 yılında Dumlupınar Üniversitesi Kamu Yönetimi Tezsiz Yüksek Lisans Eğitimi ile başlayıp 2017 yılında Tezli Yüksek Lisansa geçti. “Türkiye’de Kamu Yönetiminde Güvenlik Sektörünün Yönetimi: Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri” adlı çalışmayı hazırladı.

ÖZET

TÜRKİYE’DE KAMU YÖNETİMİNDE GÜVENLİK SEKTÖRÜNÜN YÖNETİMİ: YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

ALPASLAN, Çilay

Yüksek Lisans Tezi, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Fatih KIRIŞIK

Temmuz 2019, 155 sayfa

Güvenliğin sağlanması bir kamu hizmeti olup aynı zamanda devletlerinin asli görevlerinden de birini oluşturmaktadır. Devletlerin varlıklarını devam ettirebilmesi iç ve dış güvenliğini sağlaması ile mümkün olacaktır. Bu nedenle devletler iç ve dış güvenliği sağlayacak kurum ve kuruluşlar oluşturmuşlardır. Güvenliğin sağlanması amacıyla oluşturulan bu kurumlar güvenlik sektörünü meydana getirmekte olup güvenlik sektörünün yönetimi ise kamu güvenliğinin temelini oluşturmaktadır.

Bu çalışmada Amerika Birleşik Devletleri, Fransa ve Almanya’da kamu güvenliğinden sorumlu olan iç ve dış güvenlik örgütlenmeleri incelenmiş ve böylece bu ülkelerdeki örgütlenmeleri ile Türkiye’de ki güvenlik örgütlenmeleri arasındaki farklılıkların görülmesine olanak sağlanmaya çalışılmıştır. Yapılan karşılaştırma neticesinde Türkiye’de güvenlik sektörünün yönetimde yaşanan sorunlar ele alınmış ve bu sorunlara çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Güvenlik, güvenlik sektörü, Kamu Yönetimi, güvenlik sektörünün yönetimi.

ABSTRACT**MANAGEMENT OF SECURITY SECTOR IN PUBLIC ADMINISTRATION IN
TURKEY: PROBLEMS AND SOLUTIONS****Alpaslan, Çilay****Master Thesis, Department of Public Administration****Supervisor: Assoc. Prof. Fatih KIRIŞIK****July 2019, 155 pages**

Providing security is a public service and also constitutes one of the principal duties of their state. It will be possible for states to maintain their assets by ensuring their internal and external security. For this reason, states have established institutions and organizations to provide internal and external security. These institutions created to provide security constitute the security sector and the management of the security sector is the basis of Public Security.

In this study, the internal and external security organizations responsible for public security in the United States, France and Germany were examined and thus the differences between the organizations in these countries and the security organizations in Turkey were tried to be seen. As a result of the comparison, the problems experienced in the management of the security sector in Turkey were addressed and it was tried to bring solutions to these problems.

Keywords: Security, Security Sector, Public Administration, security sector management.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
KISALTMALAR.....	xi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE KAMU YÖNETİMİNDE GÜVENLİK SEKTÖRÜNÜN YÖNETİMİ

1.1. GÜVENLİKLE İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR	6
1.1.1. Güvenlik Kavramı.....	6
1.1.2. Kamu Düzeni	9
1.1.2.1. Güvenlik.....	9
1.1.2.2. Dirlik ve Esenlik	10
1.1.2.3. Genel Sağlık.....	10
1.1.2.4. Genel Ahlak	11
1.2. TÜRKİYE’DE GÜVENLİK ÖRGÜTLENMESİ.....	11
1.2.1. Türkiye’de İç Güvenlik	11
1.2.1.1. İçişleri Bakanlığı.....	12
1.2.1.2. Genel İdari Kolluk	13
1.2.1.2.1. Merkezi İdare Kolluğu	13
1.2.1.2.1.1. Emniyet Genel Müdürlüğü	14
1.2.1.2.1.2. Jandarma Genel Komutanlığı	16
1.2.1.2.1.3. Sahil Güvenlik Komutanlığı.....	17
1.2.1.2.2. Mahalli İdare Kolluğu	19
1.2.1.2.2.1. Belediye Kolluğu: Zabıtası.....	19
1.2.1.2.2.2. Köy Kolluğu: Güvenlik Korucusu.....	20
1.2.1.3. Özel İdari Kolluk	22
1.2.1.3.1. Özel Güvenlik Kavramı ve Türkiye’de Özel Güvenlik Hizmetleri	22
1.2.2. Türkiye’de Dış Güvenlik Örgütlenmesi.....	27
1.2.2.1. Millî Savunma Bakanlığı	28
1.2.2.2. Genelkurmay Başkanlığı.....	30
1.2.2.3. Kara Kuvvetleri Komutanlığı	33
1.2.2.4. Hava Kuvvetleri Komutanlığı.....	33
1.2.2.5. Deniz Kuvvetleri Komutanlığı.....	34
1.3. MİLLÎ GÜVENLİK KURULU.....	35
1.4. YÜKSEK ASKERİ ŞURA (YAŞ)	43

1.5. MİLLİ İSTİHBARAT TEŞKİLATI BAŞKANLIĞI (MİT)	45
1.6. CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİ SONRASINDA OLUŞTURULMUŞ YENİ GÜVENLİK KURUMLARI.....	49
1.6.1. Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu	49
1.6.2. İç Güvenlik Stratejileri Dairesi Başkanlığı	50
1.6.3. Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü	51

İKİNCİ BÖLÜM

ABD, FRANSA VE ALMANYADA GÜVENLİK ÖRGÜTLENMESİ

2.1. ABD'DE GÜVENLİK ÖRGÜTLENMESİ.....	54
2.1.1. ABD'de iç Güvenlik Yapılanmalarının Tarihi.....	54
2.1.1.1 ABD'de Güvenlik Kavramında Yaşanan Değişim ve 11 Eylül 2001 Saldırısı Dönemi Amerika Birleşik Devletleri'nde Güvenlik.....	54
2.1.1.2. 11 Eylül 2001 Saldırısı Sonrası Amerika Birleşik Devletleri'nde İç Güvenlik Yapılanmaları	55
2.1.1.2.1. ABD'de İç Güvenlik Örgütlenmesi.....	56
2.1.1.2.1.1. İç Güvenlik Danışma Kurulu.....	56
2.1.1.2.1.2. İç Güvenlik Bakanlığı.....	57
2.1.1.2.1.3. ABD'de Polis Örgütlenmesi	58
2.1.1.2.1.3.1. ABD'de Polis Örgütlenmesi Ayrımı.....	59
2.1.1.2.2. ABD'de Dış Güvenlik Örgütlenmesi	62
2.1.1.2.2.1. Savunma Bakanlığı.....	62
2.1.1.2.2.2. Genelkurmay Başkanlığı	62
2.1.1.2.2.3. Ulusal Güvenlik Konseyi.....	63
2.1.1.2.3. ABD'de İç ve Dış İstihbarat.....	64
2.2. FRANSA'DA GÜVENLİK ÖRGÜTLENMESİ	66
2.2.1. Fransa'da iç Güvenlik Yapılanmalarının Tarihi	66
2.2.2. Fransa'da İç Güvenlik Örgütlenmesi	67
2.2.2.1. İçişleri Bakanlığı.....	67
2.2.2.2. Fransa'da Jandarma ve Polis.....	68
2.2.2.2.1. Fransa'da Polis Teşkilatı	69
2.2.2.2.1.1. Milli Polis Genel Müdürlüğü.....	70
2.2.2.2.1.2. Yerel ve Belediye Polisi.....	70
2.2.2.2.1.3. Paris Polis Valiliği	71
2.2.2.2.2. Fransa'da Jandarma Yapılanması.....	71
2.2.3. Fransa'da Dış Güvenlik Örgütlenmesi.....	73
2.2.3.1. Silahlı Kuvvetler Bakanlığı	73
2.2.3.2. Genelkurmay Başkanlığı.....	75
2.2.3.3. Milli Savunma Yüksek Kurul ve Komiteleri	75

2.2.4. Genel İstihbarat Merkez Müdürlüğü (DST) ve Dış Güvenlik Genel Müdürlüğü (DGSE)	76
2.3. ALMANYA'DA GÜVENLİK ÖRGÜTLENMESİ	77
2.3.1. Almanya'da İç Güvenliğinin Tarihi	77
2.3.2. Almanya'da İç Güvenlik Örgütlenmesi	79
2.3.2.1. Federal İçişleri Bakanlığı	79
2.3.2.2. Almanya'da Polis Teşkilatı	80
2.3.2.2.1. Eyalet Polisi	81
2.3.2.2.2. Şehir Polisi	81
2.3.2.2.3. Federal Sınır Koruma Polisi.....	81
2.3.2.2.4. Eyalet Sınır Koruma Polisi	82
2.3.2.2.5. Hazır Kuvvet Polisi.....	82
2.3.2.2.6. Federal Polis.....	82
2.3.2.2.7. Trafik Polisi.....	83
2.3.2.2.8. Su Koruma Polisi	83
2.3.3. Almanya'da Dış Güvenliğin Örgütlenmesi.....	84
2.3.3.1. Almanya Federal Savunma Bakanlığı.....	84
2.3.3.2. Almanya Genelkurmay Başkanlığı	85
2.3.3.3. Federal Güvenlik Konseyi (BSR).....	85
2.3.4. Anayasayı Koruma Teşkilatı (BFV) ve Federal Almanya İstihbarat Servisi (BND)	86

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE GÜVENLİK SEKTÖRÜNÜN YÖNETİMİNDE YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

3.1. İÇ VE DIŞ İSTİHBARATIN AYNI KURUM TARAFINDAN YAPILMASI	88
3.2. TOPLANILAN İSTİHBARATIN ORTAK HAVUZDA TOPLANILMAMASI.....	91
3.3. İSTİHBARATIN DEMOKRATİK GÖZETİMİ	93
3.4. JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞININ SİVİLLEŞTİRİLMESİ	97
3.5. SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞININ SİVİLLEŞTİRİLMESİ.....	99
3.6. GÜVENLİK PERSONELİNİN EĞİTİMİ	101
3.7. GÜVENLİK SEKTÖRÜ YÖNETİMİNDE YÜKSEK LİSANS VE DOKTORANIN ÖNEMİ.....	105
3.8. GÜVENLİK SEKTÖRÜ YÖNETİMİNDE DOKTORA SONRASI AKADEMİK ÇALIŞMALARIN ÖNEMİ	106

3.9. GÜVENLİK SEKTÖRÜ YÖNETİMİNDE BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNİN KULLANIMI.....	107
3.10 GÜVENLİK SEKTÖRÜNDE KAMU POLİTİKALARI ANALİZİ TEKNİKLERİNİN KULLANIMI	109
3.11. GÜVENLİK SEKTÖRÜNDE YENİ YÖNETİM TEKNİKLERİNİN KULLANIMI	112
SONUÇ.....	115
KAYNAKÇA	121
DİZİN	140

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ASEM	Astsubay Eğitim Merkezi
BFV	Anayasayı Koruma Teşkilatı
BND	Federal Almanya İstihbarat Servisi
BSR	Federal Güvenlik Konseyi
CEMA	Savunma Şefi
CIA	Merkezi Haberalma Teşkilatı
DEA	Drug Enforcement Agency
DGSE	Dış Güvenlik Genel Müdürlüğü
DST	Genel İstihbarat Merkez Müdürlüğü
FBI	Federal Soruşturma Bürosu
GK	Güvenlik Koruculuğu
JHS	Jandarma Hizmetleri Sınıfı
JİTEM	Jandarma İstihbarat ve Terörle Mücadele
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
MAH	Milli Amele Hizmet
MEH	Milli Emniyet Hizmeti
MGK	Milli Güvenlik Kurulu
MİT	Milli İstihbarat Teşkilatı
MYO	Meslek Yüksek Okulu
MYSK	Milli Savunma Yüksek Kurulu
NATO	Kuzey Atlantik Paktı
NIC	Ulusal İstihbarat Konseyi
NSA	Ulusal Güvenlik Dairesi
NSC	Ulusal Güvenlik Konseyi
ÖHD	Özel Harp Dairesi
ÖSYM	Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
PAEM	Polis Amirleri Merkezi
PMYO	Polis Yöneticisi ve Polis Meslek Yüksek Okulları
POMEM	Polis Meslek Eğitim Merkezleri

PVSK	Polis Vazife ve Salahiyat Kanunu
SGHS	Sahil Güvenlik Hizmetleri Sınıfı
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDK	Türk Dil Kurumu
TSK	Türk Silahlı Kuvvetleri
UGK	Ulusal Güvenlik Konseyi
vb.	Ve Benzeri
YAŞ	Yüksek Askeri Şura

TEZ METNİ

GİRİŞ

İnsan sosyal bir varlıktır. İnsanın sosyal varlık olması gereği insanlar birlikte bir toplumda yaşarlar. Ancak toplum içinde yaşayan insanların çeşitli ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu ihtiyaçlarının başında ise insanları bir arada kalmasını sağlayacak güvenlik ihtiyaçları gelmektedir. İnsanların güvenlik ihtiyacının olması aynı zamanda devletin ortaya çıkmasını da sağlamıştır. Devletlerin temel görevi iç ve dış güvenliği, huzuru ve sükunu sağlayabilmektir. Kuşkusuz devletlerin gerek kendi varlıklarını gerek vatandaşlarının varlığını devam ettirebilmesi iç ve dış güvenliğin sağlanması ile mümkün olacaktır. Bu noktada güvenliğin sağlanması devletlerin varlığını devam ettirebilmesinin ön koşulunu oluşturmaktadır. Bugün gelinen noktada ulusal ve uluslararası alanda güvenliğin sağlanabilmesi devletlerin asli görevleri kabul edilmiştir.

Devletler kritik öneme sahip olan güvenliğin sağlanması amacıyla çeşitli örgütlenmelere gitmişlerdir. Bu örgütlenmeler iç güvenliğin sağlanmasından sorumlu olan örgütler iç güvenlik örgütlenmeleri ve dış güvenliğin sağlanmasından sorumlu örgütler ise dış güvenlik örgütlenmeleri olarak ikiye ayrılmıştır. Güvenliğin sağlanması amacıyla oluşturulan bu örgütlenmeler ülkenin yönetim anlayışı, ülkelerin tehlike faktörünü algılamadaki farklılıkları, coğrafi özellikleri ve güvenlik ihtiyaçları gibi nedenlerden dolayı ülkeden ülkeye farklı özellikler göstermektedir. Örneğin Türkiye, ABD, Fransa Almanya'daki güvenlik örgütlenmelerinin farklı görevleri, yetkileri bulunmaktadır. Buradan anlaşılacağı gibi her devlet kendi ihtiyacı çerçevesinde güvenlik örgütlenmesine gitmiş olup güvenlik örgütlenmeleri devletlerin vazgeçilmez unsurları oluşturmaktadır. Devletlerin asli görevi olan güvenliğin sağlanması görevini yerine getiren güvenlik örgütlenmelerinin yönetiminin nasıl yapıldığı, güvenlik yönetiminde ne gibi sorunlar yaşandığından hareketle bu sorunların giderilebilmesi için neler yapılabileceğine yönelik çözüm önerileri getirilmesi bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde güvenlik kavramından, güvenliğin sağlanmasında etkili unsurlar olan dirlik ve esenlik, kamu düzeni, genel sağlık ve genel ahlak kavramından bahsedilmiş olup birinci bölümde asıl üzerinde durulan konu ise Türkiye'de güvenliğin nasıl sağlandığından hareketle iç ve dış güvenlik örgütlenmeleri ve bu örgütlenmelerde kanun değişiklikleri ve çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile birlikte nasıl bir yapıya dönüştürüldüğüdür. Bunların yanında birinci bölümde yapılan değişiklikler sonucunda oluşturulmuş yeni

kurumlar hakkında da bilgilere yer verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde ABD, Fransa Almanya'nın yönetim yapısı ve tarihi hakkında kısaca bilgiler verilmiş ve bu bilgilerle bağlantı kurularak bu ülkelerdeki iç ve dış güvenlik örgütlenmelerinin yapıları, görevleri sorumlulukları ve ülkede güvenliğin sağlanmasındaki önemi ve yeri belirtilmiştir. Ayrıca bu ülkelerde güvenliğin sağlanmasında tehlikelerin önceden belirlenmesi noktasında önem taşıyan istihbaratın sağlanmasından hangi örgütlenmelerin sorumlu olduğu hakkında da bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölümdeki temel amaç ABD, Fransa ve Almanya gibi ülkelerdeki iç ve dış güvenliğin sağlanmasından sorumlu olan örgütlenmeler hakkında bilgilere yer verilerek Türkiye'deki güvenlik örgütlenmeleri arasındaki farklılıklar ortaya konulmaya çalışılmasıdır. Çalışmanın üçüncü bölümünde Dünya'da güvenlik, yönetim, teknoloji alanında yaşanan değişimler ile birlikte bugün her alanda olduğu gibi güvenlik yönetimi de başarılı olabilmek adına kendini yenileme süreci içerisine girmek zorunda kalmıştır. Bu kapsamda bütün ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de güvenlik örgütlenmelerinde yaşanan yeniliklere uyum sağlamaya çalışmaktadır. Çalışmanın üçüncü bölümünde Türkiye'deki güvenlik örgütlenmelerinin yaşanan yeniliklere ne ölçüde cevap verebildiği ve güvenlik sektörünün yönetimi nasıl yapıldığından hareketle güvenlik sektörü yönetiminde yaşanan sorunlar tespit edilip bu sorunların çözülmesi noktasında neler yapılabileceği tartışılmış ve çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın Konusu ve Kapsamı

Bu çalışmada “*Türkiye’de Kamu Yönetiminde Güvenlik Sektörünün Yönetimi: Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri*” konusu ele alınmıştır. Birinci bölümde güvenlikle ilgili genel bir kavramsal çerçeve oluşturulmuş olup aynı zamanda Türkiye'deki iç ve dış güvenlik örgütlenmeleri hakkında bilgi verilmiş. İkinci bölümde ABD, Fransa ve Almanya'daki iç güvenlik ve dış güvenlik örgütlerinden bahsedilmiş olup son olarak üçüncü bölümde çalışmanın yazılış amacını oluşturan Türkiye'deki güvenlik örgütlenmelerinin yönetiminde yaşanan sorunlara çözüm önerileri getirilmeye çalışılmış olup konunun kapsamı Türkiye'deki güvenlik örgütlenmelerindeki sorunlar olarak ele alınmıştır.

Problemın İfadesi

Bu çalışmanın problemi güvenlik sektörü yönetiminde yaşanan sorunlardır.

Çalışmanın Amacı

Bu araştırma ile Türkiye’de güvenlik sektörünün yönetiminde yaşanan problemlerin belirlenerek ve sorunlara ilişkin zm nerileri getirebilmek amaçlanmıştır. Bu amaçla araştırmacının konuya ilişkin beklentisini yansıtan aşağıda belirtilen hipotez araştırma hipotezi olarak tanımlanmıştır:

Hipotez: Kamu yönetiminde, güvenlik sektörünün yönetiminde yaşanan sorunlar bulunmaktadır bu sorunların üzülmesi Türkiye’nin i ve dış güvenliğini sağılamasını kolaylaştıracaktır.

Çalışmanın nemi

Güvenlik sektöründe özellikle 2016 sonrasındaki süreçte birçok değişikliğe gidilerek güvenlik alanında bir reform süreci başlamıştır. Güvenlik alanında yapılan bu reform süreci gerekli ve önceden yapılması gereken bir süreçtir. Güvenlik alanında yapılan değişikliklere rağmen güvenlik yönetiminde hala sorunların yaşanması ve bu sorunların zme kavuşturulması noktasında öneriler sunulması yapılan çalışmayı önemli hale getirmiştir. Yapılan bu çalışma ile elde edilecek sonuçlar;

- Güvenlik sektöründe var olan sorunların ortaya çıkarılması noktasında önemlidir.
- Güvenlik yönetiminde yaşanan sorunların üzülmesine yönelik öneriler sunulması noktasında bu çalışma da önem taşımaktadır.

Çalışmanın Yöntemi

Yapılan çalışmada nicel bir araştırma yöntemi kullanılmamış olup bu araştırmada kullanılan yöntem birçok sosyal bilim araştırmalarında kullanılan nitel yöntem olan ve daha çok bir çalışmada verilerin toplanması ve gözlem, görüşme ve analizin yapıldığı sayısal verilere yer verilmeyen araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Sonuç olarak bu çalışmada nitel yöntem ile belirlenen sorunların zmne yönelik kaynak taraması ve kişisel görüşleri içerecek şekilde yorumlanmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada Türkiye’de kamu yönetiminde güvenlik sektörünün yönetiminde yaşanan temel problemlerin belirlenerek bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri sunmak amacıyla olgusal veriler toplanmaya çalışılmıştır.

Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Bu çalışmada konu ile ilgili kitapların, İnternet kaynakları, tezler, makaleler, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri, tüzükler, yönetmelikler ve kanunların incelenmesini ve kişisel yorumlara yer verilerek güvenlik sektörü yönetiminde yaşanan sorunlara çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM
TÜRKİYE’DE KAMU YÖNETİMİNDE GÜVENLİK SEKTÖRÜNÜN
YÖNETİMİ

1.1. GÜVENLİKLE İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

1.1.1. Güvenlik Kavramı

Güvenlik kavramı genel olarak insanların en temel ve önemli ihtiyaçlarından birini oluşturmaktadır. Güvenlik, insanların toplu halde yaşamaları sonucu ortaya çıkan en temel ihtiyaçtır. Bu nedenle ilkçağlardan bu yana insanların güvenlik ihtiyaçlarının karşılanması devletlerin asli görevleri arasında yer almaktadır. Dört tane güvenlik bulunmaktadır bunlar; devletlerin güvenliği, toplumun güvenliği, küreselleşme sonucu önem kazanan bireyin güvenliği ve uluslararası güvenliktir. Siyaset alanında önemli düşünürlerden biri olan Hobbes'a göre devletin amacı bireysel güvenliğin sağlanması olmalıdır. Hobbes insanların güvenlik ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamak amacıyla, kudretli bir kuruma ihtiyaç duyduğunu ve bunun sonucunda “devlet” denilen kurumu insanlar haklarından gönüllü olarak vazgeçerek oluşturduğunu savunmaktadır. Devlet bireyin güvenlik ihtiyaçlarının sağlayıcısı olarak kurulmuştur. Güvenliğin çok önemli bir ihtiyaç olduğunu Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisinde fizyolojik(genel) ihtiyaçlardan sonraki aşamada ikinci sırada güvenlik ihtiyacına yer vermesinden anlaşılmaktadır (Çay, 2014: 1). Güvenlik bireylerin ve devletlerin varlığını koruma ve sürdürmesi amacıyla yapılmakta olup (Dedeoğlu, 2014: 34) güvenlik kuşkusuz insan yaşamının vazgeçilmez unsurlarından birini oluşturmaktadır. Dolayısıyla güvenlik ihtiyaçlarını karşılayamayan insanların diğer ihtiyaçlarını karşılaması da pek mümkün görünmemektedir. Güvenliğin birçok tanımı bulunmakla birlikte belli başlı tanımları şu şekildedir; TDK güvenlik kelimesi Türkçe sözlüğünde tanımını şu şekilde yapmıştır: “toplumdaki bireylerin yaşamında kanuni düzenin aksamadan sürekli olarak yürütülmesi, bireylerin korkmadan cesur bir şekilde yaşayabilme durumu veya emniyet” olarak tanımlanmıştır (Çapar, 2013: 5). Güvenliği genel bir bakış açısı ile tanımlamak gerekir ise şu şekilde bir tanım yapılabilir; güvenlik tanımı canlı veya cansız herhangi bir varlığın bütün tehdit ve tehlikelere karşılaşması durumunda korunmasıdır. Güvenliğin daha özel ve geniş tanımı yapılacak olunursa, bireyin tüm çevresini tüm olarak ele alıp çevreleyen, o durumdan etkilenen ve etkileyen varlığın tehlikelere karşı emniyetinin alınması durumudur.

Sosyal bilimler yapmış olduğu güvenlik tanımına göre, kişilerin, toplulukların veya toplumu oluşturan bireylerin birden, beklemediği, istemediği durum olaylara veya

saldırlara maruz kalma durumudur (Urhal, 2009: 57). Güvenliğin öznel ve nesnel olmak üzere iki boyutu bulunmaktadır. Nesnel boyutunu kısa ve öz olarak tehlikenin olmaması olarak tanımlanırken öznel boyut kuramı ise; tehlikeli durumun olmadığına yönelik kişisel inanç ve huzur bütünüdür (Üzel, 2008: 11). Güvenliğin görüldüğü gibi birçok tanımı olmakla birlikte herkes tarafından kabul gören genel bir tanımını yapmak güvenlik kavramı için mümkün görünmemekle birlikte güvenlik toplum yaşamının belirli bir düzen içinde devam etmesi noktasında vazgeçilmez bir unsuru oluşturmaktadır. Başlangıç da güvenlik kelimesi devlet güvenliği ve toplumsal güvenlik anlamında kullanılmaktayken özellikle soğuk savaş sonrası güvenlik alanında yaşanan dönüşüm ile birlikte bireye önem veren insani güvenlik ve önleyici (proaktif) güvenlik kavramları etkili olmaya başlamıştır. Devletler toplumda huzuru ve güveni tesis edebilmek için en etkili güvenlik hizmetleri bulmak ve uygulayabilmek çabası içerisine girmişlerdir. Toplumda devlet yanında özel sektörde güvenlik hizmetlerinin karşılanması noktasında devlete yardımcı olmakla birlikte güvenlik hizmetlerinin karşılanmasında en etkin ve verimli hizmet sunan kurum kuşkusuz devlettir. Güvenlik devlet için bir kamu hizmetidir.

Güvenlik hizmetinin bir kamu hizmeti olması noktasında sahip olduğu nitelikleri şu şekilde sıralanabilir (Çapar, 2013: 12):

- Güvenlik hizmetleri tehlikeleri önlemeye yönelik koruyucu temel hizmetlere sahiptir.
- Güvenlik hizmeti veren bireylerin ateşli silah kullanma ve zor kaba kuvvet kullanma hakkına sahiptir.
- Güvenlik hizmeti demokratik yöntemlerle, otoriter (tek kişiye bağlı) ya da baskıcı yöntemleri ile kullanabilir.
- Güvenlik hizmeti huzurlu ortamlarda gereksiz şekilde, acil bir olayın çıkması durumunda ise halk tarafından yetersiz gibi yorumlar yapılabilmektedir.
- Güvenlik hizmetinin önemli bir bileşeni olan önleyici faaliyetlerin başarısı halk tarafından hissedilmezken başarısızlığı büyük tepki çeker.
- Güvenlik hizmetinin yerine getirilmesi görevi olan personel, silah ve zor kullanmak zorunda kalabilir (Çay, 2014: 14).

- Güvenlik hizmetleri kurumdan kuruma, ülkeden ülkeye, sistemden sisteme farklı yöntemle sunulur. Her zaman ve her yerde standart değildir (Çay, 2014: 14).

Devlet tarafından verilen güvenlik hizmetleri “iç ve dış güvenlik hizmetleri” olarak kendi içinde ikiye ayrılmaktadır. İç güvenlik hizmetleri devletin kolluk kuvvetleri tarafından yerine getirilmektedir. Kolluk ise kendi arasında adli ve idari kolluk olarak ikiye ayrılmaktadır. İdari kolluk kendi içinde genel ve özel kolluk olarak ayrılmaktadır. Genel kolluk hizmetleri devlet tarafından; Polis, Jandarma ve Sahil Güvenlik birimleri tarafından yapılmaktadır (Çay, 2014: 22). Özel kolluk hizmetlerini yerine getirme görevi olan özel kolluk personeli şunlardır: Belediye zabıtası, orman, gümrük, çiftçi mallarını koruma kollukları güvenlik korucuları, kır bekçileri, limanlar kolluğundan (Güner, 2011: 18) oluşmakta iken genel ve özel kolluğa ek olarak yardımcı kolluk bulunmaktadır. Yardımcı Kolluk çarşı ve mahalle bekçileridir. Ülkemizde dış güvenlik hizmetlerinden ise TSK sorumludur. Dış güvenliğin tesis edilmesi amacıyla Genelkurmay Başkanlığı ve Millî Savunma Bakanlığı ve Millî Savunma Bakanlığına emri altında olan ve TSK'ya bağlı Kara, Hava ve Deniz Kuvvetleri Komutanlıklarından oluşmaktadır. Bir ülkede güvenliğin sağlanabilmesi iç ve dış güvenlik hizmetlerinin en iyi yapılmasına bağlıdır. Kolluk hakkında bilgi verilmeden önce Türkiye’de iç güvenlik hizmeti alanı yönelik mevzuatı hakkında kısaca bilgi verilip kolluk personeli konusuna değinilecektir. İç güvenlik hizmeti alanları hakkında kısaca şöyle ifade edilebilir (Akyüz, 2015: 72-73):

- Yerleşim yerleri alanlarında suç önleme, kovuşturma genel güvenlik hizmetleri polis tarafından yapılmaktadır.
- Kırsal kesimlerde suç önleme, engelleme, kovuşturma gibi hizmetler jandarma ve askeri birimler tarafından yapılmaktadır.
- Karada, denizde ve hava hudut giriş çıkış kapılarımızdaki pasaport işlerini ve hudut mevzuatımızla ilgili hizmetleri İçişleri Bakanlığı (pasaport polis birimleri) tarafından yapılmaktadır.
- Kara, deniz ve hava hudut kapı sınırlarında suç önleme, engelleme, kovuşturma ve genel güvenlik hizmetleri Jandarma tarafından yapılmaktadır.

- Ülkenin genel olarak her yerinde istihbarat faaliyet işlem ve hizmeti yapma,
- Ceza, infaz kurumlarının çevresinde iç ve dış güvenlik hizmet verme,
- Kara hudut sınırları koruma hizmet faaliyetlerini yapma,
- Gümrük kapılarında muhafaza hizmetleri verme,
- Ülke genelinde Trafiği düzenleyip ve denetleme hizmeti verme gibi görevleri bulunmaktadır.

1.1.2. Kamu Düzeni

Türk Dil Kurumunda kamu düzeni şöyle tanımlanmıştır (www.tdk.gov.tr): herhangi bir ülkede kamu hizmetlerinin en iyi şekilde yapılmasını sağlayan devlet birimlerinin içte ve dışta güvenlik hizmetlerini, kişiler arasındaki bağlantıları, birliği sağlamaya çalışan kuralların bütününe verilen genel isimdir. Kamu düzeni kavramına ilk defa 1982 Anayasasının “Temel Hak ve Ödevler” başlıklı kısmında şöyle yer verilmiştir (Emiroğlu, 2011:13): halkın huzur, barış ve güven içerisinde sağlıklı bir şekilde hayatını sürdürmeye devam etme halidir. Bir başka tanıma göre kamu düzeni belirli bir ülkede, belirli bir zamanda, kamu yararlarını kamu vicdanı ile genel ahlakı çok yakından ilgilendiren hususlar olarak tanımlanmıştır (Akman, 1998: 28). Kamu düzeni bir ülkede kaos ve karmaşanın önlenmesi düzenin sağlanmasıdır. Kamu düzeni kavramı klasik olarak kamu güvenliği, kamu birliği esenlik kamu sağlığı gibi kavramlardan meydana gelmektedir (Emiroğlu, 2011: 13). Kamu düzenini bireylerin umuma açık ve umumi yerlerde güvenlik, dirlik esenlik, genel sağlık ve genel ahlak ilkeleri doğrultusunda yaşamasını ifade etmektedir (Günday, 1997: 193). Kamu düzeninin sağlanması kolluk faaliyetlerinin temelini oluşturmaktadır (Gözler, 2009: 472). Kamu düzeninin sağlanmasının öğeleri güvenliğin sağlanması, dirlik esenlik, genel sağlık ve genel ahlakın korunmasıdır. Dolayısıyla kamuda düzenin sağlanabilmesi için yukarıdaki öğelerin sağlanması gerekmektedir.

1.1.2.1. Güvenlik

Güvenlik kavramının enbilindik anlamı kişilerin oluşacak herhangi bir tehdide karşı canının ve mallarının korunmasıdır. Ancak bireylerin kendilerini huzur ve güvende hissedebilmeleri ise kamu düzeninin huzuru ve varlığını devam ettirebilme konusunda yeterli inancın yerleşmesi sonucunda bu durum mümkün olacaktır. Kısaca güvenlik halka, bireylere ve mallara yönelik oluşabilecek tehlike ve kazalara ve sabotaj

durumlarına karşı gerekli olan güvenlik tedbirlerin alınması ve böylece bireylerin toplumda huzur ve esenlik içinde yaşamını sürdürmesidir (Emiroğlu, 2011: 14-15).

Kısaca güvenlik şu hususları taşımaktadır (Çapar, 2013: 7):

- Tehlikeli bir durumun varlığı,
- Alınacak tedbir ve önlemleri,
- Asayiş ve huzurunun devamlı kılınmasını,
- Suç ve suçluluğun önlenmesi ve bunlarla mücadele edilmesini,
- Kamu gücünün meşru güç olarak kullanılmasını,
- İşlenen suçları cezalandıracak kurum ve mekanizmaların varlığını,
- Bunların sonucunda kamu düzeninin sağlanmasıdır.

Güvenlik en açık anlamıyla bir ülkede emniyet ve asayişin sağlanması faaliyetlerinin tamamıdır.

1.1.2.2. Dirlik ve Esenlik

Dirlik ve esenlik kelimesi anlam olarak huzur, geçim durumu, afiyet, sıhhat, sağlık ve selamet anlamına gelmektedir (Doğan,2010:13). Dirlik ve esenlik bireylerin her zaman, her yerde huzurlu olması dış etkenlerden etkilenmemeleridir (Giritli, Bilgen ve Akgüner, 2001: 746). Dirlik ve esenlik, toplumun rahatı huzuru demektir (Kırışik, 2013:114). Dirlik ve esenlik kelime olarak insan yaşamının normal düzenini olumsuz olarak etkileyen düzensizliğin yokluğundan kaynaklanmaktadır (Emiroğlu, 2011:14).

1.1.2.3. Genel Sağlık

Genel sağlık kişilerin toplumda yaygın olarak görülen hastalık türlerinden uzak durması ve sağlıklı koşullarda barınmasıdır (Gözübüyük, 2015: 47) Ancak genel sağlık kavramından bireylerin tek tek hastalıktan arınması ve kurtarılması anlamı çıkarılmamalıdır. Burada sağlık hastalıkların iyileştirilerek bireylerin hastalıktan kurtarılması anlamına gelmektedir. Kolluğun yürüttüğü sağlık faaliyetleri ise bütün toplumun bulaşıcı ve salgın hastalıklara karşı korunması ya da bu tehlikelerin olmaması anlamına gelmektedir (Günday, 2003: 262). Bunların dışında genel sağlık her türlü gıda maddesinin üretimi ve pazarlanmasının sağlık bakımından denetlenmesi, toplum sağlığı bakımından temizlik şartlarının ve belirlenmesini de içermektedir (Akyılmaz, Sezginer,

Kaya, 2009: 512 akt. Kırışık, 2013: 114). Kısaca genel sağlık hastalıklarının önlenerek toplumun sağlığının korunmasıdır.

1.1.2.4. Genel Ahlak

Ahlak kavramı Türk Dil Kurumuna göre anlamı bir topluluğun içerisinde yaşayan bireylerin zorunlu uymak zorunda olduğu kurallar bütünüdür (www.tdk.gov.tr, 2019). Genel ahlak ise belirli bir zaman içerisinde belli bir mekanda, toplumu oluşturan kişilerin büyük birçoğunun paylaştığı ve herkesin uymasını istediğı toplumsal kuralların tamamıdır (Kırışık, 2013:114). Genel ahlak alanında düzenin korunmasında kolluğun herhangi bir görevi olamamakla birlikte ahlak alanında yaşanan düzensizlik sorunları, kamu düzenini bozucu bir nitelik kazanması durumunda kolluk kuvvetleri bu sorunu önlemekle sorumlu birimdir (Doğan, 2010: 13-14).

1.2.TÜRKİYE’DE GÜVENLİK ÖRGÜTLENMESİ

1.2.1. Türkiye’de İç Güvenlik

İç güvenlik ve dış güvenlik kavramları özellikle ulus-devletlerin gelişim sürecinde sanayi inkılabından sonra şekillenmeye başlamıştır. İç güvenliğin önemi özellikle II. Dünya savaşıdan sonra daha belirginleşmiştir. İç güvenlik unsurlarından bahsedilmeden önce iç güvenlik hakkında kısa bir bilgi verilmesi konunun anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. İç güvenlik veya diğer adıyla Kamu Güvenliği; herhangi bir ülkenin coğrafik sınırları çevresi içerisinde bulunan vatandaşlarının güvenliğini sağlaması, vatandaşlarını her türlü şiddet, tehlikeye karşı koruması ve devlet veya özel kişilere ait binaların her türlü tehlike ve sabotaja karşı korunmasıdır (Urhal, 2009: 69). Diğer bir iç güvenlik tanımı ise: “*ülke olarak tabir edilen toprak parçası üzerinde, kendi kendini yönetme özelliğine sahip insanlar tarafından kabul edilen genel ve ortak kanunlar ve kurallar çerçevesinde oluşturulan düzenin korunması ve sağlıklı bir şekilde devamının sağlanması hizmeti*” olarak tanımlanmıştır (Çinar, 2014: 23). Türkiye’nin güvenliği ise ülkenin devleti ve milleti ile varolan bölünmez bütünlüğü ve bu bütünlüğün yaşamsal devamlılığının sağlanması anlaşılmaktadır (Çeçen, 2005: 108).

Devletin asli görevi olarak kabul edilen iç güvenliğin sağlanması aynı zamanda devletlerin hayatta kalmalarının da ön koşuludur. Dolayısıyla iç güvenliğini sağlayamayan bir devlet kuşkusuz dış güvenlik hizmetleri yerine getirme noktasında da ciddi sıkıntılar yaşayacaktır. İç güvenlik hizmetlerinin sağlanması devlet ve vatandaşlar

için hayati derecede önem taşımaktadır. İç güvenlik hizmetlerinin sağlanmasına ülkemizde de büyük önem verilmekte iç güvenliğin sağlanması noktasında ciddi yatırımlar yapılmaktadır. Ancak yapılan yatırımların başarılı olmasında iki kritik nokta bulunmaktadır. Bunları şöyle sıralayabiliriz: vatandaşlarla el ele verilerek güvenlik hizmetlerinin sağlanabilmesi ve verilen güvenlik hizmetlerine halkın beklenti ve şikayetlerinin göz ardı edilmemesidir. Bu iki noktaya dikkat edilerek güvenlik hizmetlerinde verim ve kalite arttırılabilir. Ülkemizde iç güvenlik hizmetlerinin verilmesi kamu düzeni ve güvenliğin sağlanması için genel ve özel kolluk görevlendirilmiş olup birde bu kolluğa yardımcı olması amacıyla yardımcı kolluk görevlendirilmiştir.

1.2.1.1. İçişleri Bakanlığı

Türkiye’de iç güvenliğin sağlanması noktasında en önemli kurum İçişleri Bakanlığıdır. İçişleri Bakanlığı güvenlik hizmetlerini üç kurum aracılığı ile yerine getirmektedir. Bunlar; Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Sahil Güvenlik Komutanlığıdır. 3201 sayılı Emniyet teşkilatı kanununa göre Türkiye’nin emniyetini ve huzuru sağlamadaki en temel görev İçişleri Bakanlığı’na verilmiştir. İçişleri Bakanlığına kendisine verilen bu görevi Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve gerektiğinde ise bu görevi zabıta teşkilatı ile ifa etmektedir (Tosun, 2013: 28-29). Kendi içerisinde her kolluk biriminin bağlılık düzeni ve statülere birbirinden farklıdır. Jandarma kolluk kuvveti doğrudan direk olarak bakanlığa karşı sorumludur. Bakanlık müsteşarının genel komutanlık üzerinde herhangi bir etkisi ya da yükümlülüğü bulunmamaktadır. (Akman,1988: 102). Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin 254.maddesine göre İçişleri Bakanlığının temel görev ve yetkileri şöyle sıralanmıştır (Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018: 254):

- İçişleri Bakanlığının en temel görevi ülkenin bölünmez bütünlüğünü sağlamak, ülke içerisinde asayiş sağlaması ve bakanlığa bağlı kuruluşları idare etmek, insanların anayasada yazılı hakkını, asayişini ve hürriyetini korumaktır.
- Ülkenin kara ve deniz sınırlarını korumak ve muhafaza etmek
- Trafik düzenini sağlamak ve denetime tabi tutmak,

- Her türlü yapılan kaçakçılık faaliyetlerini men etmek ve sürekli olarak takip etmek,
- Ülkenin iç politikasına yönelik Cumhurbaşkanına teklif de bulunmak, il ve ilçelerinin durum değerlendirmelerini yapmak,
- Nüfus ve vatandaşlık işlerini yürütmek
- Pasaport işlemleri yapmak, Cumhurbaşkanı kararnamesi ile verilen görevleri yapmak olarak sıralanmıştır.

Yukarıda kararnamede ifade edildiği gibi İçişleri Bakanlığı kamu düzeni ve güvenliğinin sağlanması amacıyla ülke içinde güvenlik hizmetlerinin yürütülmesinden sorumludur. İçişleri Bakanlığı ülkemizde iç güvenliğin sağlanmasından sorumlu merkezi birimdir. Ülkenin emniyet ve asayişinden İçişleri Bakanlığı sorumludur. Bundan dolayı da ülkenin genel emniyeti tek bir makama verilmiş ve bu makamlar arasında yetki dağılımı yapılmıştır (Tosun, 2013: 29). 5442 sayılı kanun çerçevesinde il idaresinden sorumlu vali ve kaymakamlar il ve ilçe sınırları içerisinde suçun oluşmasını engellemek ve güvenliği sağlamak gibi temel görevleri vardır. Vali il sınırları içerisinde en rütbeli kişidir. Kaymakam ise ilçe sınırları içerisinde tüm kolluk birimlerinin amiridir. İl sınırları içerisinde Jandarma Genel Komutanlığı valiye, ilçe sınırları içerisinde jandarma komutanı kaymakama karşı sorumludur (Kara, 2016: 249-250). Vali ve kaymakamlara verilen bütün bu yetkilere rağmen İçişleri Bakanlığı içgüvenliğin sağlanması noktasında birincil dereceden sorumlu olan kurumdur.

1.2.1.2. Genel İdari Kolluk

Genel idari kolluk; polis, jandarma ve sahil güvenlik teşkilatından oluşmaktadır. İçişleri Bakanlığı başta olmak üzere vali ve kaymakamın emrinde görev yapmaktadır. Genel İdari kolluk tüm ülkede kamu düzenini sağlamakla görevlidir (Günday, 2002: 251). Genel idari kolluk toplumda huzurun güvenliğin esenlik ve sağliğin sağlanmasından sorumludur (Gözübüyük, ty. 230).

1.2.1.2.1. Merkezi İdare Kolluğu

Merkezi İdare kolluğu, ülkede kamu düzeninin sağlanması amacıyla vatandaşların her türlü faaliyetleri üzerinde yerine getirilen kolluk faaliyetlerini yürütmektedir. Bu kolluk birimleri, Jandarma polis ve sahil güvenlik olarak üçe ayrılmaktadır. Merkezi idare kollukları devlet teşkilatları içerisinde, merkezi idarenin

yani İçişleri Bakanlığı vali ve kaymakamların ve bucak yetkililerin emri çerçevesinde görev yapmaktadırlar (Kalabalık, 2004:222 akt. Kırıışık, 2013: 117).

1.2.1.2.1.1. Emniyet Genel Müdürlüğü

Emniyet Genel Müdürlüğü(EGM) bahsetmeden önce polis teşkilatının tarihi ve yapılanması hakkında da kısaca bilgi verilmesi faydalı olacaktır. Türk Polis Teşkilatı, ilk defa 10 Nisan 1845 yılında “Polis Nizamnamesi” adı ile kurulmuştur. 1879 tarihinde ise “Zaptiye Nezaretine” olarak örgütlenmiş ve Jandarma’dan ayrılmıştır. 1909 tarihinde ise bugün ki yapısına bürünmüş olup İçişleri Bakanlığına bağlanmıştır (Mil ve Kara, 2016:74). Polisin, bireylerin haklarını ve özgürlüklerini koruma, kamunun var olan düzenini sağlama gibi temel görevleri, bulunmaktadır. Bugün polis teşkilatının mihenk taşıını oluşturan kanun maddesi 4 Haziran 1937 yılında yayınlanmış olan 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu olup bu kanunda Emniyet Teşkilatının yapısı merkez, taşra ve kuruluşlarından meydana geldiği belirtilmiş (Emiroğlu, 2011: 74) olup bu kanun üzerinde dönemin ihtiyaçlarına göre çeşitli değişikliklere gidilmiş olmasına rağmen bugün hala yürürlükte dir. Polise yüklenen görevler 1.maddede belirtildiği gibi kamuda asayiş ve güvenlik hizmetlerinin yürütülmesi halkın refah ve huzurunun sağlanması olarak belirtilmiş ve polisin görevlerinin sınırı kanunda kendisine verilen yetki ile sınırlandırılmıştır. Polisin görev alanı olan kentler suç işlemek isteyenler için büyük bir avantaj sağlamakta iken polisin görevlerini yerine getirirken zorlanmasına neden olmaktadır. Suç işlenmesinde ve suçluların barınmasında kentlerin suçlular lehine bazı avantajları bulunmaktadır. Bu avantajları şu şekilde sıralayabiliriz; kentlerin yoğunluğu, toplumun yardım etme hissini kaybetmiş olması, çalınan malın elden kolay çıkmasını sağlayacak alıcıların varlığı, saklanmanın kolay olması, ulaşım olanaklarının kolaylığı ve ucuzluğu bu avantajlardan bazılarıdır (Kaypak, 2016: 44). Görüldüğü gibi kentler suçluların barınma alanını oluşturmaktadır. Kentlerde suçluluk oranının yüksek olduğu yerleşim yerleridir ve bu nedenle kentlerde güvenliğin sağlanması suç oranının düşürülmesine katkı sağlayacaktır. Kentlerin güvenliğinden sorumlu olan polisin kentlerde kamu düzeni ve güvenliğini sağlanması amacıyla PVSK ‘da bazı yetkiler verilmiştir. Bu yetkiler aşağıdaki şekilde sıralanabilir (Mil, 2014: 46-47);

- Polisin kentlerde arama, denetim ve men etme yetkisi,
- Polisin olay yerlerini inceleme ve bilgi alma hakkı,

- Kişilerin mallarına el koyma hakkı,
- Kişilerin telefonunu denetleme dinleme yetkisi ve izleme hakkı,
- Kişilerden olay hakkında ifade alma hakkı
- Organize suç örgütleriyle mücadele yetkisi
- Bilişim suçlarına doğrudan müdahale hakkına sahiptir.

Türkiye'nin yönetim yapısının merkezi olması iç güvenlik örgütlerinin de merkeziyetçi bir anlayışla yapılanmasına neden olmuştur. Polis teşkilatının merkezi yapılanması ise Emniyet Genel Müdürlüğüdür. Emniyet Genel Müdürlüğünün merkezi ise Ankara'da olup İçişleri Bakanlığına bağlı olarak görev yapmaktadır. Yerelde ise polis illerde valiye ilçelerde ise kaymakamlara bağlı olarak görev yapmaktadır (Mil ve Kara, 2016: 75). Emniyet Genel Müdürlüğünün teşkilatı merkezde Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı olarak görev yapan teşkilatın merkez birimleri; sayısı 5 olan genel müdür yardımcıları ve bunlara bağlı 29 tane daire başkanlığı ile danışma ve denetim birimlerinden meydana gelmektedir. Emniyet Genel Müdürlüğü polisin sorumluluk alanı içerisinde yer alan il ve ilçe merkezlerinde genel emniyet ve asayiş hizmetlerini, zabıtaya görev veren mevzuatı uygulamak, karayollarındaki trafik düzen ve güvenliğini sağlayabilmek ve bunların dışında birçok adli ve idari hizmetleri yürütmekle görevlidir. Emniyet Genel Müdürlüğü iç güvenliğin sağlanması görevini İçişleri Bakanlığına emrinde yerine getirmekte beraber kendine özel kanunlarına göre idare edilen genel bütçe içinde ayrı bir bütçesi olan bir teşkilattır (Çapar, 2013: 116).

Ülkemizde il ve ilçelerde güvenlik hizmetlerinin sağlayıcısı olan polis birimlerinin merkezde ve taşrada en iyi şekilde örgütlenmesi büyük önem taşırken diğer taraftan polis birimlerinin iyi eğitim almış olması da verilen güvenlik hizmetlerinde verim ve kaliteyi arttırması noktasında büyük önem taşımaktadır. Polis teşkilatlarında verilen eğitim incelendiğinde emniyet teşkilatları orta ve üst kademede personel yetiştirebilmek amacıyla 2001 yılında bir kanun çıkartmış ve bu kanunla birlikte üniversitelere dönüştürülmüş olan 4 yıllık yüksek eğitim veren Polis Akademisi oluşturulmuş olup bu teşkilatta amirler 4 yıl eğitim görmektedirler. Polis Meslek Yüksek Okullarının kurulması polislerin aldıkları eğitimde bir standart oluşturulmasında çok büyük öneme sahip olmuştur. Polis olabilmek için tanınmış bir olanak olarak değerlendirilecek olan 4 yıllık üniversite mezunlarının sınavla polis memurluğuna alınması ve sonrasında Polis Meslek Eğitim Merkezlerinde 6 ay süreli bir

eğitime tabi tutulduktan sonra göreve başlayabilmeleri de polislik alanında önemli bir gelişme olmuştur. Emniyet Genel Müdürlüğü, güvenliğin sağlanması amacıyla taşradaki emniyet müdürlükleri ile sürekli bağlantı içerisinde olup taşradaki birliklere emir verebilir ve bu görevleri İçişleri Bakanlığı adına yapabilir. Kısaca Emniyet Genel Müdürlüğü İçişlerinin iç güvenliğin sağlanması görevini üstlenen merkezi bir kuruluş olup taşradaki polis birimleri de Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlıdır.

1.2.1.2.1.2. Jandarma Genel Komutanlığı

Jandarma Osmanlıdan beri var olan zaman zaman farklı isimler almış olmasına rağmen iç ve dış güvenlikte önemli görevler üstlenmiş olan birimdir. Genel kolluk örgütleri içerisinde en eski birim jandarma olup jandarma uzun yıllar iç güvenliğin ve dış güvenliğin yegâne sağlayıcısı görevini üstlenmiştir. Bugün var olan jandarmanın kökeni ise Fransa'ya dayanmış olup Jandarmanın kuruluş tarihi ise 14 Haziran 1869 olarak kabul edilmiştir (Alpar, 2013: 88). Jandarmanın temelini ise 2803 sayılı kanun oluşturmaktadır. Bu kanun teşkilatın görev ve yetkilerini açıkça belirtmiştir. 2803 sayılı kanunun 5'inci maddesinde jandarma teşkilatı hakkında önemli bilgilere yer verilmiştir. Bu maddeye bakılacak olunursa şöyle açıklanabilir.

Bu kanunun 5'nci maddesinde Jandarma Genel Komutanlığı bağlı olduğu kurumlar hakkında daha derin bilgilere ver verilmiştir. 5'nci maddede:

“Jandarma Genel Komutanlığının(JGK) kuruluş yerleri ve kadrolarıyla konuşlanma yerleri İçişleri Bakanlığın kurumları tarafından düzenlenir. Ancak savaş ve seferberlik durumunda Kuvvet Komutanlıkları komutasına girecek birlik kuvvetlerinin kuruluş ve kadrolarıyla konuş yerlerinin düzenlenme faaliyetlerinde Genelkurmay Başkanlığının görüşü alınarak yapılmaktadır...”

denilmiş ve jandarmanın hangi birimlere hangi durumlarda bağlı olduğu açıklanmış ve jandarmanın kurumlar arasındaki bağları net bir şekilde ortaya çıkarılmıştır. Yine bu kanunun 10'ncu maddesinde jandarmanın görev ve sorumluluk alanı hakkında bilgi verilmiş ve polisin görev alanının dışında kalan yerlerin jandarmanın görev alanı olduğu belirtilmiştir. Jandarmanın yürüttüğü faaliyetleri ise kısaca şöyle ifade edilmiştir (Erdemoğlu, 2007: 25):

- Önleyici faaliyet birimleri olarak devriye hizmetleri ile ilişkili durumlar,
- Düzenleyici faaliyetler bütünü olarak ruhsat ilişkileri
- Adli faaliyetlerde ise suçun tarafları arasındaki ilişki ve bağlantıların yürütülmesinden sorumludur.

Jandarmanın görev ve yetki alanları ve kuruluşları hakkında kısaca bilgi verdikten sonra jandarma birliklerinin aldıkları eğitimleri hakkında bilgi verilmesi jandarmanın önemi hakkında bilgi sahibi olunmasını sağlayacaktır. Bugün güvenliğin değişen doğası uygun olarak yeni tehditleri karşılayabilecek uzmanlaşmış, profesyonel personel yetiştirmek askeri eğitim sistemleri için hayati öneme sahiptir. Realist teorilerde bahsedilen güvenlik ikilemi yerini giderek “*nitelikli askeri personel*” söylemine bırakmaya başlamıştır. Yani bugün devlet güvenliğinde en önemli ve etkili güç en etkili silah “*inanmış ve iyi yetişmiş insan*” olduğunu söylenebilir (Sarı ve Seyhan, 2014: 7). Buradan anlaşılacağı gibi iyi eğitilmiş uzmanlaşmış bir güvenlik birimi devletler için büyük önem taşımaktadır. Jandarma iç güvenlikte farklı hizmetleri içerisinde barındıran ülkenin büyük bir bölümünde güvenliğin sağlayıcısı olan kurumdur. Ülkemizde 1984’ten bu yana iç güvenliğin en büyük tehdit edici unsuru durumunda olan terör örgütüne karşı jandarma önemli faaliyetler yürütmekte olup yürüttüğü faaliyetlerde başarılı olması ise ancak iyi eğitim almış olmasına bağlıdır. Jandarma’da verilen hizmet sonucunda hizmet gören personel er, erbaş, uzman erbaş, jandarma uzman çavuş, astsubay, subay ve sivil personelden oluşmaktadır. Bu personellerin temin edilmesi bazen doğrudan doğruya sivil kaynaklardan olabileceği gibi jandarma teşkilatının kendi eğitim sistemi içinde yetiştirdiği personelden oluşabilmektedir. Ancak ne şekilde ve hangi kaynaktan olursa olsun hizmet ihtiyacına göre yaygın eğitim yöntemiyle tüm gruplara ayrıca eğitim verilebilmektedir (Sarı ve Seyhan, 2014: 11-12). Bugünün şartlarına cevap verecek niteliklere sahip iyi eğitim almış ve profesyonelmış hizmetleri etkin ve verimli verecek bir jandarma birliğinin oluşturulması jandarma birliklerine verilen eğitimim temel amacı olup en son yapılan değişlikle jandarma personeli yetiştirmek amacıyla Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi kurulmuştur.

1.2.1.2.1.3. Sahil Güvenlik Komutanlığı

Genel kolluk içerisinde en yeni kolluk Sahil Güvenlik Teşkilatıdır. İlk kez Sahil Güvenlik Komutanlığının kurulması düşüncesi 1967 yılında ortaya atılmış olup kurulması ise 1982 yılında 2692 sayılı kanunla olmuştur. Bu kanunun en temel amacı Türkiye’nin tüm sahil sularında, körfezlerinde ulusal ve uluslararası hukuk kuralları uyarınca denetim yapmak ve Cumhurbaşkanı kararnamesi ile kendisine verilen görevleri en iyi şekilde yerine getirilmesi gibi temel görevler olmuştur. Ancak burada

Sahil Güvenlik Komutanlığı kurulmadan önce bu görevlerin hangi birimler tarafından yerine getirilmekteydi sorusu ortaya çıkmaktadır. Sahil Güvenlik Komutanlığı kurulmadan önce sahillerin, kıyıların ve karasularında güvenliğin sağlanmasından Jandarma Genel Komutanlığı sorumluluğuna verilmiş olup Jandarma Genel Komutanlığı bu alanlarda tüm denetimleri yapmıştır. Sahil Güvenlik Komutanlığı 1982'den 1985 yılına kadar Jandarma Genel Komutanlığına bağlı olarak görev yaparken 1 Ocak 1985 yılından sonra ise İçişleri Bakanlığına bağlı olarak görev yapmıştır (Çapar, 2013: 118-119). Sahil Güvenlik Komutanlığının görevlerini yerine getirirken hangi kurumlara bağlılıkları olduğu konusunda 2692 sayılı kanunun 2'nci maddesinde yer verilmiştir. 2'nci maddede (Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu, 1982:2). “...*Bu komutanlık İçişleri Bakanlığına bağlıdır. Seferberlik ve savaş hallerinde, Sahil Güvenlik Komutanlığının Cumhurbaşkanı kararıyla belirlenecek bölümleri Deniz Kuvvetleri Komutanlığı emrine girer, Kalan bölümü normal görevlerine devam eder*” denilmiştir. Güvenlik Teşkilatının görevleri 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Teşkilat, Görev ve Yetkileri Yönetmeliğinin 9. Maddesinde mülki görevleri şu şekilde sıralanmıştır; (Sahil Güvenlik Komutanlığı Teşkilat, Görev ve Yetkileri Yönetmeliği, 1982: 9);

- Toplumun canını malını ve ırzını korumakla yükümlüdür.
- Toplumda suç işlenmesini engellemek ve toplumun düzenini korumaya yönelik tedbirler alma görevleri bulunmaktadır.
- Kamunun asayişini ve bireylerin güvenliğini korumakla yükümlüdür.
- Anayasada ve kanunda belirtilen şekilde kamunun düzenini sağlamakla yükümlüdür.
- Toplumun huzurunu bozan eylemlere karşı tedbirler almaktadır.
- Toplumda dezavantajlı gruplara karşı yardım eder. Muhtaç durumda olanlara yardımcı olur.
- Her türlü kaçak faaliyetlere karşı engel olmaya çalışırlar.
- İşlenmiş veya işlenmesi muhtemel suçlara karşı istihbarat toplar ve bunun yanı sıra diğer kolluk kuvvetleri ile işbirliği yapar.
- Suçların engellemesine yönelik diğer kurumlarla işbirliği yapmaktadır. Bunlar hakkında projeler yürütmektedir.

Sahil Güvenlik Komutanlığı sahil ve kıyıların, akarsuların güvenliğini sağlarken bu görevleri yerine getirecek olan personelin karşılanması ve bu personellerin etkin bir şekilde çalışabilmesi için Haziran 2003 yılında çıkarılan 2692 sayılı kanun ile Sahil Güvenlik Komutanlığı Jandarma Genel Komutanlığı gibi müstakil bir yapıya sahip olmuştur. 2003 yılından itibaren personel yönünden Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'na olan bağılılığı kaldırılmış bağımsız bir yapıya dönüştürülmüş ve Tümamiral seviyesinde bir komutan tarafından yönetilmesine (Çapar, 2013: 119) yönelik karar alınmıştır. Bunların eğitim, terfi, izin, sicil, cezalandırma ve ödüllendirme süreçleri, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri personel kanununa göre yapılmaktadır. Ayrıca Sahil Güvenlik Komutanlığı için yetiştirilecek olan subay, astsubay, erbaş ve erlerin askeri olan eğitim ve öğretim masraflarının tamamı da Sahil Güvenlik Komutanlığından karşılanacak olup askeri ve sivil hizmetlerinin gerektirdiği bazı özel eğitimler ise İçişleri Bakanlığınca belirlenen esaslara göre verilecektir. Ancak Sahil Güvenlik Komutanlığının kendi yetiştirdiği subay ve astsubayların yetersiz kalması durumunda kendi kuvvetleri ile ilişkileri saklı kalmak koşuluyla Sahil Güvenlik Komutanlığının subay ve astsubay talebi Genelkurmay Başkanlığını onayı ile diğer kuvvet komutanlıklarından Jandarma Genel Komutanlığından sağlanabilmesi mümkündür (Öksüz, 2006: 79). Ancak 25.07.2016 tarihli Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması ve Milli Savunma Üniversitesinin kurulması ile (Öztürk, 2017:18) Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Jandarmanın ihtiyaç duyduğu personelin yetiştirilmesinde yeni ve çok önemli bir adım atılmıştır.

1.2.1.2.2. Mahalli İdare Kolluğu

Mahalli idareler; kendi içerisinde İl özel idaresi, belediye ve köyler olmak üzere üçe ayrılmaktadır. İl özel idaresinin bir kolluk personeli bulunmamakta iken belediyelerin kolluğu zabıta köyün kolluğu ise koruculardır (Kırışık, 2013: 117).

1.2.1.2.2.1. Belediye Kolluğu: Zabıtası

Belediye kolluğu silahsız kısmen sivil kısmen üniformalı olan belediye memurlarıdır (İleri, 2004: 12). Bir zabitanın görev ve sorumlulukları 5393 sayılı belediye kanununun 51.maddesinde belirtilmiştir. Bu kanunda zabitanın görevi, belde huzuru, sağlığı ve düzeni sağlamak, bu amaçla belediye meclisi tarafından alınan kararları, yasakları uygulamak ve bunlara uymayanlara mevzuata uygun cezalar kesmek

ve diğer yaptırımları uygulamaktır (Belediye Kanunu, 2005: 51). Yine 5393 sayılı belediye kanununda zabıta personelin görev ve sorumluluk alanları belirtilmiştir.

Zabitanın Beldenin düzeni ve esenliği ile ilgili temel görevleri Belediye Zabıtası Yönetmeliğinde şöyle sıralanmıştır (Belediye Zabıtası Yönetmeliği, 2007: 10):

- Belediye sınırları çevresinde oradaki yaşayan toplumun huzurunu sağlığını korumak, kanun ve tüzükte belirtilen yönetmelikte belediye zabıtasınca yerine getirilen görevleri yapmak.
- Belediye meclisi tarafından alınmış kararlar, yasakları ve emirleri uygulamak,
- Kanunlar çerçevesinde görev verdiği, yasalar çerçevesinde takip, izin ve kontrolleri yapmak ve yerine getirmektir.
- Resmi bayramlar ve genel tatil günlerinde yapılacak törenleri gerektiği hizmet desteğini vermek,
- Resmi bayramlarda iş yerlerinin kapalı olması için gerekli tedbirler almak.
- Belediye cezaları ilgili olarak kanunların koymuş olduğu yasaklara hareket edenlere yasa çerçevesinde uygun ceza vermek olarak sıralanmıştır.

Belediye zabıtasının yapmış olduğu görevler ise daha çok zorlayıcı, bastırıcı ve emredici özelliklere sahiptir. Uygulanan kurallar her zaman tek taraflıdır. Zabıta en çok kamu düzenini sağlamaya yönelik faaliyetlerde bulunmaktadır (Kırmızı, 2017: 59). Belediye zabıtasını diğer kolluk kuvvetlerinden ayıran nitelik ise zabitanın silahsız olmasıdır (Akyılmaz, Sezginer ve Kaya, 2012:481 akt. Kırışik, 2013: 121). Tüm bunlar haricinde zabıta kentlerde güvenlik alanı dışında adli güvenlik hizmeti görevi yerine getirmemektedir (Kırmızı, 2017: 58-59).

1.2.1.2.2.2. Köy Kolluğu: Güvenlik Korucusu

Ülkemiz birçok güvenlik sorunuyla karşı karşıya kalmakta ve bu sorunların çözümüne yönelik politikalar üretmekte ve yeni güvenlik personelleri görevlendirmektedir. Köy koruculuğu olarak bilinen hizmet 674 sayılı kanunla birlikte OHAL kapsamında ismi Güvenlik Koruculuğu olarak değiştirilmiştir. Bu kurum Türkiye'nin karşı karşıya kaldığı en büyük iç güvenlik sorunu olan terör tehdidine karşı geliştirdiği bir güvenlik politikasının aracıdır (Arslan, 2018: 45).

Köy korucuları, köyün sınırları içerisinde köyde yaşayan insanların canını, malını, ırzını korumakla yükümlü kolluktur. Fakat nüfusu 500 üzeri olan köylerde her 500 kişi için bir köy korucusu tutulmaktadır. Köy korucuları ihtiyar heyeti tarafından belirlenmektedir. Kaymakamın onayı ile işe başlamaktadır. Köy korucusu muhtarın emri altında çalışmakta ve köy civarında eşkıyanın çoğalması halinde gönüllü köy korucuları tutulabilmektedir. Bunlar da kaymakama bildirilerek göreve başlamaktadırlar (İleri, 2004: 13). Tüm bunların haricinde köy koruculara silahlıdırlar. Köy koruculara karşı gelmek jandarmaya karşı gelmiş gibi kabul edilmekte ve jandarmaya karşı gelinmiş gibi ceza işlemi uygulanmaktadır (Köy Kanunu, 1924: 73).

Köy Korucuları Yönetmeliğinin 9. Maddesine göre Köy Korucularının görevleri şunlardır (Köy Koruculuğu Yönetmeliği, 2000: 9):

- Köy korucuların en temel görevi köy halkının canına malına saldıranları belirlemek tespit etmek ve bunları muhtara ve jandarmaya bildirmek, bunun haricinde bu suçluların kaçmasını engelleme görevi,
- İşlenmiş olan suçun veya işlenmekte olan suçlara müdahale etmek ve sanıkları yakalayarak izlerinin kaybolmasını engelleme görevi,
- Delillerin kaybolmamasına yönelik tedbirler alma görevi,
- Doğal felaketler olması durumunda bu durumu jandarma ve köy muhtarına bildirme görevi,
- Köyde yaşayan eski yükümlüleri durumunu araştırmak ve asker yoklama kaçağı olan kişileri jandarma ve muhtara bildirme görevi,
- Köyün yollarını, su kanallarını, su kuyularını, elektrik hatlarını ve trafo gibi tesislere bulunabilecek her türlü tehlikelere karşı tedbir alma gibi görevleri bulunmaktadır.

Köy korucular genel olarak köylerde bu hizmetleri yerine getirmektedir. 26 Mart 1985 yılından itibaren artan terör olayları nedeniyle çıkarılan 442 sayılı Köy kanunuyla geçici köy koruculuğu sistemi getirilmiştir. Bu kanun 2016 yılında değiştirilerek 676 sayılı kanun hükmündeki kararname ile Güvenlik Korucusu sistemi getirilmiştir.

Köy korucuları yeni adıyla güvenlik korucuları özellikle terör olayları sonrasında Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'da yaşanan şiddet olaylarını

engellemek ve bulundukları yerdeki güvenlik ihtiyaçlarının sağlamak amacıyla görev yapmaktadırlar. Güvenlik korucuları, kırsal alanlarda jandarmaya güvenliğin sağlanması noktasında yardımcı olmaktadır. Güvenlik korucuları genellikle bulunduğu yeri iyi bilen güvenilir kişilerden seçilmektedir. Bu durumda jandarmanın PKK terör örgütü kapsamında yürütülen operasyonlarda koruculardan faydalanmasının operasyonlarda başarıyı büyük oranda arttıracaktır. Dolayısıyla güvenlik korucuları özellikle kırsalda güvenliğin sağlanmasının mihenk taşıını oluşturmaktadır.

1.2.1.3. Özel İdari Kolluk

Özel idari kolluk birimi personelleri genel kolluk personelinin görevlerini icra ederken onlara yardımcı personel olarak karşımıza çıkmaktadır (Avcı, 2009: 6). Daha açık bir tanımla özel idari kolluk; genel kolluğun yapmış olduğu hizmetlerin dışında kalan ve özel kanunlara göre kurulup, belirli bir görevleri yapan kolluk birimidir. Genel kolluk ve özel kolluk ayrımındaki en belirgin fark; genel kolluk her tür faaliyet alanında yetkili iken özel kolluk ise sadece belirli tür faaliyet alanında yetkili olmasıdır. Ülkemizde özel kolluk faaliyetini yürütmekle görevli kolluk personeli şunlardır: Orman kolluk birimi, gümrük kolluk birimleri, hayvan kolluk birimi, tarımsal faaliyet kolluk birimi, av kolluk birimi, karayolları trafik kolluk birimi, çevre kolluk birimi, demir yolları kolluk birimi, deniz yolları kolluk birimi, hava yolları kolluk birimi, hudut ve sahil kolluk birimleri ve özel idari kolluktur. Bu kolluğun kendilerine özel kanunları vardır ve bu kanunlarda belirtilmiş olan görevleri yerine getirmektedirler (Gözler, 2004: 475 akt. Kırışık, 2013: 117-118).

1.2.1.3.1 Özel Güvenlik Kavramı ve Türkiye’de Özel Güvenlik Hizmetleri

Güvenlik hizmeti bir kamu hizmeti olup adalet, eğitim ve sağlık gibi idarenin sağlamakla yükümlü olduğu belki de en önemli hizmettir denilebilir. Ancak dünyada yaşanan çeşitli değişiklikler örneğin sanayi devrimi, şehirleşme, nüfus artışı ve demokratikleşme geleneksel yapıda değişiklikler yaşanmasına neden olmuş bunun sonucunda kamu hizmetini verme görevi olan devletin alanı genişlemiş ve bu kapsamda devletin verdiği hizmetlerin daha etkili ve gerçekçi hizmet olması gerekliliği doğmuştur. Daha sonraki süreçte 1970’li yıllarda devletin iktisadi alandan çekilmesi ve 1980 yılında ise devletin hantallaşması bürokrasi eleştirileri 2. Dünya savaşı (Dalgıç, 2019: 11-12) ve en son 11 Eylül 2001 yılında ABD’de Pentagon’a yapılan saldırılar profesyonel özel

güvenliğin bir ihtiyaç olduğunu ortaya çıkarmıştır. Dünyada ilk kez özel güvenlik uygulamasına ise sanayinin gelişim sürecinde 19.yy başladığı bilinmekle birlikte ilk özel güvenlik hizmeti vermek amacıyla kurulan şirket ise 1850 Amerika’da faaliyete başlamıştır (Bektaş, 2019: 9-10). 20.yy önemi gittikçe artan güvenliğin hizmetlerinin sadece devlet organları tarafından karşılanamayacağını anlaşılmaması devlet görevlilerine yardımcı olacak özel güvenlik kuruluşlarının önemini ortaya çıkarmıştır (Ceylan, 2013: 27).

Özel güvenlik kavramı talebi halinde kişi, kurum ve kuruluşların güvenliğini sağlama maksadıyla belli bir ücret karşılığında kendi personelleri vasıtasıyla hizmet veren kuruluşları ifade etmektedir (Bektaş,2019:7). Özel güvenlikle ilgili net bir tanımla yapılmamakla birlikte birçok tanımla bulunmaktadır. ABD’de “Rand Raporunda” özel güvenlik “*kanun kuvvetlerinde yapılamayan bütün koruma ve güvenlik (kayıptan korunma)işlerini yapan kuruluşlar olarak*” tanımlanmıştır. Bir başka tanımda belli bir kişi veya kişilerin, özel mülkiyetlerini çalıştıkları şirketleri ve kurumları, kurumlarda çalışanları tehlikelere karşı ücrete binaen koruyan, kişi veya kuruluşlar bütünü olarak tanımlanmıştır (Acun, 2018: 38). Özel güvenlik kısaca görevi ve yetkisi kanunlarla belirlenmiş ve sınırlandırılmış özel kolluk teşkilatı olup kuruluş amacı ise kanunlarda kendisine verilmiş yetkiler çerçevesinde ilgili kişilerin ve kurumların korunmasıdır (Erkalaycıoğlu, 2013:50). Yılmaz’a göre özel güvenliğin unsurları şöyle sıralanmıştır (İlhan, 2019: 32);

- Özel güvenlik hizmetleri kar amacı güdülerek yapılan hizmetlerdir bu nedenle bu hizmetlerden yararlananlar belli bir ücret ödemektedirler.
- Özel güvenlikle ilgili hizmetleri kişiler ve şirketler alır.
- Özel güvenlik hizmeti sunacak olan birey veya şirket devletten bağımsız halde çalışmaktadır.
- Şirketler veya kişiler sundukları özel güvenlik hizmetlerini kendi istekleri doğrultusunda uygulamaktadır.

Türk ve dünya tarihine baktığımızda güvenlik ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla özel güvenlik yapılanmalarına benzer yapılanmaya gidilmiştir. Selçuklu ve Osmanlı Devleti özelinde kadim Türk toplumlarında yaşanan güvenlik olayların aydınlatılmasında muhit halkının inisiyatif alması ve ortaya çıkan zarar ziyana ortak

edilmesi özel güvenlik uygulamasına örnek verilebilir (Alpkutlu, 2017: 81). Dünya genelinde yaşanan değişimler Türkiye'nin jeopolitik yapısının kritik olması ve kozmopolitik bir yapısının olması güvenlikte birçok zafiyetlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu durum Türkiye'de profesyonel özel güvenliğe olan ihtiyacı arttırmıştır. Türkiye'de özel güvenlik ihtiyacının ortaya çıkması ile 20. yy ikinci yarısında 1950 'li yıllarda özel güvenlik yapılanmaları oluşturulmuştur (Bektaş, 2019: 15). Türkiye'de özel güvenlik genel kolluk olan polis ve jandarmanın iş yükünün azaltılabilmesi amacıyla kamuya ve özel sektöre ait kuruluşların korunmasını sağlamak amacıyla (İlhan, 2019: 33) 1981 yılında yayınlanan 2945 Sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliğin Sağlanması Hakkında Kanun ile de ilk yasal düzenleme yapılarak bir yasal boyut kazanmıştır (Dalgıç, 2019: 19). 2945 sayılı kanun ile kamusal ve özel kurum ve kuruluşların kendi güvenliklerini sağlamak ve kendi bünyesinde güvenlik teşkilatı kurmalarının yasal zemini oluşturulmuş (Karaduman, 2019: 131) olup sonraki süreçte 2945 sayılı kanunun ihtiyaçlara cevap vermemesi sonucunda bu kanun kaldırılmış ve yerine 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun getirilmiş ve bu kanunla özel güvenliğin görev alanı genişletilmiştir. Özel güvenlik teşkilatları olarak güvenlik faaliyetlerinde bulunmaya başlanmıştır (Acun, 2018: 31). 2945 sayılı kanun yürürlükten kaldırılarak getirilen 5188 sayılı kanun ile 2945 sayılı kanundaki eksiklikler giderilmeye çalışılmış ve özel güvenlik şirketlerinin yasal boşlukları doldurulabilmesi amaçlanmıştır (Ercan, 2018: 7). 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun ile birçok kişinin özel güvenlik şirketlerinde çalışabileceği bu durum özel sektörde yeni bir istihdamın sağlayacak böylece kamu kurum ve kuruluşlarındaki kadro yığılmalarını önleyecek ve böylece devletin gelir ve vergilerini artıracaktır. Ayrıca kamu güvenliği ile özel güvenlik ayrımına gidilmiş olması özel güvenlik hizmetlerinin piyasaya bırakılması ile güvenlikte özelleştirme hedeflenmiş olup böylece devletin alanı daraltılmış ve devletin asli görevleri üzerinde yoğunlaşması hedeflenmiş ve kamu güçlerinin güvenliğin sağlanmasında daha aktif olacağı belirtilmiştir (Karaduman, 2019: 141).

Dünyada ve Türkiye'de ve Avrupa'da özel güvenlik şu alanlarda yapılmaktadır (Acun, 2018: 35-36);

- Tehlike Planları ve Acil Durum,
- Zırhlı Araç, Silahlı Kurye,
- Güvenlik Danışmanlığı,

- Liman Güvenliği,
- Yangın Tahliye, Söndürme Organizasyonları,
- Alarm Sistemlerinin Planlanması, Bakımı,
- Tramvay, Metro, Raylı Sistemler Güvenliği,
- Araç Güvenlik Sistemleri,
- Özel Dedektiflik,
- Çevre ve Site Apartman Güvenliği,
- Özel ve Kurumsal Malların Güvenliği,
- Kamuya Açık Yerlerin Giriş ve Çıkışının Kontrolü ve Korunması,
- Özel Cezaevi,
- Elektronik Güvenliği, Veri İletişimi ve Posta Güvenliği,
- Risk Analizi ve Güvenlik Projeleri Organizasyonu,
- Devriye Görevleri,
- Teknolojik Güvenlik Hizmetleri,
- Yakın Koruma Hizmetleri,
- Araç Muayene İstasyonları,
- Yapı Denetim,
- Teknik Çözümleme Laboratuvarları,
- Çelik Kasa Hizmetleri,
- Özel Marka-Patent Telif Hakları Hizmetleri,
- Özel Tüketici Hakları Koruma Hizmetleri,
- Özel Çevre Kirliliği Ölçüm İstasyonları,
- Örgüt Etkinlikleri (Vakıf, Dernek, Konser) gibi hizmetler özel güvenlik alanında yer alan hizmetlerdir.

5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun 7. Maddesinde yetkileri şöyle sıralanmıştır (Özel Güvenlik Hizmetleri Kanunu, 2004: 7);

- Koruma ve güvenliğini sağladıkları alanlara girmek isteyenleri duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini dedektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme.
- Toplantı, konser, spor müsabakası, sahne gösterileri ve benzeri etkinlikler ile cenaze ve düğün törenlerinde kimlik sorma, duyarlı kapıdan geçirme, bu

kişilerin üstlerini dedektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme.

- Ceza Muhakemesi Kanununun 90 ıncı maddesine göre yakalama.
- Görev alanında, haklarında yakalama emri veya mahkûmiyet kararı bulunan kişileri yakalama ve arama.
- Yangın, deprem gibi tabii afet durumlarında ve imdat istenmesi halinde görev alanındaki işyeri ve konutlara girme.
- Hava meydanı, liman, gar, istasyon ve terminal gibi toplu ulaşım tesislerinde kimlik sorma, duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini dedektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme.
- Genel kolluk kuvvetlerine derhal bildirmek şartıyla, aramalar sırasında suç teşkil eden veya delil olabilecek ya da suç teşkil etmemekle birlikte tehlike doğurabilecek eşyayı emanete alma.
- Bulunmuş ve terk edilmiş eşyayı emanete alma.
- Kişinin vücudu veya sağlığı bakımından mevcut bir tehlikeden korunması amacıyla yakalama.
- Olay yerini ve delilleri koruma, bu amaçla Ceza Muhakemesi Kanununun 168 inci maddesine göre yakalama.
- Türk Medeni Kanunu'nun 981 inci maddesine, Borçlar Kanunu'nun 52 nci maddesine, Türk Ceza Kanunu'nun 24 ve 25 inci maddelerine göre zor kullanma gibi birçok yetki verilmiştir. 5188 sayılı kanunda önceki kanun olan 2495 sayılı kanunla karşılaştırıldığında özel güvenlik görevlilerinin yetkilerinin arttırıldığı görülmektedir. Ancak yasada belirtilen yetkilerin bir kısmının tehlike ve kişilerin vücut bütünlüğü ve sağlığını koruma amaçlı normal şahıslarda da olduğu görülmektedir (Bektaş, 2019: 26)

Özel Güvenlik Görevlileri; Özel güvenlik komisyonunun kendisine tanıdığı alanda, genel kolluğun sorumluluğunda bulunmakta olup daha çok suç önleme faaliyeti yapmakla görevlendirilmiştir. Özel güvenlik sadece kendisine yetki verilmiş alan sınırları içerisinde görevli ve yetkilidir. Yetkileri; suçüstü halinde herkesin kullanabileceği türden yetkililerdir. Yapmış olduğu tüm arama ve kontrollerini elle yapamaz bunları elektronik sistem ve cihazlarla yapmak zorundadır. Toplu ulaşım

yerlerinde ve kültürel ve sosyal etkinliklerde kimlik sorabilir. Özel güvenlik personeli kendi görev alanı içerisinde meydana gelen adli olaylara müdahale edebilir ve zor kullanma yetkisi vardır. Olay yerini, sanık, tanık ve mağdurları muhafaza eder; genel kolluğun olay yerine intikali ile genel kolluğun emrine girer (Uçkun, Yüksel ve Demir, 2012: 24).

Özel güvenlikte çalışacak personel kendisine çalıştığı kurumlarda kanunlarda belirtilen iş dışında herhangi bir işte çalıştırılmazlar. Aynı zamanda özel güvenlik personelinin grev hakkı da bulunmamaktadır. 5188 sayılı kanuna göre özel güvenliği denetleme yetkisi İçişleri Bakanlığına ve ilgili valiliğin sorumluluğundadır. Özel Güvenliğin sağlanmasından sorumlu olan özel güvenlik personelinin eğitimi İçişleri Bakanlığınca veya bakanlığın yetki verdiği özel kuruluşlar tarafından belli bir ücret karşılığında verilmektedir. Özel Güvenliğin personelin eğitilmesinde ise üç tür eğitim uygulanmak olup bu eğitimler teorik, pratik ve silah eğitimi 120 saatten az olmamak koşulu ile ve yenileme eğitimi 60 saatten az olmamak kaydı ile düzenlenmiştir (Ercan, 2018: 10).

Dünyada yaşanan değişiklikler güvenlik kavramının alanını genişletmiş bu durum devletin sağlamak zorunda olduğu güvenlik hizmetinin farklı alanlarda sağlanmasını zorunlu kılmıştır. Ancak devletin güvenliğin sağlanmasında noktasında yaşadığı sıkıntıları ortadan kaldırabilmek amacıyla özel güvenlik önemli bir unsur olmuştur. Günümüzde özel güvenlik alanı oldukça genişletilmiş olup her gün yeni bir alana, yeni bir özel güvenlik konusu eklenmektedir. Özel güvenlik alanında kullanılan teknik cihazlar ise günümüzde değişen ihtiyaçlara cevap verecek şekilde kullanılmaktadır. Günümüzde özel güvenlik birçok alanda güvenliğin sağlanmasından sorumlu olan profesyonel bir iş kolu haline gelmiştir (Acun, 2018: 36-37).

1.2.2. Türkiye’de Dış Güvenlik Örgütlenmesi

Dış güvenlik ülkelerin uluslararası alanda yürüttükleri güvenlik politikalarıdır. Bir devletin varlığını, bağımsızlığını bütünlüğünü başka devletlere karşı korumak, devam ettirebilmek ihtiyacı dış güvenlik kavramının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Dış güvenlik ihtiyacı devletlerin kendini dış güçlere karşı koruma ihtiyacıdır. Diğer bir deyişle dış güvenlik başka devletlerin emirlerine, saldırılarına karşı, tehlikelerden uzak olma durumudur (Zengin, 2014: 14).

Pertev Bilgen'e göre dış güvenlik devletin savaşta ve barış durumunda başka ülkelerden gelecek tehditlere karşı kendi konumunu korumasıdır (Çapar, 2013: 29). Tarih boyunca dış güvenliğin sağlanması ve devletlerin dış tehdide karşı korunması amacıyla büyük ordular kurulmuş dış güvenliğin sağlanması için büyük maliyetler ayrılmıştır. Dış güvenlik sınırların korunması ve devletin varlığını devam ettirebilmesi, için vazgeçilmez bir unsurdur. Ancak bugün dış güvenliğin sağlanması sadece ordular yardımı ile olmamakta bunun dışında çeşitli kurumlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kurumlar dış güvenliğin sağlanması ve dış güvenlikte yaşanan sorunların diplomatik alanda çözümlenmesini sağlamaktadırlar. Böylece savaşa gerek kalmadan birçok dış güvenlik sorunu çözümlenebilmektedir. Dış güvenliği iç güvenlikten ayıran en önemli fark dış güvenlik ordu ve dış istihbarat teşkilatları aracılığıyla sağlanmaya çalışılmasıdır (Kuloğlu, 2015: 17). Ülkemizde dış güvenliğin sağlanmasından sorumlu kuruluşları şöyle sıralayabiliriz: Millî Savunma Bakanlığı (MSB), Genelkurmay Başkanlığı ve Türk Silahlı Kuvvetleridir (TSK).

1.2.2.1. Millî Savunma Bakanlığı

Millî Savunma Bakanlığı 1970 yılında çıkarılan 1325 sayılı kanun ile kurulmuştur. Millî Savunma Bakanlığı devletin savunma politikaları ve askerlik işlemlerini yürüten önemli bir bakanlıktır (Türkiye Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanlığı). 2018 yılında yayınlanan Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 337'nci maddesinde "Millî Savunma Bakanlığı; Merkez ve taşra teşkilatlarından oluşur" denilmiştir. Bu kararnamenin 339'ncu maddesinde hizmet birimleri ise şöyle sıralanmıştır:

- Askeri Fabrikalar Genel Müdürlüğü,
- Tersaneler Genel Müdürlüğü,
- Askeri Adalet İşleri ve Kanunlar Genel Müdürlüğü,
- Asker alma Genel Müdürlüğü,
- Personel Genel Müdürlüğü,
- Bütçe ve Mali Hizmetler Genel Müdürlüğü,
- Lojistik Genel Müdürlüğü,
- Tedarik Hizmetleri Genel Müdürlüğü,
- Genel Plan ve Prensipier Genel Müdürlüğü,

- Teklif Kurulu Başkanlığı,
- Muharebe ve Bilgi Sistem Dairesi Başkanlığı,
- Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı,
- Milli Mayın Faaliyet Merkezi Dairesi Başkanlığı,
- Hukuk Müşavirliği,
- Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği,
- Özel Kalem Müdürlüğü,
- Diğer Komutanlıklar.

Millî Savunma Bakanlığı 6756 Olağanüstü Hal Kapsamında kanun değişikliğine gidilmiştir. 6756 Olağanüstü Hal Kapsamında Milli Savunma Üniversitesi kurulmuştur (Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması ve Milli Savunma Üniversitesi Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Dair Kanun, 216:5). Millî Savunma Bakanlığına yönelik en önemli değişiklikler 2018 yılında yapılmıştır. 2018 yılında yayınlanan Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 336'ncı maddesinde Milli Savunma Bakanının Görevleri yenilenmiş ve şöyle sıralanmıştır (Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018: 336):

a) Milli savunma görevlerinin arasında siyasal, sosyal, askeri hizmetler, eğitim verme hizmetleri, mali ve bütçe hazırlama gibi sorumluluklar verilmiştir.

b) Cumhurbaşkanının vermiş olduğu karar doğrultusunda savunma politikası hazırlama,

1) Barış ortamı ve savaş durumlarında askeri personel alma hizmetleri verme,

2) Devletin ihtiyacı doğrultusunda her türlü silah araç gereç ve lojistik işleri hizmetlerini verme

3) Devlete askeri fabrikalar açarak silah ve tersane hizmetleri verme,

4) Alınmış olan kararlar doğrultusunda sağlık ve veteriner hizmetleri yürütme,

5) Türkiye'nin sınırları içerisinde patlamamış mayın temizliği gerçekleştirme,

6) 2000 yılında çıkarılan 4536 sayılı kanuna göre denizlerin yüzeyinde görülen şüpheli cisimlere yönelik işlem faaliyet kanunu hazırlama,

- 7) Devletin ihtiyacı olduğu donanım teçhizat, inşaat ve iskân hizmetleri verme,
- c) Gerekli yerlere teftiş, inceleme ve öngörülmesi halinde soruşturma açma işlemi,
- d) Bakanlıkta, çalışacak personelle ilgili güvenlik soruşturması yapma ve arşiv oluşturmak. Bu işlemleri Milli İstihbarat Teşkilatı ve Emniyet Genel Müdürlüğü aracılığı ile yürütme görevleri verilmiştir.

Millî Savunma Bakanlığı birçok alanda güvenliğin sağlanabilmesi için gerekli olabilecek her türlü güvenlik hizmetini savaşta ve barışta sağlamakla görevli kılınmıştır. İç ve dış güvenliğin sağlanmasında kritik öneme sahip olan Millî Savunma Bakanlığı aynı zamanda Kuvvet Komutanlıkları üzerinde de birçok yetkisi bulunmaktadır. 2016 yılında yapılan değişikliklerle Genelkurmay Başkanlığına verilen bütün yetkiler gizli kalmak şartıyla tüm Kuvvet Komutanlıkları Millî Savunma Bakanlığına doğrudan bağlanmıştır (Kararname ile TSK’da ve Millî Savunma Bakanlığı’nın Yapısı Değişti, 2016). Bu değişiklikte birlikte Cumhurbaşkanı ve Başbakanın doğrudan Kuvvet Komutanlarına emir vermesinin önü açılmış oldu (Genelkurmay Başkanı Artık Barışta durumlarında da TSK’nın Komutanı olma durumundan çıkarılmıştır, 2016). Millî Savunma Bakanlığı ile ilgili bir başka önemli değişiklikte 2018 yılında yayınlanan 30474 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde belirtilen “Genelkurmay Başkanlığının Millî Savunma Bakanlığına bağlı olması ve Cumhurbaşkanının gerekli gördüğünde Genelkurmay Başkanı ile Kuvvet Komutanları ve bağlılarından doğrudan bilgi alabilmesi, bunlara doğrudan emir verebilmesi ve verilen emrin herhangi bir makamdan izin alınmaksızın derhal yerine getirilmesidir.

1.2.2.2.Genelkurmay Başkanlığı

1982 Anayasasının Başkomutanlık ve Genelkurmay Başkanlığı başlığı altında yer alan 117. Maddesinde “...*Milli güvenliğin sağlanmasından ve Silahlı Kuvvetlerin yurt savunmasına hazırlanmasından, Türkiye Büyük Millet Meclisine karşı, Bakanlar Kurulu sorumlu*” olduğu; Genelkurmay Başkanı’nın, “*Silahlı Kuvvetlerin komutanı olup, savaşta Başkomutanlık görevlerini Cumhurbaşkanlığı namına*” yerine getireceği, “*görev ve yetkilerinin*” kanunla düzenleneceği hükme bağlanmıştır (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982: 117) 1982 Anayasasının 117. maddesinden Milli Savunma Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığı eşit konuma sahip olacak şekilde

Başbakana karşı sorumlu kılınmıştır (Berksoy, 2013: 18) Genel Kurmay Başkanlığı kanununda birçok değişiklik yapılmış olup en son değişiklikler 2018 yılında yapılmıştır. Genel Kurmay Bakanlığı kanununda yapılan değişikliklerden bahsetmek konunun daha iyi anlaşılmasını sağlayacağından ilk olarak 2016 yılında yapılan değişiklikten bahsedilecektir. 2016 yılında yapılan değişiklikleri şöyle sıralanabilir; Kuvvet Komutanlıklarının barış durumunda Genelkurmay Başkanlığına bağlılığı ortadan kaldırılmıştır. Kuvvet Komutanlıkları savaş ve barış ayrımı yapılmadan Millî Savunma Bakanlığına bağlanmıştır.

- Eski kanunda Genelkurmay Başkanı; Kara, Deniz veya Hava Kuvvetleri Komutanlığı yapmış general amiraller arasında, Bakanlar Kurulu’nun teklifi üzerine Cumhurbaşkanınca ataması yapılmaktayken yapılan değişiklikle birlikte kanun çerçevesinde Genelkurmay Başkanı Bakanlar Kurulun teklifi üzerine orgeneral ve oramiraller arasından Cumhurbaşkanı tarafından atanır denilmiştir (Ergan, 2016). Önemli değişikliklerden biride Cumhurbaşkanı ve Başbakan’ın da doğrudan Kuvvet Komutanlıklarına emir vermesi olanağının sağlanmasıdır. Aynı zamanda Cumhurbaşkanı ve Başbakan tarafından verilecek emrin, hiçbir makamdan onay almasına gerek olmadan uygulanacağı da belirtilmiştir (Genelkurmay Başkanı Artık Barışta TSK’nın Komutanı Değil, 2016).
- Genelkurmay Başkanlığı Görev ve Yetkileri Kanununda 2016 yılında yapılan değişiklikler ile Genelkurmay Başkanlığının bazı yetkilerinin Millî Savunma Bakanlığına devredilmiştir. Kuvvet Komutanlıklarının “barışta” Genelkurmay Teşkilatının dışında yer alıp Millî Savunma Bakanlığı kadro ve kuruluşunda gösterilmesine ilişkin maddede çok önemli bir değişikliğe gidilerek barışta ibaresi çıkarılmış böylece hiçbir ayırım gözetmeksizin tüm kuvvet komutanlıkları Millî Savunma Bakanlığına bağlanmıştır (Ergan, 2018).

Yapılan değişiklikler ile birlikte özellikle 1961 Anayasası ile güçlendirilmiş ve geniş bir özerklik alanına sahip bir kurum olan Genelkurmay Başkanlığının görev ve yetkilerini yeniden düzenlenmiş ve Millî Savunma Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığı arasında etkinlik ve kontrol sistemi Millî Savunma Bakanlığı lehine değiştirilmeye çalışılmıştır.

2018 yılında yayınlanan 30474 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Genelkurmay Başkanlığı ve Kuvvet Komutanlığı başlığında yer alan 338'inci maddesinde Genelkurmay hakkında şu önemli bilgilere yer verilmiştir (Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018: 338):

- Tüm komutanlıklar ile Genelkurmay Başkanlığı Milli Savunma Bakanlığına bağlanmıştır. Cumhurbaşkanı gerekli görmesi halinde tüm kuvvet komutanlıklarından bilgi alabilir, aynı zamanda bu komutanlıklara emir verme yetkisine sahiptir. Bu emirler hiçbir makam tarafından sorgulanmadan direkt yerine getirilmektedir.
- Tüm kuvvet komutanlıkları ve Genelkurmay Başkanı Milli Savunma Bakanına ayrı ayrı bağlı ve sorumludur.
- Tüm kuvvet komutanlıkları ve Genelkurmay Başkanlığı Millî Savunma Bakanlığı kadrolaşma ve teşkilatı kuruluşunda gösterilir.
- Genelkurmay Başkanı Cumhurbaşkanı bağlıdır. Cumhurbaşkanı namına komutanlık yapmaktadır. Genelkurmay Başkanı tüm görevleri Cumhurbaşkanı namına yapar.
- Genelkurmay Başkanı, tüm kuvvet komutanlıkları adına personel, teşkilat, eğitim verilmesi, savaş hazırlıkları gibi tüm ana programları hazırlayarak Milli Savunma Bakanının onayına sunmaktadır (Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018: 338);
 - a) Tüm kuvvet komutanlıkların eğitim, istihbarat işlemleri Genelkurmay Başkanlığı vasıtasıyla yapılmaktadır.
 - b) Personellerin çalışanların hizmet durumları, özel kanunlarla ve Cumhurbaşkanlığı kararnamesine doğrultusunda yürütülmektedir.
- Uluslararası yapılacak olan tüm anlaşmalarda Genelkurmay Başkanının görüşü alınır. Gerektiğinde temsilci olarak bu toplantılara Genelkurmay Başkanı katılır veya temsilci gönderir.
- Genelkurmay Başkanı; isteği doğrultusunda görüşmek istediği kuruluşlarla doğrudan bağlantı kurabilir. İstenilmesi durumunda yazışma da yapabilmektedir.

1.2.2.3.Kara Kuvvetleri Komutanlığı

Kara Kuvvetlerinin tarihi çok eskilere dayanmaktadır. Hun İmparatoru olan Mete Hanın Tahta çıkışı olan M.Ö 209 yılını Kara Kuvvetlerinin kuruluş tarihi olarak kabul edilmekte (Türk Kara Kuvvetleri Tarihçesi, 2019) olup ilk Türk Kara Kuvvetleri Komutanlığı ise 1949 yılında kurulmuştur (Geçmişten Günümüze Kara Kuvvetleri Komutanlığı, 14.4.2019).

Kara Kuvvetleri Komutanlığı, Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı olarak görevlerini yerine getirmekte birlikte Anayasa, yasalar ve yasal mevzuatlar aracılığı ile verilen görevleri de yerine getirmektedir (Kara Kuvvetleri Komutanlığının Vazifesi, 2019). Kara Kuvvetleri Komutanlığının görevleri şöyle sıralanabilir (Kara Kuvvetleri Komutanlığı Görev ve Yetkileri, 2019):

- Kara Kuvvetlerini ilgilendiren sorunlar hakkında Genelkurmay Başkanına bilgi ve öneri sunmak,
- Barış ve seferberlik gibi durumlarda Kara Kuvvetlerinin çalışmalarını sevk ve idare etmek,
- Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanları ile ilgili diğer kuruluşlar arasında eşgüdümü sağlayabilmek,
- Kara Kuvvetlerinin bütçe ve mali faaliyetlerine yönelik ilkeler saptamak,
- Kara Kuvvetlerini barıştan itibaren harbe hazırlamak,
- Her türlü harekâtı sevk edecek kara birliklerini kurmak, donatmak ve eğitimini sağlamaktır.

1.2.2.4. Hava Kuvvetleri Komutanlığı

31 Ocak 1944 tarihinde hava kuvvetleri komutanlığı Kara ve Deniz Kuvvetleri Komutanlığına ilave olarak kurulmuştur. Türk Hava Kuvvetleri Komutanlığı, Türk Silahlı Kuvvetlerine Bağlı olan 2. En büyük kuvvet olup Karargâhı ise Ankara'dadır (Türk Hava Kuvvetleri, 2019). Hava Kuvvetleri Komutanlığının temel amacı Türk Vatanına ve Milletine Yönelik havadan gelecek her türlü tehdit ve saldırganı önlemektir. Hava Kuvvetleri Komutanlığı aynı zamanda Kara ve Deniz Kuvvetlerinin görevlerinin yerine getirilmesine yardımcı olmak amacını da taşımaktadır (Çağdaş Türk Hava Kuvvetleri, 2019).

Türk Hava Kuvvetleri Komutanlığın ilk öncelikli görevi sahip olduğu silah ve vasıtalar aracılığıyla düşman saldırısının caydırılması ve ülkeye havadan herhangi saldırı durumu söz konusu olduğunda ise düşman uçaklarının Türk Hava sahasına girdiği andan itibaren en süratli şekilde düşman uçaklarının engellenmesi ve yapılan hava saldırısının en az zayıyla kazanılmasının sağlanmasıdır (Günümüzde Türk Hava Kuvvetleri, 2019). 2016 yılında yürürlüğe girmiş olan 671 sayılı KHK’de savaş ve barış döneminde kuvvet komutanlıkları Millî Savunma Bakanlığının kuruluş ve kadrosunda gösterilir denilmiştir (671 sayılı KHK, 2016: 9).

Türk Hava Kuvvetleri Komutanlığında görev yapacak olan subay ihtiyacının ana kaynağını ise Hava Harp Okulunca karşılanmaktadır. Bir kişinin subay olabilmesi için 4 yıllık sivil lisans bölümü bitirip ardından askeri bir eğitime tabi tutulması gerekmektedir. Hava Harp Okullarınca verilen bu eğitim çok geniş kapsamlı olup burada öğrencilere askeri görevleri için gerekli olan liderlik donanımlarına askeri, teknik, sosyal bilimler alanında yeterli bilgi ve beceriyi, modern çağın teknolojik gereklerine intibak etme yeteneğini kazandıktan sonra teğmen ve pilot adayı olarak mezun olup (Çağdaş Türk Hava Kuvvetleri, 2019) görevlerini yapmaya hazır duruma gelmektedirler.

1.2.2.5. Deniz Kuvvetleri Komutanlığı

Deniz Kuvvetlerinin geçmişi çok eskilere dayanmaktadır. Kuruluş tarihi 1081 yılında Çaka Bey’in İzmir’de kurmuş olduğu donanma ile başlamaktadır (Deniz Kuvvetleri, 2019). 1928 ve 1949 yılına kadar Deniz Müsteşarlığı Deniz Kuvvetlerini ifade ederken 15 Ağustos 1949 tarihinde Deniz Kuvvetleri Komutanlığı adını almıştır. Bu ismi alması ile birlikte deniz kuvvetleri modern ve güçlü bir yapıya bürünmüştür. Bu tarihten itibaren Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Türkiye’deki tüm deniz kuvvetinin yönetimini de eline almış ve mevcut kaynakları rasyonel şekilde kullanarak büyük gelişme göstermiştir (Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Tarihçesi, 2019). Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı olan Deniz Kuvvetlerinin temel görevi denizden gelebilecek her türlü saldırıya karşı denizleri korumak veya denizlerle alakalı ülke menfaatlerinin korunmasını sağlayabilmektir. (Türk Deniz Kuvvetlerinin Görevleri, 2019). Deniz Kuvvetleri Komutanlığı denizleri koruma görevini (Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, 2019):

- Donanma Komutanlığı
- Kuzey Deniz Saha Komutanlığı
- Güney Deniz Saha Komutanlığı
- Deniz Eğitim ve Öğretim Komutanlığı

gibi ana ast birimler vasıtasıyla yerine getirmektedir.

671 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede tüm kuvvet komutanlıklarının (Kara, Deniz ve Hava) savaş ve barışta Millî Savunma Bakanlığına bağlı olduğu (671 Sayılı KHK, 2016: 6) Cumhurbaşkanının ve Başbakanın gerekli gördüğü durumlarda Kuvvet Komutanlıkları ve bağlılarında doğrudan bilgi alabilir ve emir verebilir Cumhurbaşkanı ve Başbakanın vereceği emir başka herhangi bir makamdan onay alınmaksızın uygulanmaktadır (669 Sayılı KHK, 2016:36/1/A).

Türkiye'nin üç tarafının denizlerle çevrili olması denizlerin korunmasının gerekliliğini ortaya koymuş bu durum Deniz Kuvvetleri Komutanlığının önemini arttırmıştır. Bu nedenle Deniz Kuvvetleri Komutanlığı güçlendirilmiştir. Türkiye günümüzde Doğu Akdeniz ve Karadeniz'de en büyük askeri donanma gücü halini gelmiştir (Deniz Kuvvetleri, 2019).

1.3. MİLLİ GÜVENLİKKURULU

Milli güvenlik; *“Türkiye'nin anayasadaki var olan düzeninin korunması, milli varlığının ve Türkiye'nin bütünlüğünün, milletlerarası bütün alanlarda siyasal, sosyal, kültürel ve iktisadi dahil olmak üzere bütün menfaatlerinin ve ahdi hukukunun her türlü dış ve iç tehdit ve tehlikelere karşı korunması amacı gütmektedir* (Tezkan, 2000: 19-20).” Kısaca milli güvenlik milleti millet yapan değerlerin korunması ve bu değerlere karşı yapılabilecek saldırıların önlenmesidir. Milli güvenliğin sağlanabilmesi devletlerin asli ve birinci görevleri arasında yer almaktadır. Milli güvenliğin sağlanması devletlerin iç ve dış güvenliğinin sağlanması noktasında büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle devletler milli güvenliği sağlayabilmek amacıyla çeşitli kurumlara ihtiyaç duymaktadırlar. Ülkemizde Milli Güvenliğin sağlanması amacıyla birçok kurum oluşturulmuştur. Bugün milli güvenlik ve milli güvenlik siyasetinin oluşturulmasından sorumlu olan kurum Milli Güvenlik Kuruludur. Bu kurumu daha iyi anlayabilmemiz için Milli Güvenlik Kurulunun yıllar içinde geçirdiği dönüşümden bahsetmemizde

fayda bulunmaktadır. Milli Güvenlik Kurulunun tarihi dönüşümünü şöyle sıralayabiliriz (www.mgk.gov.tr , 2018):

- Cumhuriyet Dönemi ve Milli Savunma Yüksek Kurulu Dönemi (1933-1949)
- 1961 Anayasasına göre Milli Güvenlik Kurulu ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Dönemi (1962-1971)
- 1982 Anayasasına göre Milli Güvenlik Kurulu ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Dönemi
- 2001 -2003 Döneminde Milli Güvenlik Kurulu ve Milli Güvenlik Genel Sekreterliği kanununda yapılan değişiklikler.
- 2018 -.... Döneminde Milli Güvenlik Kurulu

Yüksek Müdafaa Meclisi ve Milli Savunma Yüksek Kurulu Dönemi (1933-1949):

24 Nisan 1933 yılında yayınlanmış olan 14443 sayılı Kararname ile birlikte Yüksek Müdafaa Meclisi kurulmuştur. Bu meclis Başbakanın başkanlığında olmak üzere, Genelkurmay Başkanı ve Bakanlar Kurulu heyetinin üyelerinden meydana gelmektedir. Yüksek Müdafaa Meclisine Cumhurbaşkanı'nın kendi isteği doğrultusunda istediği zaman başkanlık edebilmektedir (www.mgk.gov.tr, 2018). Yüksek Müdafaa Meclisinin görevleri ise şöyle sıralanabilir (Küçükuysal, 2010: 4-2): Milli seferberlik olması durumunda vekillerin görevlerini tespit etmek bunlarla ilgili olarak gerekli hazırlama süreçlerini yapmak amacıyla toplanmaktadır. Ancak ihtiyaç olması durumunda olağanüstü toplanabilmektedir. Milli güvenlik ile ilgili kuruluşların ilki 1947 yılında ABD'de yapılmış "Milli Güvenlik Konseyi" olmuştur (Döner ve Tunç,1998: 6). Ülkemizde ise ilk olarak Ordu ve hükümet arasında aracı bir kurum oluşturulması görüşü olarak ilk kez 1946 yılında Genelkurmay tarafından ortaya atılmış olup bu durumdan üç yıl geçtikten sonra 1949 tarihinde Askeri Şura tarafından hazırlanmış olan 5399 sayılı kanun maddesi Meclis Genel Kurulunda oy birliği ile kabul edilmesinden sonra "Milli Savunma Yüksek Kurulu (MSYK)" isminde bir yardımcı organ daha kurulmuştur (Sezen, 2000: 63). Milli Savunma Yüksek Kuruluna başbakan başkanlık etmektedir. Bu kurula bakanlar içerisinde seçilecek olan İçişleri ve Dışişleri Bakanı, Maliye Bakanı, Bayındırlık Bakanı, Ekonomi ve Ticaret Bakanı, Ulaştırma

Bakanı, Tarım ve İşletme Bakanları katılmaktadır. Harp Kuvvetleri Genel Komutanı bu kurulun en daimî üyesidir. Kurulda ihtiyaç olunması halinde Askeri Şura üyelerinin arasından her türlü meslek uzmanları istişareye davet edilebilmektedir (Küçükuysal, 2010: 4-3). 5399 sayılı Mili Savunma Yüksek Kurulu Kanunu görevleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (Sezen, 2000: 68):

- Hükümet tarafından belirlenen Milli Savunma Politikasının asıl esaslarını hazırlanması sağlamak.
- Devlet teşkilatı birimleri içerisinde, her türlü özel müesseselere ve teşekküllere halka düşecek olan görevleri Milli Savunma ödev tespiti ile gereken kanuni ve idari tedbirleri alarak bu tedbirleri uygun yetkili makamlara sunmakla görevlidir.
- Bu maddeden önceki fıkra da belirtilen yazının uygulanmasını sağlamak için kavuşturma yapmak.
- Topyekûn milli seferberlik olması durumunda en uygun planlar hazırlayarak en iyi bir biçimde uygulanmasını sağlamak.
- Yurt savunması ile ilgili kararlarda Başbakanın uygun gösterdiği durumları inceleyerek mütalaası hakkında uygun durumları bildirmek.

Bu organın amacı ülke savunması yönelik konuları değerlendirmektir. Kurul kararlarında yer alan sivil otoritenin etkin olduğu nihai sivil savunma durumlarını belirlemektir (Şarlak, 2009: 99).

1961 Anayasasına göre Milli Güvenlik Kurulu ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Dönemi (1962-1971):

1961 Anayasasının 111'nci maddesi ile Milli Güvenlik Kurulu artık anayasal bir kurum halini almıştır (Küçükuysal, 2010: 4-6). 1961 Anayasasında Milli Güvenlik Kurulu 111. Maddede şu şekilde düzenlenmiştir (Döner ve Tunç, 1998: 9-10);

“Milli Güvenlik Kurulu, kanunun gösterdiği Bakanlar ile Genelkurmay Başkanı ve Kuvvet temsilcilerinden kuruludur. Milli Güvenlik kuruluna Cumhurbaşkanı Başkanlık eder; bulunmadığı zaman, bu görevi başbakan yapar. Milli Güvenlik Kurulu, milli güvenlik ile ilgili kararların alınmasında ve koordinasyonun sağlanmasında yardımcılık etmek üzere gerekli temel görüşleri Bakanlar Kuruluna bildirir.”

1961 Anayasasında Milli Güvenlik Kurulunu üç kanattan oluşmaktaydı bunlar (Sezen, 2000: 69):

- 1.Yürütmenin sorumsuz tarafsız kanadı olan Cumhurbaşkanı,
- 2.Yürütmenin siyasal ve sorumlu kanadını oluşturan Bakanlar Kurulundan Başbakan ile içişleri dışişleri ve milli savunma bakanları,
3. Son kanadı ise askeri bürokrasiden oluşmaktadır.

1960 darbesi sonucunda çıkarılan 1961 Anayasasında Milli Güvenlik Kurulu ilk kez Anayasal bir kurum olarak kabul edilmiştir ve oluşumundaki asker sayısı arttırılmıştır.1961 Anayasasında Milli güvenlik Kurulunun bakanlar kuruluna görüşlerini “bildirme” görevi yüklenmiştir. 1971 yılında Anayasanın çeşitli maddeleri değiştirilmiştir. Bu durum Milli güvenlik Kurulunun yetki ve görevlerinin yeniden gözden geçirilmesi ve bazı maddelerinde değişikliklerin olmasına neden olmuştur. 1971 değişikliği ile Milli Güvenlik Kurulunun yapısı ve işlevi değişmiştir. “Bu değişiklikler ile birlikte askeri bürokrasi “bir temsilci” ile değil, Orgeneral rütbesindeki “kuvvet komutanları” ile temsil edilecektir. İlginç bir diğer “detay” ise Genelkurmay Başkanının eski metinde Bakanlardan sonra sıralanırken yeni metinde önce yer alması ve bakanların küçük harfle yazılmasıdır (Gürpınar, 2013: 80-81). 30 Eylül1971’de kabul edilen Anayasa değişikliğinden sonra Mili Güvenlik Kurulunda değişiklikler yapılmıştır. (Döner ve Tunç, 1998: 10). 1971 değişikliklerindeki bir önemli detay 1961 Anayasasının 111. Maddesinde yer alan “ Milli Güvenlik Kurulu, kanununda belirtilen Bakanlardan oluşan kişiler ile Genelkurmay Başkanını ve Kuvvet komutanlıklarının temsilcilerinden kurulur” maddesinde yer alan “Kuvvet temsilcilerinden” ibaresi yerine “Kuvvet Komutanları” şeklinde değiştirilmiş olmasıdır (Şahin, 2004: 172). 1971 yılında yapılan bir başka önemli değişiklikte Cumhurbaşkanı bulunmadığı durumda Başbakanın kurula başkanlık edeceği ibaresi getirilmiş ve ilk kez Başbakan kelimesi kullanılmasıdır (İba, 1999: 180).

1982 Anayasasına göre Milli Güvenlik Kurulu ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Dönemi:

1982 Anayasasının Milli Güvenlik Kurulu başlığı altındaki 118. maddesinde ise Milli Güvenlik Kurulu hakkında ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir. 118. Maddede; Milli Güvenlik Kurulu, Cumhurbaşkanının başkanlığında, Başbakan, Genelkurmay Başkanı, Milli Savunma, İçişleri, Dışişleri Bakanları, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanları ve Jandarma Genel Komutanından oluşmaktadır (Giritli, Bilgen ve

Akgüner, 2001: 201). Kurulun belirlenen konulara göre uygun kişiler çağrılarak bunların fikir ve görüşleri alınabilmektedir. MGK devletin güvenliğine yönelik savunma politikalarını belirlenmesi, tayin edilmesi ve tespitine yönelik ilgili kararlar alarak bunları bakanlar kuruluna bildirmektedir. Bu kurul devletin bekasını, varlığını, ülkenin bölünmez bütünlüğünü, halkın huzuru ve güvenliği konusundaki tedbirler bakanlar kurulu tarafından en öncelikli dikkate alınan kararlardır. Cumhurbaşkanının kurula katılmaması durumunda kurula Başbakan başkanlık etmektedir. MGK genel sekreterliği ve teşkilat yapısı kanunda belirtilen şekilde düzenlenmektedir (Şahin, 2004: 174-175).

1982 Anayasasında Milli Güvenlik Kurulu hakkında bilgiye yer verilmesine rağmen Milli Güvenlik Kurulu hakkında en kapsamlı bilgiye 2945 sayılı 1983 yılında Milli Güvenlik Kurulu (MGK) ve Mili Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği kanununda yer verilerek belirtilmiştir. Bu kanunun 4. maddesinde Milli Güvenlik Kurulunun görev ve yetkileri şöyle sıralanmıştır (Şahin, 2004: 178);

- Devletin milli güvenlik siyasetine doğrudan yön vermekte bunlarla ilgili tayini, tespiti ve uygulanmasına yönelik kararlarda en uygun görüşleri tespit etmek,
- Devletin milli güvenlik siyaseti alınmış olan kararları ve hedefleri tespit ederek bu doğrultuda milli planlar karar ve tedbirler almak,
- Devletin milli güvenlik siyasetini, etkileyecek en temel güç temelli unsurları, sosyal, siyasal, teknolojik ve iktisadi gelişmeleri takip ederek buna yönelik temel hedef ve esasları tespit etmek,
- Devletin varlığını, bölünmez bütünlüğünü, milletin huzur ve güvenine yönelik uygun tedbirler almak,
- Anayasal düzeni koruyucu, milli birlik ve bütünlüğü sağlayıcı, Türk milletini Atatürkçü düşünce, Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda ve milli ülkü ve değerler etrafında birleştirerek milli hedeflere yönlendirici gerekli tedbirleri belirlemek,
- Olağanüstü haller durumunda, savaş durumu veya sıkıyönetim durumlarında ilgili görüş ve fikirleri tespit etmek,

- Olağanüstü hallerde ve savaş durumlarında millete ve özel kuruluşlara yönelik düşecek görev ve sorumlulukları tespit ederek uygun görüş bildirmek,
- Devletin milli güvenlik siyasetin de uluslararası anlaşmalarda halkla ilgili en uygun görüşleri tespit etmek gibi birçok görevi bulunmaktadır.

2945 sayılı kanunda Milli Güvenlik Kurulu ile ilgili ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir. Bahsedilen kanunun 3. Maddesinde “Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterini, kurul toplantılarına katılmasına rağmen oy kullanma” yetkisinin olmadığından bahsedilmektedir. Aynı kanunun 6. maddesinde “kurulun gündeminin Cumhurbaşkanınca belirlenir gündemin hazırlanmasında Başbakan ve Genelkurmay Başkanının önerileri dikkate alınır” denilmiştir. Öncelikli olarak dikkate alınır hükmü ile kurulun kararlarının Bakanlar Kurulunca “öncelikle dikkate” alınmasının anayasal bir zorunluluk olduğu belirtilmiştir (İba, 1999: 182-183).

1982 Anayasası ile Milli Güvenlik Kurulu hakkında getirilen yenilikleri şöyle sıralanabilir:

- 1961 Anayasasında savaş ve barış ayrımı yapılmaksızın Başkomutanlık görevinin Cumhurbaşkanı tarafından temsil edilmekteyken 1982 Anayasasında ise savaş zamanında Başkomutanlık yetkisinin Cumhurbaşkanı adına Genelkurmay Başkanı tarafından temsil olunmaktadır.
- Diğer önemli bir değişiklik “Milli Güvenlik Kurulu “milli güvenlikle ilgili” kararların alınmasında ve koordinasyonun sağlanmasında gerekli temel görüşleri Bakanlar Kuruluna “tavsiye ederken” artık bu siyasetin “tayini, tespiti ve uygulanması ile ilgili” kararların alınması ve gerekli koordinasyonun sağlanması konusundaki görüşlerini Bakanlar Kuruluna bildirmek (Şahin, 2004: 175)” olarak değiştirilmiştir.

1982 Anayasasında MGK’nın yetkileri iç ve dış güvenliğinin sınırlarını aşacak şekilde genişletilmiştir ve ülkenin her türlü sorunuyla ilgilenen bir kurum haline dönüştürülmüştür (İba, 1999: 184).

2001 -2003 Döneminde Milli Güvenlik Kurulu ve Milli Güvenlik Genel Sekreterliği kanununda yapılan değişiklikler:

2001 ve 2003 yıllarında Milli Güvenlik Kurulunda yapısında ve şeklinde değişiklik yapılmıştır. Sembolik açıdan önem taşıyan bu değişikliğin uygulamada büyük önem taşımaktadır (Akay, 2009: 11).2001 değişikliği ile birlikte Başbakan Yardımcıları ve Adalet Bakanı Milli Güvenlik Kuruluna katılmıştır. Böylece Milli Güvenlik Kurulunda sivil- asker dengesi siviller lehine değiştirilmiştir (Yurtsever, 2012: 35). Milli Güvenlik Kurulundaki ikinci büyük değişiklik ise “7 Ağustos 2003 tarihinde, 7. Uyum paketinde 2945 sayılı yasanın bazı maddelerinde değişikliğe gidilmesidir. Yapılan değişiklik kapsamında Genel Sekreterliğin Milli Güvenlik Kararları paralelinde gerçekleşecek uygulamaları “koordinasyon ve izlenme” görevi 2001 değişikliği ile birlikte Milli Güvenlik Kuruluna dahil edilmiş olan Başbakan yardımcılarına verilmiştir. Kurul toplantılarının her ay değil iki ayda bir toplanmasına karar verilmiştir (Şarlak, 2009: 103).

2018-... Milli Güvenlik Kurulu ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği:

Ülkemizde Cumhurbaşkanlığı sistemine geçişle birlikte anayasal ve yasal reformlar gerçekleştirilmiş olup bu reformlarla (www.mgk.gov.tr,2018) birlikte Milli Güvenlik ve Milli Güvenlik Genel Sekreterliğine yönelik de önemli değişiklikler gerçekleştirilmiştir. 2945 sayılı Milli Güvenlik Kurulu, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Kanununun 3’ncü maddesinde “*Cumhurbaşkanının başkanlığında, Başbakan, Genelkurmay Başkanı, Başbakan yardımcıları, Adalet, Millî Savunma, İçişleri, Dışişleri bakanları, Kara, Deniz ve Hava kuvvetleri komutanları ve Jandarma Genel Komutanından oluşur*” (Milli Güvenlik Kurulu ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Kanunu, 1983: 3) denilmiştir. Ancak bu madde Genel Sekreterliğinin Teşkilat ve Görevleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yapılan değişiklik ile Cumhurbaşkanı Yardımcıları dahil edilmiş ve Jandarma Genel Komutanı ise kurul üyeliğinden çıkarılarak, kurulun üye sayısı 10’a düşürülmüştür (www.mgk.gov.tr, 2018).Bu kararnamenin 3, 4 ve 5’nci maddelerinde şu bilgilere yer verilmiştir (Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018):

- Madde 3: Kurul, yılda 6 kez iki ayda bir toplanmaktadır. Kurul, Cumhurbaşkanının çağrısı ile doğrudan toplanır. Genel Sekreter kurula katılabilmekte ancak oylamaya katılma hakkı yoktur.
- Kurula Cumhurbaşkanı başkanlık eder kendisinin olmaması durumunda kurula Cumhurbaşkanı yardımcısı başkanlık etmektedir.
- Kurula ihtiyaç olması halinde üyeler dışında başkaları katılabilmektedir. Ayrıca kurul toplantılarına üyeler dışında, gündemin özelliğine göre ilgili bakan ve kişiler de çağrılarak bilgi ve görüş alınabilmektedir.
- Madde 4: Kurulda konuşulacak konuları Cumhurbaşkanı belirlemektedir. Bakanlar, Genelkurmay başkanı kurulda konuşulmasını istedikleri konuyu Genel sekreter aracılığıyla Cumhurbaşkanına iletebilmektedirler.
- Madde 5: Kurulda alınan kararlar oy çoğunluğu ile alınmaktadır. Kurulda eşitlik olması durumunda kurul başkanının desteklemiş olduğu taraf çoğunluk kabul edilmektedir.
- Kurulda alınan kararlar Genel sekreter aracılığıyla kurul başkanı olan Cumhurbaşkanına iletilir.

Bu kararnamenin 9'ncu maddesinde ise “*Milli Güvenlik Genel Sekreteri, Genel Sekreterliğin başlıca görevleri; mevzuat hükümlerine göre hareket etme, devletin milli güvenlik siyasetine en uygun şekilde yürütmekle görevlidir. Mevzuata göre Genel Sekreter, Cumhurbaşkanına karşı sorumludur*” denilmiş ve 8'inci maddede ise Genel Sekreterin görevleri ise şöyle sıralanmıştır (Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin Teşkilat ve Görevleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018):

- Cumhurbaşkanı yardımcıları, kurulun daimî üyesi bakanlar ile diğer sorumlu bakanların ve Genelkurmay Başkanının gündemine girmesine istedikleri konuları Cumhurbaşkanına sunmak.
- Cumhurbaşkanınca belirlenen gündemi tüm üyeler arasında dağıtmak.
- Kurulun toplantı salonun düzenlemek, sunum hazırlamak, konularla ilgili tutanaklar tutmak, basın bildirgesi tutanak taslakları hazırlamak; kurulda alınan kararları bir örneğini alarak basına sunmak, bunun bir örneğini de Cumhurbaşkanına sunmak. Bunların nüshalarını basın kuruluşlarına sunmak.

- Kurulda alınan kararların yazışma işlemlerini yürütmeye sağlamak.
- Kurulda verilmiş görevleri uygulamaya koymak; bu görevlerle alakalı araştırma ve değerlendirme yapmak, bununla alakalı dokümantasyon merkezi oluşturmaktır.
- Ülke içerisinde güvenliğin sağlanması için ve bu hedeflere başarılı bir şekilde ulaşılabilmesi için buna ilişkin çalışmalar yapmak, bununla ilgili Milli Güvenlik Belgesi hazırlamak,
- Genel sekreterlik tarafından verilen uygun görevleri yerine getirmek,
- Cumhurbaşkanı vermiş olduğu sorumlulukları yerine getirmek olarak sıralanmıştır.

Bu kararnamede ile birlikte Milli Güvenlik Sekreterliğinin Cumhurbaşkanına bağılılığı arttırılmış.

Milli Güvenlik Kurulunun gerekliliği kurulduğu günden bugüne kadar sürekli eleştiri konusu olmuştur. Milli güvenlik ve milli güvenlik siyasetinin hazırlanmasından sorumlu olan Milli Güvenlik Kurulu sivil ve askeri bürokrasinin üyelerinin oy çoğunluğu ile kararların alındığı ve modern savunma sisteminin gerekliliği olarak ortaya çıkan ülkemiz için varlığı gerekli bir kurumdur.

1.4. YÜKSEK ASKERİ ŞURA (YAŞ)

Yüksek Askerî Şûra ilk kez 1972 yılında kuruldu. 1972 yılının 26 Temmuz'unda 1612 Askeri Şuranın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda Resmî Gazetede yer verilerek resmen yürürlüğe girmiştir (Yüksek Askerî Şûra (YAŞ) Nedir? 2019). Silahlı Kuvvetleri (TSK) ile devlet kademelerinin ortaklaşa düzenlediği Yüksek Askerî Şûra toplantıları Yüksek Askerî Şûra üyelerinin katılımı ile gerçekleştirilmek de olup güvenlik alanında önemli konuların görüşüldüğü bir yüksek kuruldur (YAŞ Üyesi Nedir? 2019). Yüksek Askerî Şûra ülkemizin dış güvenliğini sağlanmasında önemli görevler üstlenmiş olup TSK'nın çalışmalarını büyük oranda etkilemektedir. Yüksek Askerî Şûra ile ilgili önemli bilgilere 1972 tarihli 1612 Sayılı Yüksek Askerî Şûra'nın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda yer verilmiştir. 1612 sayılı kanunun 2. Maddesinde Yüksek Askeri Şûra'nın Başbakan, Genelkurmay Başkanı, Başbakan Yardımcıları, Adalet Bakanı, Dışişleri Bakanı, İçişleri Bakanı ve Milli Savunma Bakanı ile Kuvvet Komutanlıklarından oluşmaktadır. Yüksek Askeri Şuranın Başkanı

Cumhurbaşkanı ve Milli Güvenlik Konseyi Başkanıdır (Yüksek Askerî Şûranın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunu, 1972: 10/ek1) denilmiştir. Kararların alınmasında eşitlik durumunda başkanın oy kullandığı taraf çoğunluk olarak kabul edilir. Alınan kararlar Cumhurbaşkanının onayı ile uygulamaya girer (Yüksek Askerî Şûranın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunu, 1972: 5). Bu maddeden anlaşılacağı gibi Yüksek Askerî Şûra oldukça serbest bir durumda yer almakta ve Cumhurbaşkanı engellemediği sürece askerler birçok önemli konuda karar alabilecek konumda bulunmaktaydı (Berksoy, 2013: 19). Yüksek Askerî Şûra dış güvenlikten daha çok iç güvenliğe odaklanma sorunundan vazgeçemeyen ordunun sivil alana müdahale araçlarından biri haline gelmiş (Çelik, 2009: 32) ve bu nedenle de ülkemizde daima eleştiri konusu olmuştur. Yüksek Askerî Şûra'nın başka bir eleştiri noktası da toplantılarının gizli yapılması görüşmelerinin ve alınan kararların açıklanmasının veya yayımlanmasının yasak olmasıydı.

16 Nisan 2017 yılında yapılan seçimler sonrasında Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmiştir (Sabah, 2019). Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmesiyle birlikte 7 yeni Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi yayınlanmıştır. 2018 yılında çıkarılan bu kararnamelerden biride Yüksek Askerî Şûranın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesidir. Bu kararname ile birlikte Yüksek Askerî Şûranın yapısında birçok değişiklik yapılmıştır. Yapılan değişikliklerle birlikte Yüksek Askerî Şûranın başkan ve üyeleri şöyle sıralanmıştır: Cumhurbaşkanı Yardımcıları, Adalet Bakanı, Dışişleri Bakanı, İçişleri Bakanı, Hazine ve Maliye Bakanı, Milli Eğitim Bakanı, Milli Savunma Bakanı ve Genelkurmay Başkanı ile Kuvvet Komutanlarından oluşmaktadır. Cumhurbaşkanı gerekli gördüğü hallerde Yüksek Askerî Şûra toplantılarına katılır ve başkanlık edeceği belirtilmiştir. Cumhurbaşkanının katılamadığı durumda ise görevlendireceği yardımcısı başkanlık eder denilmiştir (Yüksek Askerî Şûranın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018: 2). Yapılan değişiklikle birlikte Yüksek Askerî Şûrada görev alan sivil üye sayısı arttırılırken asker üye sayısı ise azaltılmıştır. Yüksek Askerî Şûranın üyelerinde yapılan değişikliklerle birlikte eklenen yeni üyeler; Cumhurbaşkanı Yardımcıları, Hazine ve Maliye Bakanı ve Milli Eğitim Bakanı gibi üyeler Yüksek Askerî Şûradaki sivil üye sayısı arttırmıştır. Yüksek Askerî Şûranın eskiden ağır basan askeri yapılanması yapılan değişiklikle birlikte sivilleştirilmiştir. Bu durum Yüksek Askerî Şûranın yapısını askeri

bir yapıdan sivil kanadı güçlendirilmiş bir yapıya dönüştürmüştür. Ayrıca Yüksek Askeri Şuranın Sekreteryası Genelkurmay Başkanlığından alınmış Millî Savunma Bakanlığına verilmiş ve 2018 yılında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Sekreteryası hizmetlerinin Cumhurbaşkanlığına belirlenecek merci tarafından yürütülür denilmiştir (Yüksek Askeri Şuranın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018:6).

Yüksek Askeri Şuranın ülkemizdeki görevlerini şöyle sıralanmıştır (Yüksek Askeri Şuranın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018: 3):

- Genelkurmay Başkanlığınca hazırlanan askeri planların temel ana fikrin tespitini yapmak ve istenilmesi durumunda tekrardan gözden geçirmek,
- Silahlı Kuvvetlerin temel ana programları ve ulaşması gereken hedeflerle fikir bildirmek.
- Silahlı Kuvvetlerle alakalı mevzuat hukukunu inceleyip araştırarak fikir bildirmek;
- Cumhurbaşkanının silahlı kuvvetlerde istediği konular hakkında fikir bildirmek;
- Mevzuatla belirtilen bütün görevleri sıralamak.

Yüksek Askerî Şûra bütün toplantıları tüm kuruluşlardan, basın yayın topluluklarından gizli olarak yapılmaktadır. Burada alınan tüm kararların bildirilmesi yayınlanması yasaktır. Fakat sadece yüksek askeri şuranın izin verdiği konular yayınlanabilmektedir. Ayrıca alınmış olan kararların ne şekilde gizli kalacağı ne zaman ne şekilde kaldırılacağı yönetmelikle açık bir şekilde düzenlenmiştir (Yüksek Askeri Şuranın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018: 8).

1.5.MİLLÎ İSTİHBARAT TEŞKİLATI BAŞKANLIĞI (MİT)

İnsanlar bilgiyi elde edebilmek için her türlü yolu denemiş bilgiyi elde etmenin gizli yollarını bulmaya çalışmışlardır. Bu durum dünyanın en eski mesleklerinden biri olan istihbaratı keşfetmelerini sağlamıştır. İstihbarat Arapça istihbar kelimesinden gelmekte olup bu kelime haber anlamına gelmektedir (Özkan, 2003: 26). İstihbarat kelimesinin İngilizce karşılığı ise “intelligence” olup Türkçede akıl, zekâ, anlayış haber, bilgi ve istihbarat anlamlarına gelmektedir. (Özdağ, 2015: 390).

İstihbarat gerek devletlerin gerek bireylerin güvenliklerini sağlayabilmek amacıyla geçmişten günümüze kadar sürekli başvurdukları bir yol olmuştur. İstihbarat geçmişten bugüne kadar aktif olarak kullanılmış olmasına rağmen istihbaratın ne olduğu ile ilgili herkes tarafından kabul gören net bir tanımı bulunmamaktadır. İstihbaratın net bir tanımının yapılamamasının en önemli nedeni istihbaratın çok yönlü bir kavram olması ve yapılan tanımların tam olarak istihbarat kelimesinin karşılığı olamamasından kaynaklanmaktadır. Buna karşın literatürde çeşitli istihbarat tanımları da bulunmaktadır. Özellikle ABD’de istihbaratın ne olduğu ile ilgili çeşitli tanımlar yapılmıştır. Amerikan Savunma Bakanlığı 2005 yılında yayımlamış olduğu “Askeri ve Birleşik Terimler Sözlüğünde” iki adet istihbarat tanımına yer verilmiştir. Yapılan tanımlar şu şekildedir (Ercan, 2006: 8):

- Bilinmeyen ülkeleri ve yerler hakkında mevcut bilinmeyen bilgilerin toplanması, özel işlemlere tabi tutularak entegrasyon yaparak, değerlendirmeye tabi tutarak, yorumlanması ile elde edilen nesnel ürün,
- İstihbarat düşman kuvvetleri hakkında bilgi toplama gözlem, soruşturma ve analiz yöntemiyle elde edilen kanaattir.

ABD’de 2005 yılında Amerikan Savunma Bakanlığı tarafından yapılan tanımda istihbaratın sadece dış istihbarat tarafı üzerinde durulmuş iç istihbarat tarafı ise göz ardı edilmiştir. Bu nedenle istihbaratın tanımlanması noktasında yetersiz kalmıştır.

İstihbaratın ne olduğu ile ilgili net bir tanım yapmak zor olsa da istihbaratın siyasi süreçleri büyük oranda etkilediğini siyasi kararların alınması noktasında siyasetçileri yönlendirdiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Bu nedenle iyi ve doğru istihbaratın sağlanması iç ve dış güvenliğin sağlanması noktasında devletler için hayati derecede önem taşımaktadır. İyi istihbarat sağlayabilmek için bazı niteliklerin olması gerekmektedir. Bu nitelikleri şöyle sıralayabiliriz:

- Bir istihbaratın iyi bir istihbarat olması için ilk öncelikle istihbaratın zamanında sağlanmış olması gerekmektedir. Özellikle ivedilikle sağlanması gereken istihbaratlarda zamanında sağlanmayan istihbarat devletler için ciddi sıkıntılara sebep olabilir. Bu duruma 11 Eylül 2001 tarihinde

zamanında istihbaratın sağlanamaması nedeniyle ABD’de İkiz Kulelere saldırıda bulunulması örnek verilebilir.

- En iyi istihbarat doğru istihbarattır. Yanlış istihbarat devletleri yıkıma kadar götüren önemli sonuçlara neden olabilir. Tarih yanlış istihbarat sağlanması sonucunda kaybedilen savaş ve yıkılan devletlerle doludur.
- İyi bir istihbarat sağlanabilmesi amacıyla devletler çeşitli kurumlar oluşturmaktadır.

İstihbarat devletler için vazgeçilmez bir kavramdır. Bu nedenle her devlet istihbarat sağlayabilmek amacıyla kendi içinde çeşitli kurumlara ihtiyaç duymuştur. Türk tarihine baktığımızda istihbarat sağlamak amacıyla ilk başlarda bir kurum oluşturulmadığını ve istihbaratın casuslar eliyle yapıldığı görülmektedir. İlk başlarda çarşıt dedikleri, daha sonra devşirmeler arasından yetiştirdikleri ve Martolos adını verdikleri casuslar (Özkan, 2003: 23) aracılığı ile genellikle iç istihbarat sağlayan Türkler sonrasında çeşitli kurumlar aracılığı ile istihbarat sağlamaya başlamışlardır. Türklerin bugün var olan Milli İstihbarat Teşkilatına gelene kadar istihbaratın sağlanması amacıyla pek çok kurum oluşturulmuştur. Bu kurumlar kısaca şöyle sıralanabilir:

- İkinci önemli istihbarat kurumu ise Teşkilatı Mahsusa’dır. Teşkilatı Mahsusa 1914 Yılında Enver Paşa tarafından kurulmuştur. Teşkilatı Mahsusa’nın en önemli özelliği bugün ki Milli İstihbarat Teşkilatı’nın temelini oluşturmasıdır.
- İçişleri Bakanlığı tarafından 5 Ocak 1927’de Milli Amele Hizmet (MAH) kurulmuştur (Özkan, 2003: 169-170).
- 27 Ağustos 1987 tarihinde Jandarma İstihbarat ve Terörle Mücadele (JİTEM) kurulmuştur. Jandarma İstihbarat ve Terörle Mücadele özellikle Güneydoğu Anadolu’daki terörle mücadele kapsamında faaliyet göstermektedirler.

Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk istihbarat kuruluşu Milli Emniyet Hizmeti (MEH) Teşkilatı 6 Ocak 1926 tarihinde kurulmuştur. İkinci Dünya Savaşı sonrasında ise Milli Emniyet Hizmeti dönemin şartlarına uygun hizmet verememiş ve bu kurum kaldırılarak Millî İstihbarat Teşkilâtı kurulmuştur (Polat, 2017). Millî İstihbarat Teşkilâtı, devletin

milli güvenlik politikasının hazırlanması ile ilgili her konuda istihbaratın tek elde toplamak amacıyla 22 Temmuz 1965 tarihinde TBMM tarafından 644 sayılı kanun kabul edilmiştir. 644 sayılı kanun ile Millî İstihbarat Teşkilatı'nın bir müsteşar tarafından yönetilmesi ve müsteşarın, kanunla belirlenen görevlerin yerine getirilmesinde sadece başbakana karşı sorumlu olması öngörülmüştür. 644 sayılı kanun 18 yıl yürürlükte kalmış ve 1 Kasım 1983 tarihinde günümüzde hala yürürlükte olan 2937 sayılı “Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilâtı Kanunu” ile Millî İstihbarat Teşkilâtı bugün var olan yapısına kavuşturulmuştur (Göç, 2013: 105). 1983 yılında çıkarılan 2937 sayılı kanunun 4. maddesinde Milli İstihbarat Teşkilatının görev ve yetkileri şu şekilde sıralanmıştır (Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilâtı Kanunu, 1983: 4):

- Türkiye Cumhuriyeti'nin bölünmez bütünlüğünü sağlamak, ülkenin güvenliği, bağımsızlığını, anayasal düzene göre, içten ve dış güçlerden gelecek tehdit ve tehlikeye karşı muhtemel istihbaratı toplamak, oluşturmak ve bu istihbaratı başta Cumhurbaşkanı, Başbakan, Genelkurmay Başkanına ve gerekli kuruluşlara ulaştırmak,
- Devletin milli güvenlik siyasetinin yürütülmesi için gerekli olan kuvvet komutanlıklarının istek ve ihtiyaçlarını karşılamak,
- Kamu kurumları ve ona bağlı olan kuruluşların istihbarat faaliyetlerini yönlendirmek için MGK ve Başbakana teklifte bulunmak.,
- MGK tarafından daha önceden yapılacak olan görevleri yapmak.
- Tüm İstihbarat faaliyetlerine karşı koyma mücadelesi vermek.
- Dış güvenliğe yönelik terörle mücadele veya milli güvenliğe yönelik bakanlar kurulu tarafından hazırlanan görevleri yerine getirmek.
- Dış istihbarat, konusunda siber güvenlik, uluslararası güvenlik, gibi her türlü teknik bilgi sistemlerini kullanarak haber, bilgi, veri kaydetmek, bunları gerekli makamlara bildirmek.
- İstihbarat teknolojisini geliştirmek amacıyla dünyada kullanılan çağdaş teknolojileri takip etmek, modern teknolojilerini takip etmek gibi görev ve yetkileri olduğu belirtilmiştir.

Millî İstihbarat Teşkilatına kanunda belirtilen görevler haricinde başka görev verilmez. Millî İstihbarat Teşkilâtı birimlerinin görev, yetki ve sorumlulukları Cumhurbaşkanınca onaylanacak bir yönetmelikle belirtilir.

2937 Sayılı Millî İstihbarat Kanununda Millî İstihbarat Teşkilatının görevleri belirtilmiş olup teşkilatın iç ve dış güvenliği sağlamak amacıyla istihbarat toplamak, toplanan istihbaratı analiz etmek ve doğrultuda Millî Güvenlik Kuruluna görevlerinde yardımcı olmak görevleri bulunmaktadır. Devletin güvenlik politikalarının belirlenmesinde Millî İstihbarat Teşkilatının elde ettiği istihbarat verilerinden büyük oranda yararlanılmaktadır. Millî İstihbarat Teşkilatının gerekliliği tartışmasız iken bu teşkilatın istihbarat sağlamadaki yetersizliği ise eleştiri konusu olmuştur. Birçok ülkede iç ve dış istihbarat sağlanması amacıyla farklı kurumlar oluşturulurken ülkemizde ise Millî İstihbarat Teşkilâtı iç ve dış istihbaratı sağlamakla birinci dereceden sorumluluğu bulunan kuruluştur. Ülkemizde Millî İstihbarat Teşkilatının hem iç hem dış istihbaratın sağlanmasından sorumlu kurum olması hizmet yükünü arttırmış ve verimliliğini, başarısını düşürmüştür. Millî İstihbarat Teşkilâtı ikiye ayrılmalı ve iç istihbarat ve dış istihbarat sağlayan birimler ayrılarak bu kurumda uzmanlaşma ve iş bölümüne önem verilerek kurumdaki yetersizlikler ortadan kaldırılmalıdır.

1.6. CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİ SONRASINDA OLUŞTURULMUŞ YENİ GÜVENLİK KURUMLARI

1.6.1. Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu

16 Nisan 2017 günü yapılan referandumu ile onaylanan Anayasa değişikliği sonrasında Yüksek Seçim Kurulu Başkanı Sadi Güvenin canlı yayında referandum sonuçlarını açıklamış ve yeni bir sisteme geçişte halkın % 51,41 evet oyu kullandığını ve hayır oylarının ise % 48,59 olduğunu açıklaması ile yeni sisteme resmi olarak geçiş süreci başlamış (YSK Kesin Sonuçları Açıkladı-16 Nisan 2017 Referandum Kesin Sonuçları, 2017) olup 24 Haziran 2018 tarihinde yapılan Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili sonucunda Türkiye’de yasal ve fiili olarak Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi olarak benimsenen sisteme tamamen geçilmiş oldu (Turan, 2018: 43). Bu sisteme geçilmesi ile birlikte bazı kurumlar kapatılmış bazı kurumların isimleri değiştirilmiş ve bazı yeni kurumlar oluşturulmuştur. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçişle birlikte oluşturulan yeni kurumlardan biride Güvenlik ve Dış Politika

Kuruludur. Güvenlik alanında yaşanan sorunlara çözüm üretebilmek amacıyla oluşturulan bu kurulun yetki ve görevlerinin neler olduğu hakkında bilgiye ise Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 26'ncı maddesinde yer verilmiş ve yetkileri şöyle sıralanmıştır (Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018: 26):

- Türkiye'nin milletler arası bağlantılarına yönelik politika oluşturmak
- Bölgelerde kendi faaliyetlerini arttırabilmek için çözüm önerileri oluşturmak.
- Bölgede meydana gelen temel sorunlara yönelik çözüm önerileri sunmak
- Küresel teknolojik gelişmeleri tümünü raporlayıp analiz etmek
- Dünyadaki Değişen güvenlik ortamlarını analiz ederek ülkenin milli güvenliğini sınırlarını korunmasına yönelik öneriler ve politikalar geliştirmek,
- Türkiye'deki uygulanmış olan göç politikalarına yön vermek, takip ederek buna uygun stratejilerini geliştirmek.
- Acil durumlarda Afet hallerinde bunları önlemeye yönelik politikalar geliştirmek ve çözüm önerileri sunmak.
- Sivil havacılığın Türkiye'de gelişmesine ve güvenliğine yönelik politikaları belirlemek
- Siber güvenliğin gelişmesine yönelik stratejiler politikalar belirlemek,
- Türkiye içerisinde tüm yol ağlarının güvenliğine yönelik tedbirler almak politikalar geliştirmek.

Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu oluşturularak Türkiye'de güvenlik kavramı çok farklı yönleriyle ele alınmış ve bu kapsamda 21. yüzyıl güvenlik sorunları olarak nitelendirilen sorunlara çözüm önerileri sunulması amaçlamıştır.

1.6.2. İç Güvenlik Stratejileri Dairesi Başkanlığı

İç güvenlikle ilgili gerekli stratejilerin belirlenmesi amacıyla 2018 yılında kurulmuş olan İç Güvenlik Stratejileri Dairesi Başkanlığının yetki ve görevlerinin neler olduğundan Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 267'inci maddesinin a fıkrasında yer verilmiştir. Bu kararnameye göre İç Güvenlik

Stratejileri Dairesi Başkanlığının görevleri şu şekilde sıralanmıştır (Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018: 267/a):

- İç güvenliğin gelişmesine yönelik stratejiler belirlemek bunların izlemesini takibini yapmak.
- Gerekli araştırmalar, değerlendirmeler, çalışmalar yaparak halkı bilgilendirmek ve halkla iletişimi güçlendirmek
- Güvenlik kuruluşlarına bağlı kurumlara ilgili stratejik bilgiler vermek, istihbarat teşkilatını değerlendirmek
- Görev kapsamına giren alanlarda ilgili çalışmalar yapmak, İçişleri Bakanının onayını alarak ilgili komisyon kurmak.
- Bakanın vermiş olduğu bütün görevleri yerine getirmek.

Güvenlik alanında her türlü stratejinin oluşturulmasından ve iç güvenlik birimleri arasında stratejik desteğin sağlanmasından sorumlu olan İç Güvenlik Stratejileri Dairesi Başkanlığı güvenlikte strateji eksikliklerinin giderilmesi açısından gerekli bir kurumdur.

1.6.3.Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü

2018 yılındaki değişiklikler sonrasında güvenliğin sağlama amacıyla kurulmuş yeni kurumlardan biride Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü olmuştur. Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 9'ncu maddesinde ise bu kurumun görevleri şu şekilde sıralanmıştır (Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018: 9):

- Devletin güvenlik politikaları ile ilgili kamu kurum kuruluşların arasında işbirliğini sağlayarak, izlemek değerlendirmek ve bunları ilgili makamlara raporlamak,
- Olağanüstü hâl durumunda ilan edilen alanlarda konuyla alakalı ilgili bilgileri değerlendirmek, koordinasyonu sağlamak,
- 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun (TMK) 20'nci maddesine göre Cumhurbaşkanlığınca verilecek, satın alınacak veya kiralanacak kurum ve kuruluşlara ait konutlar belirlemek buna ilişkin işlemleri yürütmek ve bilgi edinmek

- Görevle alakalı konularda tüm kamuoyunu bilgilendirmek,
- Makam tarafından verilen görevleri yapmak
- (a) ve (b) bendine göre belirtilen konularla alakalı fikir almak.

İKİNCİ BÖLÜM

ABD, FRANSA VE ALMANYADA GÜVENLİK ÖRGÜTLENMESİ

2.1. ABD'DE GÜVENLİK ÖRGÜTLENMESİ

2.1.1. ABD'de iç Güvenlik Yapılanmalarının Tarihi

2.1.1.1 ABD'de Güvenlik Kavramında Yaşanan Değişim ve 11 Eylül 2001 Saldırısı Dönemi Amerika Birleşik Devletleri'nde Güvenlik

Güvenlik kavramı durağan bir yapıya sahip değildir. Bu nedenle güvenlik kavramı sürekli bir değişim ve dönüşüm yaşamıştır. Birinci Dünya Savaşı, İkinci Dünya Savaşı, Soğuk Savaş, Küreselleşme gibi kavramlar güvenlik kavramında ciddi değişikliklere neden olmakla birlikte başta ABD olmak üzere Dünyada güvenlik kavramında ciddi bir değişim ve dönüşüm yaşanmasına neden olan 11 Eylül 2001 saldırıları ile Dünyada güvenlik kavramı yeniden düşünölmeye başlanmıştır. Dünyada yaşanan gelişmeler ve yaşanan savaşlar, küreselleşmenin etkileri teknolojik yenilikler yeni bir güvenlik yaklaşımının ortaya çıkmasına yol açarken geleneksel güvenlik yaklaşımının tezleri olan; Devleti merkeze alan ve askeri bir yapılanmanın devlet teşkilatının varlığını ve bekasını korumaya dönük bir misyonla var edilmesi ve bu askeri yapılanmanın, düşman ya da tehdit olarak çerçevelenen devletlerin askeri konumlandırmalarına paralel bir örüntüde yurtiçi ve yurtdışı askeri faaliyetleri ve dolayısıyla askeri güvenliğı sağlamak için oluşturulan yapılar (Çiçekçi, 2012: 32) olduğu tezi çürümeye başlamış artık devlet merkezli değil bireyi merkeze alan güvenlik modeli ön plana çıkmaya başlamıştır. Aynı zamanda güvenliğı sadece devlet güvenliğı gibi dar bir kalıpta inceleyen geleneksel güvenlik yerine çağın gereklerine tehdit algısına cevap verecek şekilde güvenlik kavramı daha geniş bir alanı kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Yeni güvenlik anlayışı askeri tehditlerin yanı sıra doğal kaynakların ve çevrenin korunması, demografik sorunlar, birey güvenliğı, sağık güvenliğı, bilişim güvenliğı (Karabulut, 2014: 22-23) ve en önemlisi ABD güvenliğini 11 Eylül 2001 saldırısı sonrasında derinden etkileyen ve tüm dünyada büyük bir tehdit unsuru olan terörizm kavramları yer almaya başlamıştır. Yeni güvenlik, güvenlik anlayış ve uygulamalarının merkezine vatandaş almayı hedefleyen topyekûn bir yenilenme girişimi olduğu söylenilebilir. Yeni güvenlik anlayışında güvenlik vatandaş için olduğu ve devlet güvenliğinin vatandaş güvenliğini sağlamakta kullanılan bir araç olduğu asla bir amaç olmadığı vurgulanmıştır (Öksüz, 2006: 53). Bu dönemde güvenlikte yaşanan bazı sorunlar bulunmakta olup bu sorunlar şöyle sıralanabilir; Hükümet stratejilerinin

kopukluğu ve bütüncül ve tek merkezli politika belirlemede eksiklik, örgütsel kaygıların ön plana geçmesi, terörü önlemek yerine soruşturma yapmaya odaklı FBI mantalitesi, yetersiz kaynaklar, zayıf teknoloji, bilgi paylaşımına yanaşmama, bürokrasiye boğulma gibi sorunlar yaşanmıştır (Yılmaz,2011: 82). Hart-Rudman Komisyonu ABD Bakanı William Cohen tarafından 1998’de kurulmuştur. ABD kamuoyunda Hart-Rudman Komisyonu olarak bilinen “ABD 21. Yüzyılda Ulusal Güvenlik Komisyonu” 1999 yılında “Yeni Dünya Geliyor: En Temel Hususlar ve Olası Etkileri”, 2000 yılında “Bir Ulusal Strateji Arayışı” ve 2001 yılında ise “Ulusal Güvenlik İçin Yol Haritası: Kaçınılmaz Değişim” isimli üç rapor yayınlanmıştır. Komisyonun temel hedefi 21. yüzyılın başlarındaki ABD’yi bekleyen güvenlik ve tehdit ortamını incelemek ve yaşanan sorunları ortaya koymaya çalışmaktır. Komisyonun bu üç raporundaki önerileri caydırmaya odaklı bir kontra terörizm politikası oluşturulması ve iç güvenliği bu yeni tehdit ortamına karşı hazırlamaya yönelik ne gibi tedbirler alınması gerektiği konularında bilgi vermektedir. Bu raporda 2001 Ocak ayında yayınlanan Komisyon raporunda iç güvenlik bakanlığı kurulması faydaları üzerinde durulmuştur (Kuloğlu, 2015: 93-94). İkincisi ise Gilmore Komisyonu olarak da anılan ABD Kitle İmha Silahları ve Terörizme karşı İç Mücadele Yeteneklerini Değerlendirme Danışma Kuruludur. Bu komisyon ABD Başkanı ve Kongreye üç rapor sunmuş olup burada üçüncü rapor oldukça önemlidir. Üçüncü raporu 11 Eylül saldırılarından hemen önce vermiştir. Bu raporda ABD’ye yönelik ülke içinden ve dışından tehditleri incelemiş ve güvenliği arttırmak ve terörizmle mücadele eden federal ve eyalet teşkilatları arasında daha iyi bir koordinasyon tesis etmek amacıyla çok sayıda öneride bulunmuştur. Bu komisyonun en önemli önerilerinde birisi yeni ve bağımsız bir iç güvenlik istihbaratı teşkilatı kurulması olmuştur (Kuloğlu, 2015: 92-93). Dolayısıyla 11 Eylül 2001 saldırısı öncesinde ABD’de yapılan araştırmalarda ABD güvenliğinin sağlanması amacıyla birçok araştırma yapılmış ancak bu araştırmaların önemi yeterince anlaşılamamıştır.

2.1.1.2.11 Eylül 2001 Saldırısı Sonrası Amerika Birleşik Devletleri’nde İç Güvenlik Yapılanmaları

ABD’nin iç güvenlik yapılanmalarına değinmeden önce devlet yapılanması hakkında bilgi vermek konunun anlaşılabilirliğini arttıracaktır. ABD’nin Federal bir devlet yapılanması içinde olması ABD’nin iç güvenlik yapılanmasını belirleyen önemli bir faktördür. ABD’deki iç güvenlik yapılanması muhakkak ki ABD’nin yönetim şeklinden

etkilenmektedir. Bu nedenle ABD’de iç güvenlik kavramı incelenirken yönetim yapısı Federal bir yapıya sahip olması, Başkanlık sistemi ile yönetilmesi konuları üzerinden değerlendirilecektir. ABD’de Adem-i Merkeziyetçi bir yönetim yapılanma ve federal devlet yapısına sahiptir. ABD ‘de yönetim yapılanmaları üç kademeli olup birinci kademe federal devlet, ikinci düzey yapılanma eyaletler ve üçüncü düzeyi ise mahalli idarelerdir (Arslan ve Biniş, 2014: 149). Başkanlık sistemine dayalı yönetim yapılanmasına sahip ABD’de iç güvenlik politikalarının hazırlanması ve ulusal düzeyde güvenlik uygulamaları şeklinde düşünülmesi gereken federal iç güvenlik sorumluluk yetkisi Başkan’a aittir. Bu durumun yorumlanmasında, her ne kadar anayasal yetkileri arasında açık bir şekilde ifade edilmese de, yasaları uygulama yetkisinin Başkan’da olması, ülke içerisinde Başkan dışında etkili bir yürütme gücünün olmayışı, bakanlıkların mevcudiyetine rağmen federal polisin bağlı olduğu Adalet Bakanı da dahil olmak üzere bakanların daha çok başkanın konuyla ilgili sekreterleri konumunda bulunmaları, federal güvenlik üst düzey yetkililerinin Başkan tarafından atanması faktörleri etkili olmaktadır (Köksoy, 2011:108-109) .

ABD’de İç güvenliğin sağlanmasından polis sorumlu olup, dünyada bilinen Adem-i merkezci polis sistemi de burada bulunmaktadır. ABD ‘de federal sisteminde beş ana polis birimi bulunmaktadır. Bu birimler Adalet Bakanlığı’na bağlı (FBI, iç Gümrük Bürosu ve Narkotik Madde Takip İdaresi gibi) federal organlar, ABD eyaletinin polis güçleri, ilçe düzeyinde şerif ve şerif yardımcıları, şehir ve kasaba polis kuvvetleri ve köy, kasaba polisliği sistemidir (Heywood, 2006: 558).

2.1.1.2.1.ABD’de İç Güvenlik Örgütlenmesi

ABD’de iç güvenlik teşkilatının üç ana görevi vardır bu görevler şunlardır (Özcan, 2016: 102); suç ve suçlulara karşı savaşmak, kaza ve yaralanma gibi acil durumlarda hizmet sunmak ve trafiği düzenlemektir. Kısaca ABD’de iç güvenlik birimlerinin temel görevi korumak ve hizmet etmektir.

2.1.1.2.1.1.İç Güvenlik Danışma Kurulu

11 Eylül saldırısı sonucunda ABD iç güvenliğinde yeni yapılanmalara gidilmiştir. 11Eylül2001’den 11gün sonra George W. Bush, talimatları ile birlikte Beyaz Saray’da iç güvenlik politikasını yürütmek için iki farklı kurul oluşturulmuştur. Bunlar iç güvenlik ofisi ve iç güvenlik konseyidir. Bunların kuruluş amacı ise ülkeyi terörist

saldırılarından korumaktır (Yılmaz, 2011: 83). 8 Ekim 2001’de “İç Güvenlik Ofisi” kurulmuştur. Yine 2002 yılında Başkan Bush teklifi ile birlikte İç Güvenlik Danışma Kurulu kurulmuştur. Bu danışma kurulunda özel sektör, akademisyenler ve ARGE çalışanlarından oluşmaktadır. İç Güvenlik Bakanlığının kurulmasının ardından konsey adını İç Güvenlik Danışma Kurulu olarak değiştirilecektir (Yılmaz, 2011: 83-84). 17 Eylül 2002 yılında yapılan önemli bir gelişmede Ulusal Güvenlik Stratejisi belgesi olmuştur Başkan Bush’un İmzası ile yürürlüğe giren bu belgenin giriş kısmında ABD’nin güvenlik stratejilerin amacının Dünyayı daha güvenilir bir hale getirmenin yanında aynı zamanda özgürlükleri de destekleyen adil bir ortam oluşturabilmek olduğu belirtilmiştir (Çakmak, 2013: 51).

2.1.1.2.1.2.İç Güvenlik Bakanlığı

ABD’de iç güvenlik yapılanmasında kuşkusuz en önemli oluşum “İç Güvenlik Bakanlığı” olmuştur. ABD’de 11 Eylül öncesi iç güvenlik sorumluluğu yüzden fazla kuruma dağıtılmış durumdaydı. Bu durum ise iç güvenlikte olumsuzluklara neden olmaktaydı. 11 Eylül saldırıları bu olumsuzluğun en net örneğiydi. Bu nedenle, ülkeyi yeni terör tehditlerine karşı koruyabilecek, komuta birliği ve koordinasyonu sağlayacak birleştirilmiş bir iç güvenlik örgütlenmesi çatısına ihtiyaç duyulmuştur (Yılmaz, 2011: 84). 11 Eylül saldırıları sonrasında ABD’de de güvenlik algılamalarında önemli değişiklikler yaşanmış ABD Kongresi ile Kamu Güvenlik Yasası ile İç Güvenlik Bakanlığı kurulmuştur (Tunç, 2015: 152). Başkan Bush Amerika’da ülkenin karşı karşıya kaldığı tehditlere yönelik ülkenin korunmasını sağlayacak farklı silahları saldırıya hazırlayabilecek yeni bir devlet örgütü yapısını da içeren yeni bakanlık kurulmasıyla ilgili yasa teklifi hazırlattı (Yılmaz, 2011: 84-85). Bu nedenle 25 Kasım 2002’de İç Güvenlik Kanunu çıkartılmış ve bu kanunla İç Güvenlik Bakanlığı kurulmuştur. İç Güvenlik Bakanlığının görevinin ise; “*ABD içerisinde terörist saldırıların önlenmesi, ABD’nin terörizme karşı kırılganlığını azaltma ve ABD’de meydana gelebilecek terörist saldırıların zararını minimize etme ve hasarlarını ortadan kaldırmaya yardımcı olmak*” şeklinde belirlenmiştir. İç Güvenlik Kanunu ile 22 teşkilat ve bu teşkilatların 170.000 federal çalışanı yeni kurulan Kamu Güvenliği Bakanlığı (DHS) çatısı altında birleştirilmiştir (Kuloğlu, 2015: 111). İç Güvenlik Bakanlığının kurulması ABD’de 1947 yılından bu yana iç güvenlik alanındaki en önemli yapılanma olmuştur. Bu yapılanma ile birlikte 22 federal ajans tek çatı altında toplanmıştır

(Köksoy, 2011: 109). İç Güvenlik Bakanlığı kurulması ile ABD’de iç güvenlik alanında parçalı yapıya son verilmiş ve iç güvenlik tek bir merkezde toplanmıştır. İç güvenliğin tek merkezde toplanması ile iç güvenlikle yaşanan koordinasyon ve işbirliği eksiklikleri ortadan kaldırılmış aynı zamanda iç güvenlik yönetiminde verimlilik ve etkinlik sağlanmıştır (Yılmaz, 2011: 84-85). İç Güvenlik Bakanlığının kurulması ile ABD’de de iç güvenlik tek bir merkezden yürütölmeye başlanmıştır. İç Güvenlik Bakanlığının oluşturulmasının ABD’de iç güvenlikle verimlilik ve kaliteyi arttıracakğı düşünölmüştür.

2.1.1.2.1.3.ABD’de Polis Örgütlenmesi

ABD’nin iç güvenliğin sağlanmasında tekli bir sistem uygulanmış olup ABD Polis Teşkilatının yapılanmasının temeli İngiltere’den alınmıştır. ABD’de, iç güvenliğin ve asayişin sağlanmasında polis görevlendirilmiştir. ABD’de polis federal yapının tamamında iç güvenlik hizmetlerini yerine getirilmesinden sorumludur. Bu görevleri nedeniyle polis, yasama organınca onaylanan kanunların ve düzenlemelerin uygulamasında sorumlu olup mahkemeler tarafından yayınlanan usule yönelik yönergelere de uymak zorundadır. Federal yapının polis teşkilatlarına olan bir diğer önemli etkisi ise, polis gücünün de devlet içerisinde bulunan diğer birimlerde olduğı gibi dağıtılması ve bir polis biriminin çok fazla yetki ve güce sahip olmasının engellenmesidir. Bu bağlamda ABD’de merkezi bir polis birimi bulunmamaktadır. Ayrıca federal yapının, vatandaşa hem kendi eyaletine karşı hem de federal yönetime karşı sorumluluklar yüklemesi, polis birimlerinin vatandaşın sahip olduğı bu iki kimliğe cevap verme zorunluluğunu doğurmuştur. Kısacası, polis gücünün tek bir noktada toplanmasına izin vermeyen ABD’deki sistem suçların kontrol edilmesi ve engellenmesi bazında sorunlar yaşamaktadır (Köksoy, 2011: 108-109). ABD Polislik sisteminin daha iyi anlaşılabilmesi için polislik sistemi üç aşamada ele alınacaktır. Lyman tarafından yapılan bu ayırım: politik dönem (1840-1920), reform dönemi (1920-1970) ve toplum destekli polislik (1970 ve günümüz) olarak belirlenmiştir. Politik dönem, polis ile yerel politikacıların yakın ilişkilerinden kaynaklanmış skandallarla ve sorunlarla dolu dönem olarak yaşanmıştır. Öyle ki; bu dönem polis ve rüşvet skandallarının çok ciddi boyutlara ulaştığı dönem olarak karakterize edilmiştir. Özellikle çete tipi örgütlerin şiddet faaliyetleri daha düzenli ve yerleşik polis organizasyonlarına ihtiyacı gündeme getirmiştir. Bunun sonucunda ilk olarak 1838 Boston düzenli şehir polis birimini kurmuştur. Daha sonra New York ve Philadelphia ‘da düzenli polis birimleri kurulmuş

ancak beklenen verim alınamamıştır. Reform döneminde ise polisin üzerinde görülen bazı görev ve sorumluluklar polisin üzerinden tamamen düşürülmüş ve modern polislik oluşumu şekillenmeye başlamıştır. Bu kapsamda polis bazı sosyal hizmetleri üzerinden atmış ve daha çok asayişe müessir konular ile ilgilenmeye başlamıştır. Polisin yeni görevleri; suçların kontrol ve önlenmesinden sorumlu birimler kabul edilmiş ve bizzat kanun uygulayıcı konumuna getirilmiştir. ABD polislik sisteminin ulaştığı en son nokta ise “Toplum Destekli Polislik” uygulamalarıdır (Demirci ve Ülkemen, 2005: 70-74). Toplum Destekli Polislik halkla ilişkiler kurularak suçların önlenmesi ve aydınlatılmasında halkla işbirliği içinde olmayı öngören bir yapılandırmadır. Polislik faaliyetlerinin modern oluşumu toplum destekli polisliktir. Toplum destekli polislik faaliyetleri ile polislik faaliyetleri daha etkin, verimli ve başarılı olmasını sağlamak amaçlanmış ve büyük oranda başarıya ulaşmıştır. Toplum destekli polislik ABD polislik sisteminin en son oluşumudur. Ayrıca ABD’de polis dağınık olarak nitelendirilecek bir yapıya sahip olup her şehir kendi polis teşkilatını kurup, yönettiği bir yapılanma içerisinde bulunmaktadır. Ancak, eyaletleri aşan federal suç ve kovuşturmalar için federal polis yetkilidir. ABD’deki bu yapılanma çerçevesinde polisin toplumla daha iç içe olup, bütünleştirilmesi çabaları artmaktadır (Köksoy, 2011:110). ABD’de güvenlik adalet yönetimi ve suçların kontrolü Ceza Adaleti Sistemi başlığı altında yürütülmektedir. Bu süreç polis, ıslah mahkeme ve ıslah şeklinde yürütülmektedir. Birbirinden bağımsız olan bu birimler ceza adaleti sisteminin büyük bölümünü oluşturmaktadır. Bu nedenle ABD’de polis iç güvenlik yapılanmasının mihenk taşıını oluşturan bir yapıdır.

2.1.1.2.1.3.1.ABD’de Polis Örgütlenmesi Ayrımı

Türkiye’den farklı olarak iç güvenlikte tekli bir yapılanma benimseyen ABD’de de iç güvenliğin sağlanmasından noktasında tek sorumluluk poliste bulunmaktadır (Köksoy, 2011: 108). ABD’de görev yapan polisler ise Federal, eyalet, Yerel polis olarak ayrılmışlardır (Demirci ve Ülkemen, 2005: 74). Federal düzeyde görev yapan polis birimleri FBI yer almaktadır. FBI ABD’de Adalet Bakanlığının soruşturma işlerini yürütmekle görevlendirilmiş kuruluş olup aynı zamanda federal yasalarla belirlenmiş olan suçların soruşturma ve incelemesini de yapmaktadır (Sarısozen, 2004: 18). Federal polis sayısı ülke genelindeki polis sayısına oranı oldukça düşük olmasına rağmen fonksiyonu, gücü ve etkililik bakımından yerel birimlerden

oldukça fazla etkiye sahiptir. Yerel polis üniteleri her türlü suçla mücadele etmek zorunda iken federal birimler ise kongre tarafından yetki verilmiş olanları ve özel durum olan suç tipleriyle ilgilenmektedir. Federal polis birimleri çoğunlukla Hazine ve Adalet Bakanlığına bağlanmıştır. Bunun dışında diğer federal birimler ise sırasıyla Savunma, İç İşleri, Çalışma ve Tarım Bakanlıklarının içinde bulunmaktadır. Örneğin Tarım Bakanlığına bağlı Genel Müfettişlik birimi bulunup, federal düzeyde tarım ve çiftçilik ile ilintili suçları ve sahtekarlıkları soruşturmakla görevlidir. Federal polis ile ilgili bilinmesi gereken en önemli konu federal düzeydeki polis kuvvetlerin tamamına tutuklama ve silah kullanma yetkisinin verilmemesidir. Yetkileri oldukça fazla olan federal birimler eyalet ya da federal kanunlara göre suç takibinde bulunamazlar. Kongrenin ve federal kanunların verdiği yetkiler çerçevesinde faaliyetlerini yürütmektedirler. Bunun yanında örneğin uyuşturucu trafiği gibi hem yerel hem de federal yetki sınırlarını kapsayan konularda ise bu iki birimin birlikte hareket etmektedir. Federal birimlerin birbirinden farklı görev ve sorumlulukları vardır. Örneğin sahte para suçları ile Gizli Servis (Secret Service) ilgilenmekte iken madde bağımlılığı ve uyuşturucu konularında DEA (Drug Enforcement Agency) ilgilenmekte terörizm konularında ise FBI ve İç Güvenlik teşkilatı ilgilenmektedir (Demirci ve Ülkemen, 2005: 77-78).Görüldüğü gibi federal polis çok geniş anlamda görevlendirilmiş olup 200’den fazla federal alanda soruşturma yetkisi bulunmaktadır (Sarısözen, 2004: 18). ABD’de güvenlik yapılanmaları da kuvvetler ayrılığı ve federatif yapıdan etkilenmiş ve parçalı bir yapı göstermiştir. ABD gibi geniş topraklara sahip bir ülkede parçalanmış yapı zaman zaman zaman güvenliğin sağlanmasında sıkıntılar oluşturmuştur. Bu nedenle ABD polis teşkilatlarında merkezileşmeye yer vermesi polis birimleri arasında çıkacak yetki ve görev sorumluluk karmaşasını ortadan kaldıracaktır.

ABD’de inceleyeceğimiz ikinci polis modeli eyalet polisi modelidir. Eyalet polisi ABD’de uzun yıllardan beri var olan bir polis birimidir. Eyalet polislerinin yetki ve görevleri eyaletten eyalete göre değişiklik göstermektedir. Örneğin genel itibarı ile eyalet polis birimleri organize suçlarla ilgilenmezken, bazı eyalet birimleri organize suç örgütlerinin soruşturulması görevini yürütmektedir. İlk eyalet polis kavram “Texas Rangers” ile başlamıştır. ABD’de ülke genelinde 26 otoyol devriye ve 23 eyalet polis birimleri bulunmakla birlikte aynı zamanda eyalet polis birimlerine bağlı olmayan, ama eyalet soruşturma birimi gibi çalışan 35 birim bulunmaktadır. Eyalet polislerinin

görevleri eyaletten eyalete değişiklik göstermektedir. Örneğin; Eyalet Başsavcısı (Attorney General) bağlı olan bazı birimler beyaz yakalı suçlarının farklı çeşitlerinin soruşturmasını yaparken ek olarak yiyecek çekleri ve sağlık yardımı ile ilgili usulsüzlük ve sahtekarlık Başsavcıya bağlı birimler tarafından yerine getirilmektedir. Diğer bir eyalet polis birimi ise av ve oyun muhafaza memurluklarıdır. Bunların görevi ise avlanma yasağı olan yerlerde kanunun ve düzenlemelerin uygulamak amacıyla görev yapmaktadır. Görüldüğü gibi eyaletler arasında farklı görev ve sorumluluklar bulunmaktadır. Eyaletlerde görev yapan bazı kolluk birimlerine silah kullanma yetkisi verilmişken bazılarının silah kullanma yetkileri bulunmamaktadır (Demirci ve Ülkemen, 2005: 80-81).

Üçüncü ve son inceleyeceğimiz birim yerel polistir. Yerel polis birimlerini şerif, ilçe ve şehir olarak üçe ayırabiliriz. Şerif birimleri diğer birimlerden farklılık arz etmektedir. Şerifler halk tarafından seçilmekte ve kanun uygulayıcısının yanında cezaevlerinin yönetimi ile ilgilide görevleri bulunması onu diğer yerel birimlerden ayırmaktadır. Şeriflerin genel görevleri arasında mülki idare işlemlerini takip etmeleri ve bu bağlamda mahkeme emirlerini ilgililere ulaştırmaları olduğu söylenebilir. Şeriflerin bir diğer görevi de yerel mahkemelerin güvenliğini sağlamak, ilçe cezaevini işletmek ve suçların soruşturulması görevleri bulunmaktadır. Şerifler halk tarafından seçilerek geldiği için siyasi etkiden daha uzak görülmekte ve yerel belediye yönetiminden bağımsız çalışabilmektedir. Ülke genelinde bilinen eyalet polisi devriye eyalet polisidir. ABD’de tekli bir güvenlik iç yapılanması görülmekte ve adli ve idari bütün iç güvenlik hizmetlerinin karşılanmasından tek görevli birim polis olmaktadır (Demirci ve Ülkemen, 2005: 81-82).

Bir diğer polis birimi şehir ve ilçe polisleridir. Bu birimler genellikle şeriflerden bağımsız olarak faaliyet göstermektedir. Bununla birlikte birçok şehirde hem şerif hem de müstakil polis görev almaktadır (Demirci ve Ülkemen, 2005: 82). Hem şerif hem de müstakil polis birimlerine gereksinim duyulmasını en önemli sebebi artan tehdit ve tehdit çeşitliğinde güvenliğin sağlanmasının zorlaşmış olmasıdır. Şehir ve ilçelerde suç oranlarının tehdit ve karşılaşılan risklerin daha fazla olması bazı yerlerde şerifler ve şehir ve ilçe polislerinin birlikte çalışma zorunluluğunun ortaya çıkmasına neden olmuştur (Demirci ve Ülkemen, 2005: 82).

2.1.1.2.2. ABD’de Dış Güvenlik Örgütlenmesi

2.1.1.2.2.1. Savunma Bakanlığı

ABD’de Silahlı Kuvvetlerinden sorumlu olan Savunma Bakanlığı 18 Eylül 1947’de oluşturulmuştur (<https://ipfs.io>, 2019). ABD’nin Savunma Bakanlığı başkanın en temel vasıtasıdır. ABD savunma bakanlığının en büyük binası Pentagon’da bulunmaktadır. Bütün askeri savunma işlemleri bu merkezden yürütülmektedir. ABD’deki çalışan askeri personel sayısı 1 milyonun üstündedir. Bu askeri personele olağanüstü bir durum olması durumunda 1.5 milyon askeri yedek güç desteklemektedir (Amerikan Hükümetinin Ana Hatları, 2019). Savunma Bakanlığı (Pentagon), üç askeri başkanlıktan meydana gelmektedir; (1) Kuvvet Komutanlıkları ve müşterek karargâhtan oluşan Genelkurmay Başkanlığı, (2) Stratejik Kuvvetler Komutanlığı ve Avrupa Komutanlığı gibi unsurlardan oluşan Operasyonel (Birleşik) Komutanlıklar, (3) Bakanlığa çeşitli alanlarda hizmet eden Bakanlık istihbarat Teşkilatı ve Savunma Muhabere Teşkilatı gibi çeşitli kuruluşlardan oluşturulmaktadır. Savunma Bakanlığının temel fonksiyonu ise güvenlik politikalarının uygulanmasında gerekli askeri vasıtaları sağlamaktır (Yılmaz, 2019:1). Bunun yanında Savunma Bakanlığının bir başka önemli görevi de ulusun güvenliğini sağlamak ve savaşı caydırmak için gereken askeri güçleri sağlamaktır (<https://www.defense.gov>, 2019). ABD Savunma Bakanlığının temel misyonu ise ülkenin güvenliğini koruyabilmek ve ABD’nin yurtdışındaki etkisini sürdürebilmek için ortak kuvvet sağlayabilmektir (<https://dod.defense.gov>, 2019).

Savunma Bakanlığında ABD’de sivil olarak çalışan insan sayısı yaklaşık 730.000’dir. Bu kişiler istihbarat, haberleşme, haritacılık gibi çeşitli alanlarda önemli görevler üstlenmektedir. Ulusal Güvenlik Dairesi (NSA) savunma bakanlığına bağlı olarak hareket etmektedir. Savunma Bakanlığı, uluslararası anlaşma şartlarını yerine getirilmesi için başka ülkelerin topraklarında da askeri üstler konuşlandırmıştır. Tüm bunların haricinde birde doğal felaketleri önlemeye yönelik çalışmalarda yapmaktadır (Amerikan Hükümetinin Ana Hatları, 2019).

2.1.1.2.2.2. Genelkurmay Başkanlığı

ABD’deki Savunma Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığının genel adı Pentagondur (<https://ipfs.io>, 2019). ABD Genelkurmay Başkanlığı 1949 yılında kurulmuş (Erhan, 2019) olup Ordu veya Deniz birimlerinin operasyonları planlama,

koordine etme denetlenmesi gibi görevleri bulunmaktadır. Dört veya daha fazla ana fonksiyonel birimden oluşmaktadır. Bu birimler personel, askeri istihbarat, operasyonlar ve eğitim, lojistik ve sivil işler ve askeri hükümetten oluşmaktadır (<https://www.militaryfactory.com>, 2019).

Genelkurmay Başkanı Savunma Bakanlığının otoritesi altında Başkana, Savunma Bakanına ve Ulusal Güvenlik Konseyine askeri konularda baş danışmanlık yapma görevi bulunmaktadır. Genelkurmay Başkanının bir başka görevi ise Kara, Deniz Piyadesi kuvvetlerinin koordinasyonunu sağlamaktır. Genelkurmay Başkanı kuvvet komutanlıkları, Başbakan önerisi ve Senatonun onayıyla atanır. Başkanın isteğine görev süresi uzatılabilir (Erhan, 2019). Hiyerarşide bulunduğu konum ABD Başkanı ile Ordu komutanları arasındadır. ABD Genelkurmay Başkanlığı ulusal güvenlik konseyinin ve Savunma Bakanın bir nevi baş danışmanı konumunda. Dikkat çeken bir başka yönü ise askeri politikaların oluşmasında sivil yönetimin bir parçası olmasına rağmen ordunun yönetiminde yer almıyor ve doğrudan komuta ettiği hiçbir birlikte bulunmuyor (<http://amerikabulteni.com>, 2019).

2.1.1.2.2.3. Ulusal Güvenlik Konseyi

ABD’de 1947 yılında Milli Güvenlik Kanunu (The National Security Act) ile kurulmuş olan NSC (Ulusal Güvenlik Konseyi) MGK benzeri bir yapılanmadır (Tunç ve Döner, 1998: 6). İkinci Dünya savaşı sonrasında İlk önce ABD’de sonrasında diğer NATO ülkelerinde benzeri yapılar oluşturulmaya başlanmıştır (Torun, 2017: 44). ABD bu uygulama ile birçok ülkeye örnek olmuştur (Akgüner, 1985:13). Ulusal güvenlik konseyi başkanın dış politika ve ulusal güvenlik konularında karar almasını sağlayacak bir danışma organı olarak kurulmuş (Erhan, 2001: 80) olup bu kurum aynı zamanda ABD’de ulusal güvenliğin sağlanmasından sorumlu olan en yüksek kurumdur (Yılmaz, 2008: 165). Ulusal Güvenlik Konseyi ilk yıllarda Başkan, dışişleri savunma bakanları Genelkurmay Başkanı kara, hava deniz kuvvetleri komutanlıklarından oluşmaktaydı. Ancak 1949 yılında yapılan değişiklikle kuvvet komutanlıklarının üyelikleri sonlandırılmış, Başkan Yardımcıları Kurula katılmış ve Genelkurmay Başkanı kurulun daimî üyesi olmuştur (Torun, 2017: 559). ABD kurum üyeleri içerisinde Genelkurmay Başkanının yer aldığı ülkelerden biridir (<https://www.mgk.gov.tr>, 2019).

ABD’de Ulusal Güvenlik Konseyi’nin üstlendiği en önemli görevi milli güvenliği ilgilendiren yerli, yabancı ve askeri konularda tüm bilgileri toplayıp bu bilgileri değerlendirmek ve daha sonra başkana milli güvenliğe ilişkin önerilerde bulunmaktır (Öztürk, 2017: 29). Dolayısıyla Ulusal Güvenlik Konseyi farklı görüşleri başkan adına entegre etmek ya da bu görüşler arasında bir uzlaşma sağlamak yerine bir politika belirleme veya uygulama organı olarak görev yapmaktadır (Yılmaz, 2008: 166). Ulusal Güvenlik Konseyi’nin bir başka önemli görevi de iç politika, dış politika ve güvenlik politikası arasında eşgüdümü sağlamasıdır (Öztürk, 2017: 29).

2.1.1.2.3. ABD’de İç ve Dış İstihbarat

Özellikle ABD iç güvenliğini derinden etkileyen 11 Eylül saldırıları istihbarat alanında yaşanan bir başarısızlık olmuştur. 11 Eylül saldırısı ile iç güvenlikte ve dış güvenlikte istihbaratta yenilenmenin önemi ortaya çıkmıştır. ABD’de devlet istihbarat üçe ayrılmaktadır. Bunlar; Bağımsız CIA, Savunma Bakanlığı İstihbarat teşkilatları ve diğer bakanlıkların istihbarat teşkilatlarıdır (Yılmaz, 2008: 215). ABD ‘de ordu ve CIA dış istihbarat sağlamakta olup dış istihbaratta iki önemli görevi üstlenmektedir. Bu görevler; ülke dışından istihbarat toplaması ve dış karşı istihbaratı kaynağı temin edecek insan kaynağını oluşturmaktadır (Yılmaz, 2008: 235). CIA dışında çok yakın tarihte kurulan İç Güvenlik Bakanlığı (DHS) bünyesinde yeniden yapılandırana kadar iç güvenlik istihbaratı, kolluk faaliyetleri ile birlikte FBI tarafından yerine getirilmeye çalışılmıştır. Kolluk faaliyeti ve iç güvenliğin FBI tarafından yerine getirilmesinin en temel nedeni özellikle son yarım asırdır uluslar üstü olan ve sınır aşan tehditler karşısında koordinasyon ve bilgi alışverişinin artan önemidir. 11 Eylül saldırılarını inceleyen pek çok araştırmacı ve komisyon tarafından iç güvenlik ve istihbarat faaliyetlerinin birbirinden ayrılması gerektiği üzerinde vurgu yapılmıştır (Kuloğlu, 2015: 48-49). Ulusal Güvenlik Konseyi özellikle ulusal istihbaratta direktif veren en yüksek icra organıdır. Bunun yanında Ulusal Güvenlik Konseyi ulusal dış güvenlik istihbaratını da belirlemek gibi istihbaratta önemli görevler verilmektedir (Yılmaz, 2008: 2016). İç güvenlik sağlanması kolluk ve istihbarat sağlanması ile mümkün olmaktadır. Ancak bunların iç içe geçirilmesi ve iki görevinde FBI tarafından sağlanması yerine iç güvenliğin sağlanmasında polis, istihbaratın sağlanmasında ise FBI görev alması gerek istihbaratta gerek iç güvenlikte verimi artıracaktır. ABD günümüzde tüm dünya çevresinde devam eden istihbarat faaliyetleri aracılığıyla tehdit algıladığı

terörist unsurlara yönelik olarak insansız hava araçları vasıtasıyla saldırılar düzenlemekte ve ABD'ye yönelik bir saldırıya kalkışmadan önce bu tehdit unsurlarını önlem alıcı bir saldırı ile imha etmektedir (Kuloğlu, 2015: 101). Harward Üniversitesinden Eaine C. Kamarck dünyanın önümüzdeki yıllarda karşılaşacağı ve ABD'yi hedef alan tehditler hakkında bilgi sağlayabilmek amacıyla daha kapsamlı bir istihbarat yapılanması kurabilmek için sekiz öneri sunmaktadır. Bu önerileri şöyle sıralanabilir (Kuloğlu, 2015: 104-105):

- İstihbarat teşkilatları bir Ulusal İstihbarat Üniversitesi kurmalı ve ABD istihbarat topluluğu için sürekli eğitim ve araştırma hizmeti vermelidir.
- İstihbarat teşkilatları sırların toplanması ve anlamlandırılması üzerine odaklanmalı ve toplayıcılarla analistler arasında daha yakın bir iş ilişkisi kurulmalıdır.
- İstihbarat teşkilatları bilgiye ulaşmada daha özgür olmalı ve iç yönetsel networklere girebilmelidir. Gizli bilgilere ulaşmada ve bu bilgileri derecelendirme sürecinde bir standardizasyona gidilmeli ve tüm bu sistemler tüm istihbarat teşkilatları ile uyumlu hale getirilmelidir.
- İstihbarat teşkilatları, yerel kolluk ve diğer idari birimlere, akademik ve ticari halkalara ait bir dizi dış networke ulaşabilmelidir. Bu network başkaca bir kuruma ihtiyaç duyulmadan Ulusal İstihbarat Konseyi (NIC) tarafından yönetilebilmelidir.
- İstihbarat teşkilatları bir açık kaynak istihbaratı havuzu oluşturmalıdır. Bu kaynaklardan elde edilen ürünleri gizli bilgileri görebilme yetkisine sahip politika belirleyiciler de görebilmelidir.
- İstihbarat teşkilatları hem çalışanların stratejik yön belirlemesini hem de “matris yönetim sistemlerini” hayata geçirmelidir.
- İstihbarat teşkilatları istihbarat hatalarının sistematik olarak incelenmesini kurumsallaştırmalı ve elde ettikleri bilginin diğer kurum ve kuruluşlarla paylaşılmasını sağlamalıdır.
- İstihbarat teşkilatı, elde ettikleri istihbaratı politika belirleyicilere doğru zamanda ulaştırmanın yollarını araştırmıştır.

Eaine C. Kamarck tarafından ortaya atılan önerilen ile ABD iç ve dış güvenliğin bel kemiğini oluşturan istihbarat faaliyetleri daha etkili ve verimli kılınmaya çalışılmıştır. İç güvenliğin sağlanmasının bir unsuru da doğru ve zamanında sağlanan istihbarattır. Yanlış ya da zamanında sağlanamayan bir istihbaratın iç güvenlik için ciddi bir tehdit oluşturabilir. Zamanında sağlanamayan istihbaratın iç güvenlikte sağladığı olumsuzluğun en güzel örneği ABD ‘de 11 Eylül günü yaşanan olaylardır. Bu nedenle istihbarat faaliyetleri bütün ülkeler için büyük bir öneme sahip olmakla birlikte ABD’de de yaşanan 11 Eylül olayları ile birlikte ABD için kritik bir öneme sahip durumda bulunmaktadır.

2.2. FRANSA’DA GÜVENLİK ÖRGÜTLENMESİ

2.2.1.Fransa’da iç Güvenlik Yapılanmalarının Tarihi

Fransa’da iç güvenlik güçlerinin tarihi gelişimindeki ilk yapılanmasına feodal dönemde karşılaşılmaktadır. Feodal (derebeylik) yıllarda senyörlere ait olan özel askeri kuvvetlerin kamu düzenini sağlama ve bu bağlamda iç güvenliğin sağlanması amacıyla görevlendirilmiştir. Fransa’da 1667 yılında Kraliyet Fermanı ile birlikte Polis Tümgeneralliği kurulmuş ve böylece iç güvenlik yapılanma sisteminin adli erkten ayrılarak ve Kralın kontrolüne girmiştir. Başka bir ifadeyle profesyonel ve uzmanlaşmış bir kamu teşkilatı olarak polisin doğuşu 1667 fermanıyla gerçekleşmiştir. Bu iç güvenlik yapılanması dışında Fransa’da askeri inzibat görevi yapan “Maroşose” isimli süvari birliğinin 1720 senesinde karayollarının güvenliğini sağlamak amacıyla ilk karakollarını kurmuş ve böylece Fransa’nın tamamında kullanılacak bir karakol sistemi oluşturulmuştur (Köksoy, 2011: 125).Fransa’da her alanda bir dönüşüm yaşanmasını sağlayan olay kuşkusuz 1789 Fransız İhtilalidir.1789 yılındaki bu ihtilal güvenlik alanında da değişimler yaşanmasına neden olmuştur.1789 ihtilali ile birlikte mutlakiyetçi yapılar son bulmuş yerini merkezden yönetim modeli almıştır. Bu model sadece Fransa’da değil birçok Avrupa ülkesinde benimsenmiş bunun dışında bu model ülkemiz tarafından da benimsenmiştir. Fransa’nın yönetim modelinde yaşanan bu değişim Fransa’nın güvenlik yapılanmalarını da etkilemiştir (Tosun, 2013: 75). Fransa’da Konsüllük ve İmparatorluk yıllarında iç güvenlik gücü olarak Milli Jandarmayla beraber yerel polis birimleri de çalışmaya başlamıştır. Ancak burada şu konuda belirtilmelidir ki yerel polis yapılanmasının yanında iktidarın doğrudan kontrol

edebileceği merkezi bir polis örgütü de kurulmuştur. Ayrıca konsüllük döneminde kurulan ve hala varlığını devam ettiren Paris Polis Valiliği de iç güvenlik yapılanması içinde çok önemli bir yere sahip olmuştur (Köksoy, 2011: 125-126). Fransa'nın iç güvenlik yapılanmasının gelişimi çok eskilere dayanmakla beraber Fransa'nın iç güvenlik yapılanması bazı karakteristik özellikleri de içinde barındırmaktadır. Fransa'nın en temel karakteristik özelliği kamu düzeni kavramına yüklediği anlamdır. Fransa kamu düzeni kavramı “ordrepública” kavramını Anglo-Sakson ülkelere (ABD hariç) göre daha geniş bir anlam taşımaktadır. Fransa'da kamu düzeninin korunması; sadece düzensizlik, güvensizlik ve asayişsizliğin sona erdirilmesi, ya da bunların meydana gelmesinin önüne geçilmesi olmayıp. Fransa'da zabıta yetkisi kavramı Fransa ve diğer Kara Avrupası ülkelerinde ve ABD'de hem toplum hayatı ve kamu düzeninin sağlanması amacıyla hem de ülkede güvenlik ve huzurun yani dar anlamıyla kamu düzeninin sağlanmasını kapsamaktadır. Bu anlayış doğrultusunda genel kolluk güçleri devletten doğar ve kamusal hayatın tümünü düzenlemek gibi önemli görevleri bulunmaktadır (Nitaş, ty: 266).

2.2.2. Fransa'da İç Güvenlik Örgütlenmesi

Fransa'nın iç güvenlik yapılanmasının tarihi evrelerinden güvenlik kavramının yönetsel kavramlardan nasıl etkilendiğinden kısaca bahsettik. Burada Fransa'nın iç güvenliğini sağlayan birimlerin kimler olduğu ve bunların görev ve yetkilerinin neler olduğu bunların yönetimlerin nasıl yapıldığından bahsedilecektir.

2.2.2.1. İçişleri Bakanlığı

Fransa'da merkeziyetçi bir yönetim tarzı benimsenmiş ve bu durum iç güvenlikte yer alan yapılanmaları da derinden etkilemiştir. Fransa'da merkeziyetçilik önemli olduğu üzerinde vurgu yapmakla beraber iç güvenlikte Fransa'da ki merkeziyetçi yapılanmasında en önemli kurumlardan bir tanesi kuşkusuz İçişleri Bakanlığıdır. İçişleri Bakanlığı en önemli merkezi ve sivil otoritenin bakanlığıdır. İç güvenliğin sağlanmasında en etkin kurum olarak nitelendirilen İçişleri Bakanlığının ülkede güvenliğin sağlanması için birçok görevi bulunmaktadır. Bu görevleri şöyle sıralanabilir; adem-i merkeziyetçilik ilkesinin temeline göre yerel yönetimlerde yerel özgürlükler ya da kişisel hakların sağlanması gibi uygun ortamların oluşturulması gibi sorumlulukları bulunmaktadır. İçişleri Bakanlığı aynı zamanda taşra teşkilatının servis

işlerinin işleyişinden de sorumludur. Fransa’da hükümetin kişisel görüş ve alanın yansıtmasından dolayı bu bakanlık oldukça önemlidir. Fransa’da vilayetlerin başında bulunan kişi valilerin bu bakanlık doğrultusunda çalışmasından dolayı önemi daha da artmıştır. Valiler yerelde bakanlığın en önemli temsilcisidir (Nitaş, ty., 230).

2.2.2.2.Fransa’da Jandarma ve Polis

Fransa’nın iç güvenliğin sağlanmasında ikili bir yapılanmaya gidilmiştir. Fransa’da iki ulusal polis kuvveti bulunmakta olup birinci polis kuvveti Ulusal Polis olup İçişleri Bakanlığının sivil kontrolü altındayken ikinci birim Jandarma olup Savunma Bakanlığı askeri denetimde bulunmaktadır. Fransa’da polis bilimleri kasaba ve şehirde güvenliğin sağlanmasından sorumluyken jandarma ise kırsal alan da güvenliğin sağlanmasından sorumludur (Heywood, 2006: 557). Fransa’da jandarma 80.000 civarında olup Savunma Bakanlığına bağlı olarak görev almaktadır (Gözler, 2009: 505). Bu iki yapılanmanın dışında iç güvenlikte başkent Paris ile ilgili farklı yapılanmalara gidilmiştir. Bunların dışında Milli Polis Genel Müdürlüğü, Yerel ve Belediye Polisi, Paris Polis Valiliği gibi yapılanmalarında Fransa’nın iç güvenlik yapılanmasında önemli yeri vardır (Tosun, 2013: 76-77). Fransa’da güvenliğin sağlanmasında ikili bir yapı görülmekte ve güvenlik genel anlamda polis ve jandarma tarafından sağlanmaktadır. Fransa’da tüm ülkede önleyici, adli ve özel polisiye faaliyetlerini yürütmektedir. Fransa’da güvenlik merkezde İçişleri Bakanlığına bağlı polis birimleri tarafından sağlanmakta iken yerelde ise merkezi polis birimlerinin politikalarına bağlı olan yerel polis yöneticileri ve valiler aracılığı ile yerine getirilmekteydi. Fransa’da Ülke genelinde polislik faaliyetleri İçişleri Bakanlığına bağlı olan Milli Polis Genel Müdürlüğü aracılığıyla sağlanmakta iken yerelde ise daha sınırlı yetkilerle belediye polisleri görevlendirilmiştir (Üzel, 2008: 27-28).

Fransa’da polis ve jandarmanın görev alanı ise Türkiye’de olduğu gibi coğrafi esaslara göre belirlenmekte olup nüfusu 10.000 ve daha fazlası ise bu yerlerin güvenlik ve emniyetinin sağlanmasından polis sorumlu iken nüfusu 10.000 altında olan yerlerde ise jandarma görevlendirilmiştir. Fransa’da polis ve jandarma zabıta işlerini yürütülmesinde ise aralarında sıkı bağlar bulunmakta herhangi bir suç işlenmesi halinde bu durumdan ilk haberdar olan polis ya da jandarmanın görev alanı olup olmamasına bakılmaksızın hemen harekete geçer ve olaya el koyarak gerekli işlemleri yapar (Özcan,

2016:104). Fransa’da ki iç güvenlik yapılanmasının daha iyi anlaşılabilmesi için bu yapıların kısaca açıklanmasında fayda bulunmaktadır. Fransa’da güvenliğin sağlanmasında İçişleri Bakanlığı bağlı merkeziyetçi güçlü bir yapılanma etrafında şekillenmekle beraber güvenliğin sağlanmasında ikili yapılanmaya gidilmiş ve polis ve jandarma tarafından güvenliği sağlama görevi verilmiştir. Fransa’da iç güvenliği sağlamak amacıyla bu birimlere ülke çapında büyük görevler verilmiştir. Fransa’daki bu iki kurumun yetki ve görevlerini irdedeceğiz. Fransa’da ulusal Polisler ve Ulusal Jandarma, ulusal kurumları ve çıkarları savunmak, kolluk kuvvetleri, barışı koruma ve kamu düzeni, kişilerin ve malların korunması gibi görevleri bulunmaktadır (www.interieur.gouv.fr, 2019).

2.2.2.2.1.Fransa’da Polis Teşkilatı

Fransa’da çok güçlü ve katı bir merkeziyetçi iç güvenlik yapılanması ile birlikte “yerel özerklik” eğilimi ile ön plana çıkan yerellik kavramı da mevcuttur. ABD’deki dağınık iç güvenlik yapılanmasının aksine Fransa’da politik genel itibari ile Paris’te yerleşik olan merkezi hükümetin idaresini kolaylaştırmak amacıyla tasarlanmıştır. Fransa’da polisin yapılanmasında birçok metin ve pratiğin ürünü olması dolayısıyla Fransa’da polis bir bütün olarak teşkilatlanamamıştır. Fransız polis sistemi çeşitlilik göstermiş ve sürekli gelişme yaşaması neticesiyle Fransız polisinin örgütlenmesi ve polis teşkilatlarının birleştirme çabaları sonuçsuz kalmıştır (Köksoy, 2011: 129). Fransa’da polis teşkilatı 120.000 civarında olup İçişleri Bakanlığına bağlı olarak görev yapmaktadır (Gözler, 2009: 505). Fransız polisine adli ve idari iki önemli görev yüklenmiştir. Ulusal polisin en aktif birimlerinde birini oluşturan adli polis sahip olduğu görevler nedeniyle adli makamlarla özel ve bazen de gizli ilişkilere sahiptir. Fransa’da polis iki görev verilmiş adli idari iki şekilde teşkilatlanmışlardır. Birincisi merkezi düzeyde ikincisi yerel düzeyde teşkilatlanmadır. Bu teşkilatlardan kısaca bahsederek; Merkezi teşkilatlanmada merkezi düzeyde örgütlenmiş olan merkezi polis, birlik, merkeziyetçilik ve uzmanlık prensipleri çerçevesinde yapılandırılmıştır. Bu durum polisin İçişleri Bakanlığı bünyesinde Milli Polis Genel Müdürlüğünün yetkisi altında birleştirilmesi ile olmuştur. Fransız İçişleri Bakanlığının bağlı en güçlü ve önemli merkezi kurumlardan biri olan Milli Polis Genel Müdürlüğü, tüm polis faaliyetleri hizmet birimleri ve personelin doğrudan Bakana bağlı bir tek yüksek memurunun yetkisi altında bir araya getirilmesini içermektedir. Milli Polis Genel

Müdürlüğü, kuruluşların güvenliği, ülkenin korunması, kişilerin ve halkların korunması, kişilerin ve halkların güvenliği ve ceza usul hukuku tarafından kendisine verilen görevleri yerine getirmektedir. Milli Polis Genel Müdürü İçişleri Bakanlığının yüksek kademeli devlet görevlileri arasından, özellikle de valiler arasından seçilmektedir. Milli Polis Genel Müdürünün yetkileri ise şu şekilde sıralanabilir; tüm polis hizmet birimleri ile çalışmalarının yönlendirilmesi, personelin eğitimi, mevzuatın uyarlanması, polis hizmet birimi tarafından kurallara uyulup uyulmadığının denetimini ve kişisel önlemler yer almaktadır (Köksoy, 2011: 130-131). Kısaca Fransa'da İçişleri Bakanlığına bağlı Milli Polis Genel Müdürlüğü ile merkezi polislik hizmetinin görevleri yerine getirilmesi noktasında görevli olan birimdir. Merkezileşmeye önem veren bir ülke olan Fransa'da polis teşkilatının Milli Polis Genel Müdürlüğü altında polis birimlerinin birleştirilmesi polislerin güvenlik hizmetlerinde daha aktif olmasını sağlamıştır

2.2.2.2.1.1. Milli Polis Genel Müdürlüğü

Milli Polis Genel Müdürlüğü 1966 yılında kurulmuş olup (Üzel, 2008: 36) bu birimin kurulma nedeni Fransa'daki polis birimlerinin tek bir merkez tarafından yönetilmesini sağlayabilmektir (Tosun, 2013: 77). Milli Polis Genel Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığına bağlı Fransa'nın en önemli ve en güçlü iç güvenlik birimi (Üzel, 2008: 36) olup Milli Polis Genel Müdürlüğü bünyesinde uyuşturucuya karşı mücadele, güvenlik servisi, terörle mücadele ve koordinasyon birimi, araştırma-yardım-müdahale ve önleme birimi gibi birimleri olan merkezi bir örgütlenmedir. (Tosun, 2013: 77).

2.2.2.2.1.2. Yerel ve Belediye Polisi

Fransa'da 1990'lı tarihlerde İçişleri Bakanlığınca hazırlanmış olan raporda; milli polisin ihtiyaçlarını karşılama noktasında yetersiz olduğu ve bu nedenle yerel polise ihtiyaç olduğu belirtilmiş ancak yerel polisin Fransa'da milli yerel polisi tamamlayıcı kuvvet ve önleyici bir idari güç olarak kalması gerektiği ve yerel polisin milli polisin güç kullanma alanına da girmemesi gerektiği vurgulanmıştır (Üzel, 2008: 36-37). Milli polisi tamamlayıcı olarak kurulmuş olan bu birimin genel olarak nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde faaliyetlerini sürdüren ve genellikle zor kullanmayı gerektirmeyen durumlara müdahale etme yetkisi olan bu birimin aynı zamanda jandarmaya yardımcı birim olarak da çalışmaktadır (Tosun, 2013: 77).

2.2.2.2.1.3.Paris Polis Valiliği

Paris Polis Valiliği Fransa’da güvenlik yapılanmasında özgün ve önemli bir birimdir. Paris Polis Valiliği Fransa’da birleştirilmiş bütün polislik faaliyetlerinin yürütülmesinden sorumludur. Genel olarak Paris’te iki valilik görev yapmaktadır. Bu valiliklerden birisi “Prefetde Police” olarak bilinen polis valisi diğeri ise Seine valisidir. Tarihi 1800’lere kadar götürülecek eski bir birim olan Paris Polis Valiliği milli polis genel müdürlüğüne bağlı olarak görev yapmaktadır (Tosun, 2013: 77). Paris Polis Valiliği personel ve lojistik olarak Ulusal Polis Genel Müdürlüğü bağlıdır ancak görevlerini İçişleri Bakanlığına bağlı olarak yürütmektedir. Eskiden ülke çapında yetkilendirilmiş olan Paris polis valiliği 1971 yılından sonra yetkileri Paris’le sınırlandırılmıştır (Üzel, 2008: 38). Bu birim aynı zamanda devletin temsilcisi göreviyle adli ve idari tüm yönetsel görevleri yerine getiren, polis otoritesini, otonomiye ve dinamizmi güçlendiren bir birim olduğu söylenebilir (Tosun, 2013: 77). Paris Polis Valiliği istisna içeren aynı zamanda Fransa’daki polis yapılanmasının bel kemiğini oluşturan bir iç güvenlik birimidir. Valilerin Fransız geleneğinde önem taşıması ile birlikte Paris Polis Valililerine güvenliğin sağlanması noktasında yetkiler verilmiş böylece Paris Polis Valiliği önemli ve ayrıcalıklı bir birim haline getirilmiştir

2.2.2.2.2.Fransa’da Jandarma Yapılanması

Fransa’nın güvenlik yapılanması içerisinde jandarma yapılanmasını 1800’lü yıllara kadar götürebiliriz. Bu kadar köklü bir yapılanma olması jandarmanın iç güvenliğin sağlanmasında önemini arttırmıştır. Fransa’da ilk jandarma yapılanmaları askeri bir kimliğe sahip olmasının yanında geçmişte polis faaliyetlerini de yerine getiren “Maroşose”lerin devamı niteliğindeydi. 1791 yılından sonra ise Maroşose “Milli Jandarmaya” dönüştürülmüştür. Yaptığı bir çalışmada Geleri Milli Jandarmanın taşra jandarması ve seyyar jandarma olarak ikiye ayırmıştır. Taşra jandarmasının görevinin iç güvenliği köy ve kırsal kesimlerde görev yaparken seyyar jandarmanın ise tüm ülke genelinde asayiş ve kamu düzenini sağlamak ve oluşacak ani toplumsal olaylara müdahale etme gibi görevleri olduğu belirtilmiştir (Köksoy, 2011; 136-137). Fransa’da Jandarma vasıtası ile iç güvenlik hizmetleri en ücra yerlere kadar götürülmüştür. Özellikle Geleri’nin jandarmada yaptığı ayırmda taşra jandarmasının görevlerinde bu

özelliği üzerinde durulmaktadır. Fransa'da jandarmanın yürüttüğü faaliyetleri bazı birimlere karşı sorumluluğu altında yerine getirmektedir. Milli jandarmanın örgütlenmesine baktığımızda Milli Jandarmanın başında Cumhurbaşkanı tarafından atanmış olan adli ve idari yargı sınıfına mensup bir Genel Müdür bulunmaktadır. Milli Jandarmada Genel Müdürün yardımcılığı da bulunmaktadır. Genel Müdür Yardımcılığı görevi jandarma korgeneralince yapılmaktadır (Nitaş, ty. 270). 2009'dan beri ulusal jandarma İçişleri Bakanlığına bağlanmış olup Savunma Bakanlığına karşıda görevleri bulunmaktadır (<https://www.vie-publique.fr/politiques-publiques/politique-defense/organisation-defense-nationale/>, 2019).

Fransa'daki iç güvenlik yapılarında görülen bazı temel karakteristik özellikler bulunmaktadır. Bu karakteristik özellikler Fransa'daki iç güvenliğe şekil vermiştir. Bu özelliklerin başında Fransa'da merkeziyetçi bir yapılanmanın olması gelmektedir. Fransa gibi merkeziyetçi yapılanmaların olduğu ülkelerde de devlet üstünlüğü vurgusu yapılmaktadır. Başka bir ifadeyle Fransa'nın bu merkezi yapılanması içerisinde polis politikaları ve personel görevlendirilmesi merkezden yapılmakta ve polis ulusal hükümetin doğrudan idaresi ve kontrolü altındadır. Fransa'daki bu merkezi yapılanmanın Napolyon geleneğinin bir devamı olup; merkezi yönetimin kamu adına zor kullanma gücünün tek sahibi olması gerektiği ve küçük yerel polis örgütlerinin daha kolay dejenere olabileceği ve böylece etkinliğini kaybedeceği varsayımına dayanır. Bu varsayımlar neticesinde bugün Fransa'da belediye başkanlarına bağlı olarak görev yapan yerel polisin görevleri, bölgesel kamu düzenini sağlamak ve mevzuatın uygulanması bazında sınırlandırılmıştır. Ancak burada dikkat çeken bir hususta şudur ki Fransa'daki bu merkeziyetçi yapılanmaya rağmen yerel polis varlığını sürdürmektedir. Fransa'da bu yerel iç güvenlik yapılanmasının varlığını sürdürmesinde Fransız yerel özerkliğinin rol oynaması önemlidir.

Fransa'da ki iç güvenlik yapılanmasında dikkat çeken üçüncü karakteristik özelliği ise Fransız Milli Jandarmasını askeri karakteri ağır basan bir yapılanmayla iç güvenliğin sağlanması görevini yerine getirmesidir. Jandarmanın sahip olduğu askeri kimlikte ise; olağanüstü halde ve savaşta askeri karakter ve görevlerin göz önünde olması, jandarmanın sahip olduğu geniş yetkilerin ancak askeri disiplin içinde yerine getirilmesi ilk kuruluşun asker kökenli olması ve savaş durumunda jandarmadan askeri birlik anlamında istifade etme zorunluluğu ile açıklanmıştır. Diğer bir önemli hususta

Fransız Silahlı Kuvvetlerinin olağanüstü durumlar hariç kamu güvenliğini sağlama görevinden uzaklaştırılmıştır (Köksoy, 2011: 128). Fransa'da jandarma güçlü bir konumda olan İçişleri Bakanlığına bağlı ancak Savunma Bakanlığına karşıda görevleri bulunmaktadır (<https://www.internethaber.com>, 2019). Fransa'daki iç güvenlik yapılanmasındaki önemli makamlar; başbakan, içişleri bakanı, milli savunma bakanı, vali ve belediye başkanıdır. Fransa'da yasal düzenlemeler ve kurumlara dayalı olarak gelişen Ulusal Polis ve Ulusal Jandarma koordinasyonunu ise İçişleri Bakanı ve Savunma Bakanlığı tarafından gerçekleştirilmiştir.

2.2.3. Fransa'da Dış Güvenlik Örgütlenmesi

2.2.3.1. Silahlı Kuvvetler Bakanlığı

Fransa'da ulusal savunma üç aktör tarafından sağlanır; askeri savunma, sivil savunma ve ekonomik savunmadır. Askeri savunma silahlı kuvvetleri içermektedir. Hükümetin en yüksek yetkisi altında olan Savunma Şefi (CEMA)'nın askeri danışmanı olan silahlı kuvvetler şunlardan oluşur: Ordu, Deniz Kuvvetleri, Hava Kuvvetleri, ulusal jandarmadır. Her biri kendi Genelkurmay Başkanı (ve Ulusal Jandarma durumunda Genel Müdür) tarafından yönetilmektedir (<https://www.vie-publique.fr/politiques-publiques/politique-defense/organisation-defense-nationale/>, 2019)

Mevcut Silahlı Kuvvetler Bakanlığı tarihte birçok isim almıştır. Bunlar; Devlet Sekreteryası, Savaş Bakanlığı, Milli savunma ve Savunma Bakanlığıdır. Fransa'da Ordular Bakanlığı Başbakan ile Parlamento önündeki sorumluluğu savunma politikasının hazırlanması ve uygulanmasıdır. Silahlı Kuvvetler Bakanlığı'nın en önemli görevi, Fransa'nın ülke topraklarına, nüfusunu ve çıkarlarının korunmasını sağlamaktır (<https://www.gouvernement.fr/le-ministere-des-armees>, 2019). Fransa'da Silahlı Kuvvetleri Bakanlığının birçok yetkisi bulunmaktadır. Bu yetkiler şöyle sıralanabilir (<https://www.gouvernement.fr/le-ministere-des-armees>, 2019):

- Orduların organizasyonu (hava kuvvetleri, ordu, deniz Kuvvetleri) sağlar. Bunun yanı sıra bakanlık savunma hizmetlerini de yerine getirmektedir.
- Gaziler ve savaş mağdurları, ordular ve ulus arasındaki bağlantı, askeri rezerv geri dönen konularla ilgili davalarda yetkilidir.
- Personel, teçhizat ve altyapı planlamasını yapmak.

- Orduların sağlık hizmetlerinin halk sağlığı politikalarına katkı koşullarını belirlemek.
- Jandarmanın askeri personeli, ulusal bölge içindeki ve dışındaki askeri görevlerde bulunması,
- Askeri savunma araçlarının güvenliği ve orduların hazırlanması,
- Savunma konusunda uluslararası müzakereler yapmak.
- Savunma alanlarında sanayi politikası ve araştırma açısından yapılacak strateji ve eylemleri yapmak.

Fransa'da Silahlı Kuvvetler Bakanlığı görevlerini yerine getirilirken Silahlı Kuvvetler Bakanlığı, tamamlayıcı becerilere sahip çeşitli kuruluşlar tarafından desteklenmektedir. Bu kurumları şöyle sıralanabilir (<https://www.gouvernement.fr/le-ministere-des-armees>, 2019):

- Güvenlik Genel Müdürlüğü, Fransız menfaatlerinin korunmasının sağlanmasından sorumludur. Bunu yapmak için, bu şube temelde sınırlarımızın dışında istihbarat toplama yöntemleri uygular.
- Bilişim ve İletişim Sistemleri Genel Müdürlüğü, özellikle Savunma Bakanlığı'nın bilgi ve iletişim sistemleri için genel politikasını tanımlamaktan sorumludur.
- Bakan tarafından başkanlık edilen Silahlanma Genel Kurulu'nun iki ana görevi var: Fransa'da ve Avrupa'da "silahlanma fonksiyonunun" gelişimi; silahlanmanın askeri birlikleriyle ilgili genel kurallar
- Savunma Tesisleri, Araç ve Faaliyetlerin Korunması Müdürlüğü.
- Savunma kaza soruşturma ofisleri uzmanlık alanlarına göre (hava, kara taşımacılığı, deniz) teknik araştırmalar yapmaktan sorumludur.
- Savunma kaza soruşturma ofisleri uzmanlık alanlarına göre (hava, kara taşımacılığı, deniz) teknik araştırmalar yapmaktan sorumludur.
- Silahlı Kuvvetler Genel Müfettişliği (genel doktrinde) genel olarak personel ve Ulusal Jandarma Genel Müdürlüğü'ne çalışma, bilgi ve teftiş görevleri yapar.

- Ortak Üst Kurul, Bakanın yararlı gördüğü her türlü iş ya da görevi yerine getirmek için Silahlı Kuvvetler Bakanı'nın emrinde bulunan "savunma için hükümet danışmanlarından" oluşur.
- Uluslararası İlişkiler ve Strateji Genel Müdürlüğü Avrupa ve Dışişleri Bakanlığı tarafından koordine edilen uluslararası politikaya katkıda bulunur ve Savunma Bakanlığı'nın uluslararası eylemine öncülük eder.
- Silahlı Gençlik Komisyonu, ordularla gençler arasında bilgiyi geliştirmeyi amaçlayan yansıma ve eylem organizasyonudur
- Askeri Rezerv Yüksek Kurulu, askeri rezervlerin savunma, güvenlik ve ulusal uyum hizmetindeki rolündeki askeri rezervlerin rolünün gelişimine katkı sağlamak olan bir düşünce kuruluşu ve önerisidir.

Kısaca Silahlı Kuvvetler Bakanlığı birçok komisyon ve kuruldan oluşmakta olup amacı Fransa'yı dış tehditlere ve tehlikelere karşı korumaktır.

2.2.3.2. Genelkurmay Başkanlığı

Fransa'da Genelkurmay Başkanı doğrudan Cumhuriyet ve Hükümet Başkanının yetkisi altındadır. Fransa'da Genelkurmay Başkanı siyasi güç ile ordu arasında bir bağlantı görevi görmektedir. Genelkurmay Başkanı yöneticilerin emirlerini ileten bunun yanında ordunun beklentilerini paylaşan bir araç konumundadır. Örneğin, ordunun maddi ihtiyaçlarını hem "sivil ve askeri insan kaynakları" hem de "ortak altyapı" anlamında tekrar siyasi iktidara iletmektedir. Ayrıca Genelkurmay Başkanı, siyasi kararları orduya iletilmesinden de sorumludur. Bunların yanında ordunun şefi ve askeri yeteneklere sahip bunun sonucunda operasyon emri verme yetkisi de bulunmaktadır (<https://www.lesechos.fr>, 2019).

2.2.3.3. Milli Savunma Yüksek Kurul ve Komiteleri

Fransa'da MGK'na benzer bir yapılanmaya 1958 Anayasasının 15.maddesinde yer verilmiştir. Bu maddeye göre başkanı Cumhurbaşkanı olan Milli Savunma Yüksek Kurulu ve Komiteleri milli güvenlikle alakalı hizmetleri yerine getirilmektedir (Tunç ve Döner, 1998:7). Kurulma kararı Sarkozy tarafından 2008 tarihinde görevlendirilen bir komisyon tarafından hazırlanan yeni ulusal güvenlik stratejisinde Savunma ve Ulusal Güvenlik Sekreterliğinin kurulmasına karar verilmiştir. 24 Haziran 2009 tarihinde yürürlüğe giren kanunla Savunma ve Ulusal Güvenlik Sekreterliği kurulmuştur.

Başbakanın kontrolünde olan bu kurum 2009'a kadar savunma ve ulusal güvenlik konularında hükümete destek vermekte ve kurumlar arasında koordinasyonu sağlamakla görevlendirilmiştir. Bu kurulun görev alanı ise ulusal güvenlik konularını içeren bütün kamu politikalarıdır (Torun, 2017: 56).

Milli Savunma Yüksek Kurul ve Komiteleri, Cumhurbaşkanı, Başbakan, Dışişleri Bakanı ve İçişleri Bakanı, Savunma Bakanı, Ekonomi Bakanı ve Bütçe Bakanı'ndan oluşmaktadır. Savunma ve gerekli durumlarda başka Bakanlarda toplanabilir. Bu Bakanları şöyle sıralayabiliriz; Terörle mücadele için Adalet Bakanı, sağlık krizlerinin önlenmesi için Sağlık Bakanı görev alacaktır (responsibilitytoprotect.org, 2019). Fransa'da bu yapılanmada görüldüğü üzere sivil üyelerden oluşmaktadır (<https://www.mgk.gov.tr>, 2019). Başbakana rapor veren Milli Savunma Yüksek Kurul ve Komiteleri, Savunma, hükümet ve Cumhurbaşkanı arasında bağlantının sağlanmasında önemli görevler üstleniyor (<http://www.sgdsn.gouv.fr/>, 2019). Fransa'da iç ve dış güvenliğin tüm dosyalarının birleştiği noktada bulunan Milli Savunma Yüksek Kurul ve Komiteleri aynı zamanda bir misyon yönetimi bir güvenlik operatörüdür demek yanlış olmaz (<http://www.sgdsn.gouv>, 2019). Kısaca Milli Savunma Yüksek Kurulu ve Komiteleri sivil üyelerden oluşan ve Fransa'da milli güvenlik konusunda hizmet ve görevleri yerine getiren kurumdur (Çınarlı, 2015: 49).

2.2.4. Genel İstihbarat Merkez Müdürlüğü (DST) ve Dış Güvenlik Genel Müdürlüğü (DGSE)

Fransa'da istihbarat yapılarının tarihi çok eskilere dayanmakta olup (Lacoste, 2004:56) dünyada etkin istihbarat birimlerinden birine sahip olan Fransa'da istihbarat İç İstihbarat ve dış istihbarat şeklinde ayrılmakta olup iç istihbarat Genel İstihbarat Merkez Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır. Genel İstihbarat Merkez Müdürlüğü 22 Aralık 1982 yılında kurulmuştur. Fransa içinde her türlü operasyonda en etkin kurumlardan biri olup istihbarata karşı koyma ve teknolojik casusluk konusunda uzmanlaşmıştır (<https://www.turkishnews.com>, 2019). Dış Güvenlik Genel Müdürlüğü ise Fransa'da dış istihbaratın sağlanmasından sorumludur. 2 Nisan 1982 yılında Savunma Bakanlığı çatısı altında örgütlenmiştir (<https://www.turkishnews.com>, 2019). Dış istihbaratın sağlanmasından sorumlu olan Dış Güvenlik Genel Müdürlüğü özellikle ayaklanmalara karşı gösterdiği başarılarından dolayı ülkedeki gözde kurumlardan biri olmuştur

(<https://fotogaleri.haberler.com/>, 2019). Dış Güvenlik Genel Müdürlüğü, elektronik istihbarattan sorumludur ve aynı zamanda ulusal bölge sınırları dışındaki karşı ataklardan sorumludur (<https://www.globalsecurity.org/>, 2019). Casus avcılığının yapılması gibi görevleri de olan bu istihbarat biriminde 5 bine yakın personel görev almaktadır. Bu birim bir genel müdür ve ona bağlı istihbarat, teknik, strateji, operasyon ve idari işler birimleri tarafından çalıştırılmaktadır (<https://www.turkishnews.com>, 2019).

2.3. ALMANYA'DA GÜVENLİK ÖRGÜTLENMESİ

2.3.1. Almanya'da İç Güvenliğinin Tarihi

Bütün ülkelerin yönetim yapıları, siyasal rejimi onların iç güvenlik yapılanmalarını etkilediğini önceki konularda da belirtmiştik. Bu nedenle Almanya'da iç güvenliğin hangi birimlerle ne şekilde sağlanacağını da Almanya'daki yönetim ve birçok birimle de alakalı olacağını belirtmekte yarar bulunmaktadır. Almanya'daki iç güvenlik yapılanmalarından bahsetmeden önce Almanya'nın iç güvenliğinden bahsetmekte faydalı olacaktır. Almanya'da ilk kez iç güvenlik yapılaması 1530 yılında kurulmuştur. Bu yapılanmaya “Schulze” adı verilmiş ve kırsal kesimde büyük toprak sahiplerinin kontrolünde faaliyet gösteren kır polisi ile “Steuerrat” adı verilen kentsel kesimdeki görevlilerce iç güvenlik sağlanmaktaydı. 19. yüzyılda Almanya'da birde eski askeri birliklerin oluşturduğu jandarma ve polis birlikleri iç güvenliği oluşturuyordu. Almanya'nın iç güvenliği tarihinden kısaca bahsetmekle beraber asıl üzerinde durmamız gereken Almanya'nın yönetim yapısının iç güvenliğini nasıl etkilediği ve Almanya'da iç güvenliğin sağlanmasında hangi birimin sorumlu olduğu ve güvenliğin nasıl sağlandığıdır. Almanya'da geçmişten günümüze kadar yönetim yapısında birçok farklılık yapılmakla beraber son dönemde üç tanesi şehir yapısında, on üç tanesi eyalet yapısında olmak üzere on altı farklı eyalet şeklinde yerleşmekte ve yönetilmektedir. Almanya yapısı itibari ile eyalet yapısı kabul etmekte ve yasalarda bu yönetim tarzında düzenlenmiş olup Federal Anayasa ile yönetimini gerçekleştirmektedir (Tosun, 2013: 67-68). Almanya tarihine bakıldığında da şu söylenebilir ki Almanya Hitler dönemi dışında hiçbir zaman merkezi bir özellik göstermemiştir (Üzel, 2008: 22). Burada değinilmesi gereken önemli hususta Almanya'da federatif bir yapılanma olmasına rağmen eyaletler üstü federal bir polis teşkilatı da bulunmaktadır (Üzel, 2008: 23). Almanya'da eyalet

yapısının olması Almanya’da Eyalet Polis Teşkilatları adında iç güvenlik birimlerinin kurulmasının temelini oluşturmakta olup bu teşkilatlarının çoğunda rütbesiz polis pozisyonları kaldırılmış ve bu teşkilatta sadece rütbeli polis personeli görev yapmaktadır (Tosun, 2013: 67-68).

Almanya’da güvenlik güçleri İçişleri Bakanının denetimi altında faaliyetlerini göstermekte ve Bakan tüm ülkenin emniyet ve asayişinden sorumlu bulunmaktadır (Özcan, 2016: 102-103). Almanya’da ABD’de de görülen iç güvenlikte tekli yapılanma modeli görülmektedir. Almanya’da güvenliğin sağlanmasından polis tek başına sorumlu olan birimdir. Almanya’da polis özellikle suç araştırmalarında yapmak ve bir adli olayla karşılaştığında araştırmasının sonuçlarını Cumhuriyet Başsavcısına bildirme zorunluluğu da bulunmaktadır (Küllü, 1990:64). Almanya’da toplumun iç güvenliğini garanti altına almak toplumda huzuru sağlamak devletin en önemli görevi kabul edilmektedir. Almanya’da iç güvenliğin yegâne amacı budur ve bunu sağlayabilmek için bütün teçhizat ve güvenlik güçlerini etkin bir şekilde kullanılabilmesi için çaba harcamaktadır. Devletin bu görevlerini ise sağlayacak birim olan Federal Almanya polisi bu görevlerini yerine getirilirken kanunlara ve anayasaya uygun hareket etmek zorundadır. Kamu düzeni ve güvenliğinin sağlanması için gerekli olan en önemli birim kuşkusuz polis birimidir ve bu nedenle güvenliğin sağlanmasında kritik öneme sahiptir (Küllü, 1990: 65).

Almanya’da güvenlikten sorumlu organ olan polisin eyalet yapısından etkilenmiş ve bu nedenle de Almanya’da polis her eyalet için farklı yapılanma göstermiş ve bu durum polis organlarında tek bir merkezi yapılanmanın oluşumunu engellemiştir. Demokratik yönetimlerde polis üç kategorik ayrıma tabi tutulmuştur. Bunlar; dağınık polis sistemleri, merkeziyetçi polis sistemleri ve bütünleşmiş polis sistemleridir. Almanya ise bu üç sistem arasında bütünleşmiş polis sistemlerine tabidir. Almanya’nın polis sisteminin en önemli özelliklerinden biride ulusal çapta teşkilatlanmış bir polis gücene istisnai rastlanmasıdır. Almanya’da emniyet hizmetlerinin sağlanması görevi 16 eyalete verilmiştir. Almanya’da her eyalet kendi sınırları içerisinde kamu düzeni ve güvenliğini sağlamak amacıyla kamusal düzen ve güvenlik yasaları yapmakta böylece yerel polisin çalışma esasları belirlenmektedir. Almanya’da bulunan eyaletlerin polis görev, yetki ve sorumlulukları eyaletler arasında da farklılık göstermektedir (Akar vd., 2005: 14-15).

2.3.2. Almanya'da İç Güvenlik Örgütlenmesi

2.3.2.1. Federal İçişleri Bakanlığı

Federal İçişleri Bakanlığı, 1879 yılında Reich İçişleri Ofisi olarak kurulmuş (<https://www.politik-kommunikation.de/>, 2019) ve bugün Federal İçişleri Bakanlığı ismini almıştır. Almanya Federal İçişleri Bakanlığını Anayasal ve toplumsal bir bakanlık olarak devlet ve idarenin modernleşmesinden sorumludur. Bunun yanında Anayasanın koruyucusu olma sosyal uyumu sağlama görevlerini desteklemenin yanında güvenlik sporlarının desteklenmesi, (<https://www.bmi.bund.de>, 2019) sivil korumadan spor teşviklerinin yapılmasına ve güvenlik alanına kadar geniş bir alanı kapsayan görevleri bulunmaktadır (<https://www.bmi.bund.de/DE>, 2019). Ülkede 19 yetkili makam İçişleri Bakanlığına bağlanmıştır. Bu kurumlar Federal İstatistik Ofisi, Federal Sivil Eğitim Ajansı, Federal Anayasanın Korunması Bürosu, Federal Ceza Polis Bürosu, Federal Polis ve Federal Teknik Yardım Ajansıdır (<https://www.politik-kommunikation.de/>, 2019).

Federal İçişleri Bakanlığının en önemli görevi sivillerin korunmasıdır. Sivillerin korunması Almanya'da bir ülke meselesi olarak görülmüştür. Sivillerin korunmasında Federal İçişleri Bakanlığı Federal Sivil Koruma ve Afet Yardımı Ofisi ve Federal Teknik Yardım Ajansı da Bakanlığa yardım etmektedir. Federal İçişleri Bakanı, bilgi teknolojisi için de geçerli olan vatandaşların güvenliğini sağlamakla sorumludur. Bunun yanında Federal Bakan, İnternet kullanıcılarının gizliliğinin korunmaya devam etmesini sağlayarak internette etkin hizmet sunar (<https://www.presseausweis.de>, 2019).

Almanya'da Federal Polis Örgütü Federal İçişleri Bakanlığına bağlı olarak görevlerini yerine getirmekte ve ülkede emniyet ve asayişin sağlanmasından sorumlu olup (Özcan, 2016: 102-103) yetkileri ise şöyle sıralanmaktadır (Küllü, 1990: 60-61):

- Memur hukuku ve kamu hizmetlerindeki diğer personellerin hakları,
- İdari örgüt, yerel yönetimler, istatistik, çevre sorunları,
- Nükleer enerjiden yararlanma,
- Anayasa, devletler hukuku ve idare,
- Yabancı ve mültecilerle ilgili meseleler,

- İç güvenlik, polisiye işler, sınır dışı edilenlerin meseleleri,
- Kaçaklar ve savaş malulleri,
- Kültürel meseleler, spor, yayın politikası ve sivil savunma konularıdır.

Bütün bu yetkilerini vatandaşların yararına olacak şekilde yerine getirmek için, Berlin ve Bonn'daki üç ofiste 1.500'den fazla çalışan bulunmaktadır (<https://digital-social-summit.de>, 2019).

2.3.2.2. Almanya'da Polis Teşkilatı

Polis kamu düzeni ve güvenliğinin sağlanmasından sorumludur. Kamu güvenliği tehlikeye girdiğinde ilk müdahale etme yetkisi üniformalı koruma polisine verilmiştir. Polis kendisine verilen görevleri Eyalet Polisi Kanununa göre yerine getirmektedir. Bir suç ihbarı olması durumunda veya bir suç işlenmesi durumunda ise sivil polis olan kriminal polis görevlendirilmiştir. Kriminal polis ise bu görevini Ceza Mahkemeleri Usulü Kanununa göre soruşturmaktadır. Her iki birimde kimlik kontrolleri, geçici tutuklama, ifade alma, arama, sorgulama ve el koyma gibi birçok teknik kullanarak tehlikelere karşı koymaktadır. Genel güvenliğin sağlanmasından sorumlu olan polisin gerekli olduğu durumlarda doğrudan doğruya baskı uygulama yetkisi de bulunmaktadır. Örneğin; copların kullanılması veya su püskürtücülerin kimyasal araçların ve bazı durumlar da silahların kullanılması. Zorlayıcı güç kullanma yetkisi olan polisin bu yetkiyi kötü kullanmasının engellenmesi amacıyla bu yetkiyi ancak zorlayıcı tedbirin uygulanması başarı vaat ediyor ise veya ilgililere veya umuma en az zararı verecek olan araç seçilmesi şartı ile uygulanmasına karar verilmiştir. Suçlularla savaş ve suçluların takibi yine polisin en önemli görevlerinden biridir (Küllü,1990:70). Yukarıda verilen bilgilerle birlikte Almanya'da polisin kamu düzeni ve güvenliğini sağlamak amacıyla adli ve idari yetkiler verildiği söylenebilir.

Almanya'da iç güvenliğin sağlanmasında kırsal veya kentsel ayırım gözetmeden polis sorumlu tutulmuştur. Polisin Almanya iç güvenliğinden sorumlu olması nedeniyle polis çeşitli ayrımlara tabi tutulmuştur. İlk ayırım polisin üniformalı ve üniformasız olarak ayrılmasıdır. Almanya'da polislik hizmetlerini çoğunlukla üniformalı polisler aracılığı ile yapılmakta olup aynı zamanda Almanya'daki polislik hizmetlerinin %70'i bu birimler tarafından yerine getirilmektedir. Üniformalı polislerin görev ve sorumlulukları ise şunlardır; Devriye hizmetleri, trafiğin düzenlenmesi ve

kazalarla ilgilenilmesi, çeşitli derecede olan küçük suçlarla ilgilenilmesi, vatandaşa gereken durumlarda yardıma bulunulması ve genel asayişin sağlanması dışında ağır suçlar, dedektiflerin ve adli tahkikat polislerinin sorumluluğu altındadır. İkinci polis türü ise üniformasız polis türüdür. Bu polis türü ise Almanya’da polislik hizmetlerinin %30’unu meydana getirmektedir. Üniformasız polislerin görevi ise üniformalı polislerin görev alanı dışında kalan görevlerdir (Tosun, 2013: 69). Üniformalı Polisler şu şekilde ayrılmaktadır; eyalet polisi, şehir polisi, federal sınır koruma polisi, eyalet sınır polisi ve hazır kuvvet polisi gibi birimlerden oluşurken üniformasız polis ise federal polistir. (Akar vd., 2005: 15-16). Almanya’daki polisin görev ve yetkilerinin anlaşılabilmesi için bunların açıklanması gerekmektedir. İlk öncelikle üniformalı polislik türleri kısaca değinilecektir.

2.3.2.2.1. Eyalet Polisi

Federal Almanya döneminde faaliyete geçmiş olan bu birim bağlı bulunduğu eyaletlerde kamu düzenini yerine getirebilmek amacıyla, cinayet masası, sahil güvenlik ve destek kuvvet birimlerinden oluşmaktadır (Tosun, 2013; 71). Eyalet yapısı gösteren Almanya’da eyaletlerde kamu düzeni ve güvenliğinin sağlanmasından eyalet polisi görevlidir. Eyalet polisi, daha çok önleyici polislik hizmetlerini yürütme görevi bulunmaktadır.

2.3.2.2.2. Şehir Polisi

Şehir polisi; belediye sınırları çerçevesinde eyalet polisinin bütün görev ve yetkilerine sahip olmakta ve bazı büyük şehirlerde örneğin “Münih” de kurulmuş mavi üniformalı polis birimleridir (Akar vd., 2005: 19).

2.3.2.2.3. Federal Sınır Koruma Polisi

Federal İçişleri Bakanlığına bağlı olarak görev yapmakta olan bu birim 1951 yılında ilk kez kurulmuştur. Federal sınır koruma polisinin asıl görevi; sınır güvenliğini sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda sınırdan izinsiz yasadışı geçişleri engellemek, sınır bölgelerinde kamu güvenlik ve düzeninin ihlalini engellemek kimlik ve pasaport kontrol geçişlerini sağlamaktır. Görev alanı bu polislerin ise 30 km sınır şeridini korumaktır. Bunlar motorize birliklerden oluşmaktadır. Bu birim çalışma alanı ise cinayetler, insan ve uyuşturucu kaçakçılığı kara ve hava yolları güvenliği alanlarda çalışmaktadırlar. Baltık Denizinin güvenliğinin sağlanma gibi görevleri vardır (Akar vd., 2005: 18).

2.3.2.2.4. Eyalet Sınır Koruma Polisi

Federal sınır koruma polisi ile birlikte çalışmaktadırlar. Eyalet sınır koruma polisi sınır geçişlerinde pasaport kontrolü yapmaktadırlar. 15 km alanda görev alanları bulunmaktadır (Akar vd., 2005: 19). Kısaca eyalet polisi federal polise göre daha dar bir alanda eyalet ve sınır güvenliğini sağlama görevini yerine getirmektedir.

2.3.2.2.5. Hazır Kuvvet Polisi

Hazır kuvvet birlikleri tek tek kısımlara ayrılmış kışlalara ve toplumun oturduğu bölgelere yerleştirilmiştir. İhtiyaç durumunda kullanılan bu birlik büyük toplantılarda (kilise günleri gibi) futbol maçlarında, büyük gösteri ve önemli afetlerde görev alırlar. Hazır kuvvet polisleri, ihtiyaç halinde anında tepki göstermek ve olaya müdahale edebilmek amacıyla çok iyi şekilde donatılmıştır. Almanya'da hazır kuvvet polislerinden seçilmiş ve özel eğitime tabi tutulmuş memurlardan teşekkül eden, iki birim oluşturuluyor. Bu birimler; Özel Hareket Komandosu ve Seyyar Harekât Komandosu kurulmuş ve bu birimlere çeşitli silahlar kullanma hakkı tanınmasının yanında helikopterlerle yapılacak olan operasyonlara alıştırılmış bu alanda tecrübe sahibi olmuşlardır. Hazır kuvvet polisi çeşitli birliklere ayrılmıştır. Bu birlikler; keşif birliği, teknik birlik, haberleşme birliği ve ağır birlik gibi birçok birliğe ayrılmışlardır. Hazır kuvvet polisinin birçok birliğe ayrılması, silahlanması ve telsiz cihazları ve diğer birçok araç ve gereçle donatılması ile ilgili hükümler, çeşitli eyaletlerin hazır kuvvet polisleriyle Federal Sınır Koruma Birlikleri arasında işbirliğini sağlanmasını sağlamaktadır (Küllü, 1990: 71).

Almanya'da polis ayrımının ikinci kısmını oluşturan üniformasız polis başlığı altında incelenecek olan Federal Polis ve Eyalet Kriminal Polis kısaca açıklanacaktır.

2.3.2.2.6. Federal Polis

Federal polis içişleri Bakanlığına bağlı olarak görevlerini yürütmektedir. Federal polisin milli güvenlik ve uluslararası ilişkiler ile ilgili önemli görevlerinin yanında birde ulusal güvenliği zedeleyici çok önemli cinayetle ve adli olaylarla ilgilenmektedir. Almanya'da polis iç güvenliğinin sağlanmasından sorumlu olması nedeniyle birçok görevi bulunmakta ve birçok sınıflamaya tabi tutulmaktadır. İlk

sınıflama üniformalı ve üniformasız polis olarak yapılırken ikinci sınıflamada polis trafik polisi, hazır kuvvet polisi ve su koruma polisi olmak üzere üçe ayrılmıştır. Burada trafik polisi ve su koruma polisinden kısaca bahsedilecek olup hazır kuvvet polisinden önceki konuda yer verildiği için tekrar açıklaması yapılmayacaktır (Tosun, 2013: 70).

2.3.2.2.7. Trafik Polisi

Koruma polisinin bir bölümü olan trafik polisi en başta gelen görevi trafik kontrolleri yapmaktır. Trafik kontrolünden sorumlu olan bu birim trafiğe katılanların ehliyet, alkol, aşırı yorgunluk, sürat, hap, araçların fren, aşırı yükleme vb. kontrollerini yaparlar. Herhangi trafik kazası durumuna suçlu veya tanık olarak katılan kişilerde bu polise başvurumaktadırlar (Küllü, 1990:71).

2.3.2.2.8. Su Koruma Polisi

Su koruma polisinin görevi adından da anlaşılacağı gibi suların kontrolünün yapılması (gemi çalışan nehirler, büyük akarsular, iç denizler ve limanlar)su yolu üzerindeki trafiğin düzenlenmesi, gemi seferlerinin kontrolü (gemideki personelin listesi, geminin yolculuğa elverişliliği, yüklenmesi ve yükün özellikleri vs.) gemide bir kaza olduğunda bu durumun aydınlatılması (çarpışma, yangın vs.), gemi parçalarının kurtarılması ve çevre koruma tedbirlerinin kontrolünü (suları yağ ve zararlı maddelerde kirletilmesi vs.) yapmaktadır (Küllü,1990: 71).

Almanya'da kamu düzeni ve güvenliğinin sağlanmasından sorumlu olan polis hiçbir ayırım gözetmeden ülkede güvenliğinin sağlanmasından sorumlu bir organdır. Almanya'da polis teşkilatlarının en önemli özelliği her eyaletin kendine bağlı olan bir polis teşkilatı olması ve polisin eyaletlere göre görevlerinde ve yetkilerinde değişiklik olması merkezi bir polis merkezine ise istisnai olarak karşılaşılmıştır. Bunların yanında her eyaletin kendine özgü işleri bakanlığı bulunması da Almanya iç güvenlik yapılanmasına özgünlük kazandırmaktadır. Bunun yanında Almanya'da Federal İçişleri Bakanlığı da bulunmaktadır. Ancak Almanya'nın en belirgin özelliği merkezileşmeye ne devlet yapılanmasında ne de iç güvenliğinde yer vermemiş olmasıdır.

2.3.3. Almanya'da Dış Güvenliğin Örgütlenmesi

2.3.3.1. Almanya Federal Savunma Bakanlığı

1950'lerde "Federal Şansölye Müttefik birliklerinin çoğalması ile ilgili sorular için temsilcisi" adını taşıyan ofis 7 Haziran 1955'de Federal Savunma Bakanlığına dönüştürülmüştür(<https://www.bmvg.de/de/ministerium/geschichte-des-verteidigungsministeriums>, 2019) Almanya Savunma Bakanlığının görevi Federal Hükümet içerisinde Federal Savunma Bakanlığı Almanya Federal Silahlı Kuvvetlerin tüm işlerini yürütebilmek için uzmanlaşmış bir birimdir (<https://www.bmvg.de/de/ministerium/geschichte-des-verteidigungsministeriums>, 2019). Almanya Anayasasının Silahlı Kuvvetlere Kumanda Yetkisi başlıklı 65.maddesinde Federal savunma Bakanının, Silahlı Kuvvetler üzerinde emir ve kumanda yetkisi vardır denilmiştir (www.adalet.gov.tr, 2019). Almanya'daki Nazi geçmişi nedeniyle ordu güçlü bir sivil denetim altında tutulmaktadır. Federal Ordu Anayasaya göre barış durumunda Savunma Bakanlığına bağlanmışken savaş Durumunda ise Başkomutanlığın Başbakana geçmektedir (<https://www.internethaber.com>, 2019). Federal Savunma Bakanının Silahlı Kuvvetlerine üzerinde yetkilerine yer verilmiştir. Böylece Almanya'da Federal Savunma Bakanının Silahlı Kuvvetlerine emir vermesi ve komuta etmesi durumu Anayasal olarak desteklenmiştir. Almanya Anayasasının 115b. Maddesinde eğer savunma hali ilan edilirse savunma halinin ilanıyla birlikte silahlı güçler üzerinde emir ve kumanda yetkisinin Federal Başkana geçeceği belirtilmiştir (www.adalet.gov.tr, 2019). Almanya Federal Silahlı Kuvvetler yönetimi için en yüksek askeri komuta otoritesi ve en üst düzey hizmet otoritesi olarak hizmet etmektedir. Savunma Bakanlığı, Aralık 2013'ten beri Ursula Von der Leyen tarafından yönetilmektedir. Almanya'da Federal Savunma Bakanı olan Ursula Von der Leyen barış durumunda silahlı kuvvetlerin emrindedir. Aynı zamanda Kamu hizmetindeki iki devlet sekreteri, bunları Bakanlığın teknik yönünde ve emir ve emir otoritesinin kullanılmasında desteklemektedir. Bakan, Almanya Federal Silahlı Kuvvetler Genel Müfettişinden askeri tavsiye alır. En yüksek rütbeli askerdir ve silahlı kuvvetlerin genel anlayışından da sorumlu tutulmuştur. Almanya Federal Savunma Bakanlığı yapısından bahsedersek birçok kadrodan oluşmaktadır. Birinci yönetim kadrosudur. Yönetim kadrosu Federal Savunma Bakanlığının basın ve bilgilendirme kadrosu ile organizasyon ile denetim kadrosu yönetim alanını oluşturur. Yönlendirme komitesi bakanın günlük işlerini

organize eder. Toplantı ve atamaları hazırlar, hükümet ve parlamento ile işbirliği koordine eder. Basın ve Enformasyon Masası, ise Bakanlığın medya çalışmalarını koordine etmektedir. Basına ve halk Almanya Federal Silahlı Kuvvetleri ve Almanya'nın savunma ve güvenlik politikasını öğretiyor. Almanya Federal Savunma Bakanlığının en dikkat çekici yönü Genelkurmay Başkanının aynı zamanda Savunma Bakanlığının sözcüsü olmasıdır (<https://www.bmvg.de/de/ministerium/organisation>, 2019). Almanya'da Savunma Bakanı da güçlü bir konumda bulunmakta Federal Hükümetin masasına oturmakta ayrıca tüm askerlerin en büyük komutanı olarak hareket ediyor aynı zamanda silahlı kuvvetlerine emir verme yetkisi de bulunmaktadır (<https://www.bmvg.de/de/ministerium/ministerin>,2019).

2.3.3.2. Almanya Genelkurmay Başkanlığı

Almanya'da Genelkurmay Başkanı milli savunma bakanına bağlanmıştır (<https://tr.sputniknews.com>, 2019). Almanya'da kara, hava deniz kuvvetleri Genelkurmay Başkanlığına bağlıdır. Genelkurmay Başkanı ordudaki en yüksek liderdir. Genelkurmay Başkanı ordunun liderliği görevini yaparken, aynı zamanda federal hükümetin askeri konulardaki en yüksek danışmanı konumundadır (<https://www.internethaber.com>, 2019).

2.3.3.3. Federal Güvenlik Konseyi (BSR)

Federal Savunma Konseyi olarak 21 Ekim 1955'te kurulmuştur. 28 Kasım 1969 yılında ismi Federal Güvenlik Konseyi olarak değiştirilmiştir. Başbakan (Şansölye) Almanya Federal Güvenlik Konseyi'nin başkanıdır. Başkan vekili ise Rektördür. Federal Güvenlik Konseyinin üyeleri ise Başbakan Yardımcıları, Dışişleri Bakanı, Savunma Bakanı, Maliye Bakanı, İçişleri Bakanı, Adalet Bakanı, Ekonomi Bakanı, Enerji Bakanı ve Kalkınma Bakanıdır (<https://www.baks.bund.de>,2019). Gerekli olması halinde konuyla ilgili Bakanlarda kurul toplantılarına katılabilirler. Federal Güvenlik Konseyi kurulun bir alt komitesi olarak görev üstlenmektedir. Olağanüstü hallerde çeşitli kurum ve kuruluşlarla iş birliği yaparak koordinasyon sağlama işlevi yapmaktır (Tunç ve Döner, 1998: 7). Görüldüğü gibi bu kurul üyeleri sadece sivillerden oluşmaktadır (<https://www.mgk.gov.tr>, 2019). Ayrıca Federal Güvenlik Konseyi, Federal Hükümetin güvenlik ve savunma politikasını koordine eder ve silah ihracatının onaylanmasından sorumludur. Federal Hükümet'in kararını Temel

Yasa veya federal bir yasa uyarınca gerekmedikçe kesin olarak karar verebilir (<https://www.bmvg.de>,2019).

2.3.4. Anayasayı Koruma Teşkilatı (BFV) ve Federal Almanya İstihbarat Servisi (BND)

İç güvenliğin sağlanmasında sadece emniyet tarafından sağlanamayacağının farkına varılması sonrasında Anayasayı Koruma Teşkilatı 1958 yılında faaliyete geçirilmiştir. (<https://www.ozelburoistihbarat.com>, 2019). Almanya'da iç istihbaratın sağlanmasından Anayasayı Koruma Teşkilatı sorumludur. Merkezi Köln'de bulunmakta olup görevleri terör örgütlerini, teröristleri destekleyenleri, başka ülkeler adına casusluk yapanları, kamusal düzene ya da ekonomiye yönelik her türlü sabotaj faaliyetlerini, kısaca adı gereği Anayasal düzeni korumak amacıyla Anayasaya karşı olanlar, Anayasaya karşı faaliyet gösteren tüm kişi ve örgütleri takip etmek ve bu kapsamda elde edilen bilgilerin analizini yapmak ve bağlı olduğu İçişleri Bakanlığı aracılığıyla devleti uyarmaktır (<https://m.bianet.org>, 2019). Görev alanı ise aşırı sağ ve sol gruplara, radikal İslamcılara ve güvenliği tehdit eden aşırı görüşlü yabancı gruplara karşı mücadele etmektir (<https://www.ozelburoistihbarat.com>, 2019).

Federal Almanya İstihbarat Servisi 12 Temmuz 1955 tarihli bakanlar kurulu kararı ile kurulmuştur. Yaklaşık 7 bin personelin çalıştığı Federal Almanya İstihbarat Servisi askeri istihbarat, siyasi istihbarat, teknolojik ve bilimsel istihbarat, dış istihbarat, terörizm, uluslararası kaçakçılık, illegal geçişler ve Almanya'ya sığınmalar gibi geniş bir alanda görev yapmaktadır. Güçlü bir istihbarat örgütü olan Federal Almanya İstihbarat Servisi, insan, teknoloji, değerlendirme, idari işler, güvenlik şeklinde örgütlenmiştir (<https://www.turkishnews.com>, 2019).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TÜRKİYE’DE GÜVENLİK SEKTÖRÜNÜN YÖNETİMİNDE YAŞANAN
SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

3.1. İÇ VE DIŞ İSTİHBARATIN AYNI KURUM TARAFINDAN YAPILMASI

İstihbarat kelimesi Arapça kökenli bir kelime olup yeni öğrenilen kelime ve haber gibi anlamlara gelmektedir (Özkan, 2004: 24). İstihbaratın öneminin farkında olan Türkler istihbaratı uzun yıllardır güvenliğin sağlanması noktasında kullanmış olup bugün gelişen teknoloji ve yaşanan yeniliklerle birlikte istihbaratın sağlanması güvenlikte önemli bir unsur olmaya devam etmektedir. İstihbarat faaliyetleri güvenliğin atardamarlarından birini oluşturmaktadır. Bu nedenle istihbaratın iyi yapılmadığı ülkelerde güvenliğin sağlanması mümkün değildir. İstihbaratın önemli olduğunun farkında olan devletler ülke güvenliğinin sağlanması amacıyla çok eski dönemlerden beri istihbarat faaliyetlerini desteklemiş olup istihbarat faaliyetleri devletlerin iç ve dış güvenliğin sağlanmasının asli unsuru olarak kabul edilmiştir. Eski dönemde casuslar aracılığıyla yürütülen istihbarat faaliyetleri medeniyetlerin gelişmesi ile kurumlar aracılığıyla yürütülmeye başlanmıştır. Türklerde istihbarat faaliyetlerine çok önem vermiş ve istihbaratın devlet için önemini anlatan kitaplar (Selçuklular da bir devlet adamı olan Nizamü'l Mülk Siyasetnamesi) yazılmıştır. İlk modern anlamda Türk gizli servisi olarak kabul edilen “Teşkilat-ı Mahsusa” dan başlayan istihbarat faaliyetleri (Acar ve Urhal, 2007: 198-199) bugün Milli İstihbarat Teşkilatları aracılığıyla yerine getirilmektedir. Ülkemizde istihbaratın sağlanmasından sorumlu olan MİT’in bazı sorunları bulunmaktadır. Bu sorunları şöyle sıralayabiliriz (Suiçmez, 2017):

- Türk halkının gözünde MİT’in illegal faaliyetlerin yürüten bir kurum olarak görülmesi,
- MİT’in siyasallaşmış bir kurum olarak düşünülmesi,
- İstihbaratın sağlanmasında birçok ülkede istihbarat iç ve dış istihbaratı sağlayan kurumlar şeklinde ayrıma gidilmiş iken ülkemizde iç-dış istihbarat ayırımına gidilmemiş olması,
- İstihbaratın etkili bir denetimden yoksun olması,
- İstihbarat kurumları arasında koordinasyon eksikliği olması şeklinde sıralanmıştır.

İstihbarat kavramı dünyanın her yerinde bireylerin, grupların, şirketlerin vakıfların, derneklerin, holdinglerin ve tabi devletlerin beka ve güvenliğini sağlamanın bir koşuludur (Tağma, 2001: 124). Teknoloji ve bilişim alanında yaşanan değişikliklerle

birlikte istihbarat faaliyetleri de bir dönüşüm geçirmiştir. Bu dönüşümle birlikte modern istihbarat faaliyetleri ortaya çıkmış ve istihbarat faaliyetlerinde genellikle ikili bir yapılanmaya gidilmiştir. Bu istihbarat birimleri birincisi, dışarıdan gelebilecek tehdit ve tehlikelere karşı istihbarat toplayan dış istihbarat diğeri ise devletin sınırları içinde faaliyet gösteren ve ülke içinde istihbarat faaliyetlerini yürütmeden sorumlu iç istihbarattır. 21. yy. güvenlik sorunlarının artması başta terör faaliyetlerinin kazandığı uluslararası boyut, silah kaçakçılığı, uyuşturucu kaçakçılığı ve kara para aklama ve organize suçlar gibi ciddi güvenlik sorunlarından önceden haberdar olunması ve gerekli önlemlerin alınmasında büyük önem taşımakta olup bu durum istihbarata önemli ve büyük bir görev yüklemektedir (Türk, 2004: 66). Ülkemizde istihbaratın sağlanmasında MİT sorumlu iken Amerika'da istihbarat faaliyetlerinin dış istihbaratın sağlanmasından sorumlu olan CIA (Merkezi Haberalma Örgütü) iken, iç istihbaratın sağlanmasından ise FBI (Federal Soruşturma Bürosu) sorumludur. Almanya'da ise dış istihbaratın sağlanmasından BND'nin (Federal İstihbarat Servisi) sorumluluğunda iken iç istihbaratın sağlanmasından ise BVS (Federal Anayasayı Koruma Teşkilatı) sorumludur (Girgin, 2003: 124-125). Görüldüğü gibi önemli başat güç niteliğinde bulunan devletlerde istihbarat birimleri iç ve dış istihbarat birimleri şeklinde ikili bir ayrıma tabi tutulmakta iken ülkemiz de ise istihbarat faaliyetlerinin sağlanmasında tekli bir yapılanmaya gitmiş olup istihbaratın sağlanmasından MİT sorumludur.

Ülkemizde iç istihbarat ve dış istihbaratın sağlanmasından Millî İstihbarat Teşkilâtı sorumlu tutulmuştur. İstihbarat faaliyetlerinin yürütülmesinde tek görev alanı istihbarat toplamak ve toplanan bilgilerin ayrıştırılarak önemli olan bilgilerin istihbarat için işlenmesi sürecini ifade eder ancak burada üzerinde durulması gereken nokta istihbarat konularının çok geniş bir alanı kapsamasıdır. İç ve dış güvenliğin sağlanması amacıyla istihbarat toplayan ve ülke güvenliğinin sağlanmasında ordudan daha kritik öneme sahip olan istihbaratın tek bir merkezde toplanması istihbarat faaliyetlerinin yavaşlamasına ve bazen gecikmesine neden olacaktır. Yavaşlamış ve gecikmiş bir istihbaratın ülkeye ciddi zararlar verebilir. İstihbaratın iç ve dış istihbarat şeklinde ayrılması sonucunda her istihbarat kurumu kendi alanı ile ilgili konularla ilgilenecek böylece istihbarat faaliyetleri daha aktif ve hızlı şekilde yerine getirilecektir. Bu durum istihbaratın sağlanmasının ivedilik gerektirdiği durumlarda hayati öneme sahiptir. İstihbaratın tek bir kurumda sağlanmasının ikinci büyük sorunu da istihbarat bilgilerinin

birikmesidir. Tek bir kurumda sağlanan istihbaratın yavaşlamasının sonucu olarak istihbarat bilgileri birikecek ve bu durum kaos ve kargaşa yaşanmasına neden olacaktır. En iyi istihbarat ivedilikle ulaşılmış ve doğru ulaşılmış istihbarattır. Millî İstihbarat Teşkilâtı birbirinden bağımsız olarak istihbarat görevi gören Jandarma, Emniyet ve Genel Kurmay birimleri arasında koordinasyonu sağlama görevi bulunmaktadır. Buradan anlaşılabacağı üzere Jandarma, Emniyet ve Genel Kurmay iç istihbaratın sağlayıcı durumundadır o halde iç istihbaratın tekrardan MİT tarafından karşılanması bir anlamı yoktur. MİT dış istihbaratın sağlanmasından sorumlu olup iç istihbarat ise Jandarma, Emniyet ve Genel Kurmay tarafından sağlanmalıdır (Saran,2016). Böylece Türkiye’de istihbarat iç ve dış istihbarat şeklinde modern istihbarat temeline uygun olacaktır. Tek bir kurum istihbaratın sağlanmasında ivedi olması ise mantık dışıdır. Oysaki Türkiye gibi iç ve dış tehlikelere açık bir konumda bulunan ülkelerde istihbarat sağlanmasında ivediliği tartışmasız önemlidir

İstihbaratın tek bir kurum tarafından sağlanmasının sakıncalarını kısaca şöyle sıralayabiliriz:

- İş yükünün ağır olması,
- Görev paylaşımı noktasında sorunlar yaşanmasına,
- Elde edilen istihbarat bilgilerinin ayrıştırılması sorunu (hangi istihbaratın iç istihbarat hangisinin dış istihbarat olduğu),
- İstihbarat bilgilerinde iç istihbarat ve dış istihbarat ayrımı olmaması nedeniyle istihbarat faaliyetlerinin yavaşlaması,
- İç istihbarat ve dış istihbarat ayrımına gidilmemesi istihbaratta verimsizliğe neden olması olarak ayrılabilir.

İstihbaratımızın iç ve dış istihbarat şeklinde şu şekilde oluşturulmalıdır (Suiçmez, 2017):

- Dış istihbaratı sağlayacak bir kurum oluşturulmalı veya MİT sadece dış istihbarat odaklı çalışacak operasyonel bir istihbarat haline dönüştürülmelidir.
- Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı koordinasyonu gibi gereksiz bir görevden uzaklaşarak iç istihbarat alanında çalışan bir kurum haline dönüştürülmelidir.

Bu iki birimin bağılı olduğu bir merkezi istihbarat birimi oluşturulmalı veya MİT'in dış istihbarat görevini üstlendiği 2014 sistem içinde aynı zamanda merkezi istihbarat teşkilatı şeklinde çalışacak niteliğe sahip bir kurum haline dönüştürülmelidir.

Sonuç olarak Türkiye gibi tehlikelere açık olan ve terörle mücadele eden bir ülkede güvenliğin sağlanmasında ve sorunların önlenmesinde büyük önem taşıyan istihbaratın tek bir kurumdan sağlanması bir eksiklik ve önemli bir sorundur. Birçok ülkede istihbaratın sağlanmasında iç ve dış istihbarat ayrımı yapıldığı görülmekle birlikte ülkemizde hala bir ayrıma gidilmemiş olması Türk istihbaratını yavaşlatmakta ve etkinliğini azaltmaktadır. Bu sorunun giderilmesi için iç istihbaratın sağlanmasından jandarma, Emniyet ve Genelkurmayın sorumluluğuna bırakılmalı ve dış istihbarat sağlanmasından ise MİT sorumlu olmalıdır. Böylece görev ve yetki karmaşasına son verilebilir. Bunun yanın da iç istihbarat ve dış istihbarat birimleri arasında koordinasyon güçlendirilebilir ve sürekli haber akışı sağlanabilir.

3.2. TOPLANILAN İSTİHBARATIN ORTAK HAVUZDA TOPLANILMAMASI

İstihbaratın sağlanması devletlerin güvenliklerinin sağlanmasında kritik öneme sahiptir. 21. yy. gelişmeleri ile birlikte istihbaratın önemi daha net anlaşılmış bugün elektronik istihbarat, siber istihbarat, teknik istihbarat ve sinyal istihbarat gibi istihbarat konuları da istihbarata eklenerek istihbaratın alanı genişletilmiştir (Saran, 2016). Bu kadar geniş bir alanda faaliyet gösteren istihbarat birimleri de kendi içinde görev paylaşımına gitmişler ve sorumluluklarını diğer birimlerle paylaşmışlardır. Ülkemizde istihbaratın sağlanması görevinden birincil düzeyde sorumluluğu bulunan birim Milli İstihbarat Teşkilatıdır. Ancak MİT dışında da istihbarat sağlayan birimler bulunmaktadır. Bu birimleri şöyle sıralayabiliriz: Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı, Jandarma İstihbarat Teşkilatı ve Genelkurmay Başkanlığı İstihbarat Daire Başkanlığı sorumludur (Öneş, 2008). Emniyet Genel Müdürlüğü istihbarat faaliyetlerini kendine bağılı olan Emniyet İstihbarat Daire Başkanlığı aracılığı ile sağlamaktadır (Çinar, 2014: 96). 2559 sayılı PVSK'na 1985 yılında ek-7.maddesinde polislerin yürüttüğü istihbarat faaliyetleri hakkında şu bilgilere yer verilmiştir. Yine aynı kanunda *“4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunun, casusluk suçları hariç, 250'nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yazılı suçların işlenmesini önlemek amacıyla, hakim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan*

hallerde Emniyet genel Müdürü veya İstihbarat Daire Başkanının yazılı emriyle, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişim tespit edilebilir, dinlenebilir, sinyal bilgileri değerlendirilebilir kayda alınabilir...” denilmiştir. Bu maddeyle modern teknolojinin istihbaratın sağlanması noktasında aktif bir şekilde kullanılacağı belirtilmiştir. Jandarma Genel Komutanlığında istihbarat faaliyetleri ülkemizde Plan ve Güvenlik Dairesi Başkanlığı, İstihbarat Dairesi Başkanlığı ve Teknik İstihbarat Dairesi Başkanlığı ile 81 ilde konuşlu bulunan İstihbarat Şube Müdürlüklerinden oluşmaktadır (Çinar, 2014: 105).

Ülkemizde iç ve dış istihbaratı sağlayabilmek amacıyla birçok birim görevlendirilmiş olup bu durum birçok sorun da beraberinde getirmiştir. İstihbaratın temel felsefesi kabul edilen merkezden planlama ve uygulama özelliği istihbaratı koordinesi zor bir kurum haline getirmiş. Bugün koordinasyon sorunu ve bilgilerin ortak bir havuzda toplanamaması sorunu çok parçalı istihbarat yapılarının görüldüğü ülkelerin ortak sorunu haline almıştır (Söylemez, ty.). Parçalı bir istihbaratın olmasının ülkeleri tehlikelere açık hale getirdiğinin en önemli örneği 11 Eylül 2001 yılında ABD’de yapılan saldırıdır. ABD’de görülen parçalı ve koordinasyondan yoksun istihbarat birimleri ülkeye yapılacak saldırıyı önceden görememiş ve bunun sonucunda ülke güvenliği tehlikeye girmiştir. Yaşanan bu olaydan sonra birçok ülke istihbaratın önemini ve istihbarat bilgilerin tek birimde toplanması ve istihbarat birimleri arasında koordinasyon sağlanmasının önemi üzerinde durmuşlardır. Türkiye’de parçalanmış bir istihbaratın ülke istihbaratında zararlı olabileceği düşüncesinden hareketle ortak bir havuzda toplanmış istihbarat modelini uygulamaması istihbarat alanında ciddi bir sorun oluşturmaktadır.

İstihbaratın ortak bir havuzda toplanmaması istihbarat açısından birçok soruna neden olmaktadır. Bu sorunlar şöyle sıralanabilir:

- Ülkemizde birçok birim aracılığıyla toplanan istihbarat bilgilerinin ortak bir havuzda toplanıp değerlendirilmemesi durumu istihbarat birimlerinin başarı oranını düşürmektedir.
- Ortak bir havuzda toplanmayan istihbarat bilgileri kurumlar arasında koordinasyon eksikliğine yol açabilir.

- İstihbaratın tek bir havuzda toplanmaması farklı havuzlarda toplanması istihbaratta denetimi de zorlaştıracaktır.
- Tek bir havuzda toplanmayan istihbarat uluslararası alanda yapılacak istihbaratta işbirliğini güçleştirmektedir.
- Faklı birimler tarafından toplanmış istihbarat birimlerinin tek bir havuzda toplanmaması istihbarat alanında elde edilen bilgilere ulaşılması noktasında da sorun oluşturmaktadır.
- İstihbaratın oluşturulmasında bilgilerin elde edildikten sonraki aşaması olan ve istihbarat sağlanmasının önemli bir yapı taşı olan değerlendirme ve analizin başarıyla yapılabilmesi için hızlı bir şekilde istihbarat bilgilerinin oluşturulması gerekmektedir. İstihbaratın tek bir havuzda toplanmaması durumunda ise yapılacak işlemlerin yavaşlamasına neden olacaktır.

Ülkemizde istihbaratın iç ve dış istihbarat birimleri olarak da ayrılmadığı göz önüne alındığında MİT'in iş yükünün çok fazla olduğu gözlenmekte birlikte bu kadar geniş alanda görev alan MİT'in bilgilerinin tek bir havuzda toplanmaması durumu da istihbarat alanında verimliliği ve kaliteyi düşürecektir. Bu sorunun çözümü ise modern teknoloji kullanılarak elde edilen iç istihbarat ve dış istihbarat bilgilerinin toplandığı tek bir tane istihbarat havuzunun oluşturulmasıdır. Böylece istihbaratın daha aktif ve hızlı olması sağlanacaktır. Unutulmamalıdır ki iyi işleyen bir istihbarat sistemi devletleri iç ve dış tehditlerden koruyan kalkan görevi görmektedir.

3.3. İSTİHBARATIN DEMOKRATİK GÖZETİMİ

MİT uzun yıllar ordunun denetimi altında görev almış olup kamu yönetimi alanında yaşanan demokratikleşme faaliyetleri ile daha demokratik bir kurum haline getirilmeye çalışılmıştır. İstihbarat birimlerinin daha şeffaf, hesap verilebilir ve demokratik bir kurum haline dönüştürülmesi günümüz demokratik devletlerinin temel sorunlarından biri halini almıştır (Ensaroğlu, 2012). 1980 yılında dünyada birçok ülke gerek istihbarat gerek güvenlik alanında reform süreçlerini tamamlamış ve kurumlarını denetlenebilir, hesap verebilir bir kurum haline getirerek güvenlik ve istihbarat alanında demokratikleşme sürecine girmişlerdir (Kardaş, 2014).

İstihbaratın dört temel fonksiyonu olan toplama, analiz ve karşı istihbarat faaliyetleri ve gizlilik modern demokratik konularda ciddi bir eleştiri unsuru olarak görülmektedir. İstihbarat faaliyetlerinin temel özelliği olarak kabul edilen gizlilik bugün ki modern devlet yapılanmalarında kabul edilebilir bir kavram değildir (Biçer, 2017: 441). Ülkemizde istihbarat faaliyetlerindeki en büyük sorunu istihbarat faaliyetlerinin gizliliğidir. İstihbarat faaliyetlerinin demokratik gözetimi ile ülkemizde kapalı bir kutu halini almış olan istihbarat faaliyetleri hakkında halkın ve sivil toplum kuruluşlarının katılımı sağlanmaya çalışılmıştır. Ülkemizde MİT'in şeffaflaşmasında 2006 yılında gizli tutulan bütçesini açıklaması ve resmî sitesinde yayımlaması bunun yanında personel istatistiklerini de yayımlaması ile resmen başlamıştır diyebiliriz (Kılıç, 2009: 247). İnternet kullanımındaki artış ile birlikte istihbarat bilgilerine daha kısa zamanda daha kolay erişilmesini sağlaması yanında bu durum istihbaratı daha şeffaf hale gelmesinde de önemli bir unsur olmuştur (Biçer, 2017: 442). Demokratik ülkelerde istihbarat servislerinin daha fazla özerkliğe sahiptir. Bu durum ise demokratik istihbarat birimlerine birçok yetenek tanımaktadır (Ünver, 2018). Demokratik istihbaratın sağlanması bağlamında ülkemizde hükümet, görevlendirme, önceliklerini belirleme, kaynakları kullanma konularında istihbarat birimlerini yönlendirerek onları denetim altında tutmakta iken Meclis genel konuları yönlendirmek bütçe onayı gibi konularda yargı ise hukuka aykırı konularla ilgili hüküm verir vatandaşlar ve sivil toplum ise alternatif görüşler önererek veya şikayetlerde bulunarak demokratik istihbaratta görev alırlar (Ensaroğlu, 2012). İnsani değerlerin korunmasına önem veren çağdaş demokrasilerde İstihbarat ve güvenlik şu ilkelerden oluşmaktadır (Öneş, 2008):

- Görev ve yetkilendirmeye bağlı olarak yasal dayanaklı zorluluk, netleşme,
- Hesap verme koşullarının yerine getirilmesi.
- Denetim /gözetim koşulları içine sivil toplum yapılarının da alınması,
- Denetim mekanizmalarının yanı sıra, siyasi liderlerin istihbaratı idare edişlerinde etkinlik ve iletişim kanallarının güçlendirilmesi, gibi temel unsurlar önem kazanmaktadır.

Bugün modern demokratik devletlerin en önemli özellikleri şeffaflık, açıklık, hesap verebilirlik ve hukukun üstünlüğüdür. Avrupa Birliği Parlamenter Meclisinin 1402 Sayılı tavsiye kararında belirtilen iç güvenlik servislerinin sık sık kontrol edilmediği ve kanuni ve anayasal güvenceler sağlanmadığı sürece insan haklarının ihlal

edileceği ve var olan yetkilerin kötüye kullanılacağı belirtilmiştir (Kardaş, 2014). Geniş bir alanda faaliyet gösteren ve iç ve dış tehditlerin önceden tespit edilerek önleyici güvenlik önlemlerinin alınması noktasında önem taşıyan MİT'in insan haklarına yönelik yapacağı saldırıların önlenmesi ise ancak demokratik denetimle mümkün olacaktır (Berksoy, 2013: 51-52). İstihbarat birimleri kendilerine verilmiş görevleri yerine getirirken kişisel bilgilerin toplanması çeşitli iletişim araçlarının dinlenmesi ve gizli eylemlerde bulunma gibi yetkiler kullanarak devleti, vatandaşı demokrasiyi korumak amacıyla görevlerini yerine getirmektedir. Ülkemizde kritik öneme sahip olan istihbarat birimlerinin üstlendiği görevleri suiistimal etmemesi hak ihlallerini de engelleyebilmesi ise ancak etkili ve düzenli denetimle mümkün olacaktır (www.milscint.com, 2017). MİT'in demokratik gözetiminin sağlanabilmesi için diğer istihbarat birimlerinin yetkileri sınırlandırılmalı ve istihbarat birimlerinin denetimi hem yürütme, yasama ve adli merciler tarafından sağlanmalıdır (Berksoy, 2013: 54).Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilâtı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununda MİT tarihinde ilk kez millet iradesinin TBMM tarafından denetlenmesinin önü açılmış ve TBMM bünyesinde kurulacak olan Güvenlik ve İstihbarat Komisyonu ile demokratik ülkelerde olan bir yapılanma ülkemize de kazandırılmaya çalışılmaktadır (www.mit.gov.tr, 2019). Ülkemizde istihbaratın denetimini sağlamak amacıyla kurulmuş olan Güvenlik ve İstihbarat Komisyonu 8 tanesi Adalet ve Kalkınma Partisi grubuna, dördü Cumhuriyet Halk Partisi Grubuna, ikisi Halkların Demokratik Partisi Grubuna, İkiisi Milliyetçi Hareket Partisi Grubuna ve bir üyede İyi Parti grubuna mensup olmak üzere on yedi üyeden oluşmaktadır (https://komisyon.tbmm.gov.tr, 2019).

Güvenlik ve İstihbarat Komisyonunun görevleri ise şöyle sıralanmıştır (https://komisyon.tbmm.gov.tr, 2019):

- Cumhurbaşkanlığınca; MİT Müsteşarlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı gibi kurumlara yönelik yıllık raporlamak hazırlamak, Hazırlanan bu raporu TBMM başkanlığına sunmak.
- Millî güvenliğe yönelik konularda görüş düşünce bildirmek,
- Güvenlik ve istihbarat konularında dünyayı takip ederek gelişmeleri izlemek, kaydetmek.

- Kendi etkinliklerine bağlantılı rapor hazırlamak,
- Güvenlik ve istihbarat hizmetleri sırasında elde edilen kişisel verilerin güvenliğini ve bireyin hak ve özgürlüklerini koruyucu öneriler geliştirmektir.

Güvenlik ve İstihbarat Komisyonunun görüşmeleri ise genellikle kapalı oturumda yapılmakta olup Komisyonun üyeleri, ilgili bakanlar, görevli hükümet temsilcileri ve komisyonda görev alacak yasama uzmanları ile stenograflardan başka hiç kimse bulunamaz. Bu komisyona katılanlar ile görüşmelere herhangi bir suretle vakıf olanlar, komisyon da görüşülen konularla hakkında hiçbir açıklama yapamaz ve bunları sır olarak saklamak yükümlülüğü bulunmaktadır (<https://komisyon.tbmm.gov.tr>, 2019). İstihbarat faaliyetlerinin denetlenmesi ve istihbarat faaliyetlerinin daha şeffaf ve hesap verilebilir bir kurum haline dönüştürülmesi amacıyla oluşturulmuş olan Güvenlik ve İstihbarat Komisyonunun bu konuda ne yazık ki başarılı olamamıştır. İstihbaratın denetlenmesinin önemli olması dolayısıyla sadece meclis denetimi yapılması yetersiz olduğu anlaşılmıştır. Bu nedenle istihbaratı denetleyecek yeni kurumlar oluşturulmalıdır (MİT'te Değişim Ne Anlama Geliyor, 2019).

Güvenlik ve İstihbarat Komisyonunun aktif görevlerde bulunmamakta ve ülkemizde istihbarat faaliyetleri yargısal denetimi dışında parlamenter bir denetim mekanizması da bulunmamaktadır (Suiçmez, 2017). 2014 yılı ilerleme raporunda ise istihbarat alanında sivil denetimin ne yazık ki yeterli düzeyde olmadığına vurgu yapılmış ve yapılan yargı denetiminin ise sınırlı olduğuna değinilmiştir (Özgür ve Erciyes, 2017: 91). İstihbarat birimlerinin hesap verebilirliği ve bunlar üzerindeki Meclis ve yargı denetimi ile idari denetimine ne yazık ki hâlâ yetersiz olup TBMM Güvenlik ve İstihbarat Komisyonunun gözetim konusunda hala yetersizdir (2018 Türkiye Raporu, 2019: 17). Bunların dışında MİT'in tarihi geçmişi ve ülkemizde güvenliğin sağlanmasındaki yeri ve önemi dolayısıyla sivil ve demokratik denetime açık bir kurum haline getirilmesi önem taşımaktadır. MİT'in denetiminin sivil toplum ve vatandaşlarında aktif olabildiği birden fazla kurum tarafından yerine getirilmesi MİT'in denetimini sağlayacaktır.

3.4. JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞININ SİVİLLEŞTİRİLMESİ

Sivilleştirme kavramı asker olmayan, askerden arınmış, sivil yönetim altına alma, vatandaş gibi anlamlara gelmekle birlikte kısaca sivilleştirme askeri unsurlardan arınma sivil kontrol altına girme anlamına gelmektedir (Ayata ve Dalkılıç, 2016: 126). Jandarma ülke içerisinde emniyet ve asayişin sağlanması ve kamu düzenini sağlayıcı olan kendine has özellikleri olan kolluk ve askeri kabiliyetlerin birleştirildiği bir anlayış içerisinde her türlü tehlike durumunda ülke güvenliğinin sağlanmasından sorumlu olan askeri kolluk teşkilatıdır (Pekin, 2014). 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunda yapılan değişikliğin 4. Maddesinde “Jandarma Genel Komutanlığı İçişleri Bakanlığına bağlıdır” denilmiştir. Böylece Jandarma Genel Komutanlığı İçişlerine bağlanmış ve İçişleri Bakanlığının “askeri Personeli” olarak kabul edilmiştir. Jandarma Genel Komutanlığının her yönden İçişlerine bağlanmasına rağmen personel ihtiyacının büyük bir bölümünü TSK’dan sağlanmaktadır (İşte Bakanlar Kurulunda Kabul Edilen Jandarma Düzenlemesi, 30.4.2019). TSK iki grupta incelenmektedir. Birincisi 1982 Anayasasının 72. Maddesinde yer verilmiş olan “her Türkün hakkı ve ödevi olan” askerlik hizmetini geçici olarak yapan asteğmen, erbaş ve erlerden oluşmakta iken TSK’nın personelinin ikinci kısmı ise sürekli olarak görevi ifa edecek bunu bir meslek olarak yapan subay ve astsubaylardan oluşmaktadır. Bunlara literatürde profesyonel askerde denilmektedir (İba, 1999: 70). Jandarmanın askeri görevlerinin neler olduğu ise Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Yönetmeliğinin 8. Maddesinin c bendinde şöyle sıralanmıştır: “*Seferberlik ve savaş hallerinde Bakanlar Kurulunun uygun gördüğü bölümleriyle kuvvet komutanlıklarının emrinde görev icra etmek ile Genelkurmay Başkanının talebi üzerine Bakanın, illerde ise garnizon komutanının talebi ve valinin onayı ile verilen askeri görevleri icra etmek*” olduğu belirtilmiştir.

Demokratikleşme paketi içinde çıkarılan 6755 Sayılı Kanun’da TSK fiilen dördüncü kuvveti olarak nitelendirilen Jandarma Genel Komutanlığının her yönden İçişleri Bakanlığına bağlanması kararı ile Jandarma Genel Komutanlığının sivilleştirilme sürecine girmiştir (<https://odatv.com>, 2013). Sivilleşmenin önemini ve sonuçlarını daha iyi anlayabilmek için bu kavramı açıklamamız faydalı olacaktır. Sivilleştirme kavramı ülkelerin iç ve dış güvenlik unsurlarının minimize edilmesi ve yönetimde sivil toplumun gücünün ve yetkisinin arttırılmasıdır. Aynı zamanda sivilleştirme yeni kamu yönetiminin temelini oluşturan şeffaflık ve hesap verebilirlik

gibi pek çok yönetsel unsuru da barındırmaktadır (Pekdoğan, 2017: 448). Bu durumda sivilleştirme askeri vesayetini sona ermesini ortaya çıkaracaktır. Bu durum ise silahlı kuvvetlerin tam olarak sivil kuvvetlerin denetiminin altına alınmasını sağlayacaktır (Erdoğan, 2006).

Adalet ve Kalkınma Partisi Döneminde başlatılan sivilleştirme çalışmalarını eski AKP Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin Çelik verdiği bir röportajda eylem planında ve 2023 hedeflerinde şöyle sıralanmıştır (Dalkılıç, 2015:17):

- Genelkurmayın Millî Savunma Bakanlığına Bağlanması,
- Jandarmanın yapısı ve konumu ve görev tanımının yeniden yapılması,
- Profesyonel Orduya geçişin gerçekleştirilmesi,
- Askerlik süresinin kısaltılması,
- Zorunlu askerlik konusunun gözden geçirilmesi,
- Türk Silahlı Kuvvetlerinde verilen askeri eğitimin gözden geçirilmesi gibi konular ele alınarak sivilleştirilme sürecine girildiği görülmektedir.

Bu konuda dikkat çeken konu sivilleştirme adı altında ele alınan konuların daha çok askeri alanda yapılmaya çalışılmasıdır (Ayata ve Dalkılıç, 2016: 125). Jandarma gibi ülke güvenliğinin en ücra köşelerde sağlanmasından sorumlu olan bir kurumda sivilleştirilmeye gidilmesi bir gerekliliktir. Ülkemizde askeri yönetimin daima baskın olma ve siyasi alana müdahale etme ve ülkeyi kurtarma adı altında yapılan darbeler ve darbe girişimleri jandarma Genel Komutanlığında sivilleştirilmesinin ülkenin bekası açısından bir zorunluluk olduğunu ortaya çıkarmıştır. Son olarak 15 Temmuz 2016 yılında meydana gelen askeri darbe girişimi ile birlikte içgüvenlikte yasal kurumsal ve sivil kontrolünün önemi ortaya çıkmış (Barbak, 2018: 36) olup sivillerin hata yapacağı ve askerlerin bunu düzelterceği mantığının bu ülkeye ciddi zarar verdiği anlaşılmıştır (Önder ve Zengin, 2018: 141). Tarihi tecrübelerimiz bize askeri yapıda sivilleştirilmenin askeri başarıda zorunluluk olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu kapsamda Jandarma Genel Komutanlığında sivilleştirme adı altında yapılan çalışmaların neticesinde kurum daha hızlı ve etkili kararların alındığı daha şeffaf ve hesap verilebilir bir kurum haline dönüşmesi sağlanmıştır. Türkiye gibi stratejik coğrafyada bulunan bir ülkenin güçlü bir TSK ve güçlü bir jandarmaya ihtiyaç duyacağı aşikardır. Güçlü bir jandarma ise 21.yy. başat güç olarak nitelendirilen birçok ülkede olduğu gibi

sivilleştirilmelidir. Kanaatimce İç güvenlikte verimi artırabilmemiz için jandarma Genel Komutanlığının sivilleştirilmesi doğru bir karar olmakla birlikte iç güvenlik yönetiminde yaşanacak bürokrasi ve kırtasiyecilik gibi kavramların ortadan kaldırılmasını da sağlayacaktır. Bunun yanında sivilleştirilme kapsamında yapılacak olan bir başka önemli değişiklikte zorunlu askerliğin ortadan kaldırılarak profesyonel orduların oluşturulması olacaktır ancak bu durum ileri düzeyde sivilleştirmedi. Profesyonel orduların kurulması sivilleştirilmenin olumlu tarafını oluşturmaktadır. Ülkemizde askerlik kaldırılmamasına rağmen sözleşmeli askerlik kapsamında profesyonel ordulara doğru ilerlemekte ve böylece jandarma Genel Komutanlığı daha güçlü bir yapıya bürünmektedir.

3.5. SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞININ SİVİLLEŞTİRİLMESİ

2016 yılında çıkarılan 6755 Sayılı kanunun Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanununda Yapılan Değişiklikler başlıklı dördüncü bölümünde Sahil Güvenlik Komutanlığı İçişleri Bakanlığına bağlanmıştır (Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler ile Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun, 2016: 23). 668 Sayılı KHK'nın 36 maddesinin geçici 7.maddesinde Mülki idare amirleri ile sıralı amirler Sahil Güvenlik personelinin disiplin amiridir. İçişleri Bakanı, Sahil Güvenlik Komutanlığının her kademesindeki personeline resen disiplin cezası verebileceği belirtilmiştir (Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler ile Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 2016: 36/7). Böylece İçişleri Bakanlığının Sahil Güvenlik Komutanlığı üzerinde yetkileri belirtilmiştir.

Güvenlik örgütlerinin sivilleştirilmesi kapsamında vatandaşların ve siyasilerin kolluk üzerinde gözetim mekanizmaları geliştirilmeye çalışılmış İçişleri Bakanlığının, vali ve kaymakamların şeffaf ve insan odaklı kamu güvenliğini geliştirmek amaçlanmaktadır (Türkiye'de Sivil Gözetimin Geliştirilmesi Projesi, 2014). Sivilleştirilme çalışmaları ile ilgili yapılan en önemli dönüşümlerden biri Sahil Güvenlik Komutanlığının ve Jandarma Genel Komutanlığının TSK bünyesinden çıkarılması olmuştur. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 36. Maddesine 668 sayılı KHK ile "Jandarma Hizmetleri Sınıfı (JHS) "Sahil Güvenlik Hizmetleri Sınıfı

(SGHS)” eklenmiştir (Sayan ve Özgür, 2018: 13). Sahil Güvenlik Hizmetleri Sınıfı bu sınıf Sahil Güvenlik Komutanlığı kadrolarında bulunan subay ve astsubayları kapsar (Devlet Memurları Kanunu, 1965: 36/IX) denilmiş ve böylece jandarma ve sahil güvenlik sınıfında yer alan subay, astsubay ve Jandarma Genel Komutanlığı kadrolarındaki bulunan uzman jandarmalar bu sınıflara geçirilmiş ve böylece subay ve astsubayların askeri görünümüne son verilmiş ve bir memur görünümü almışlardır (Sayan ve Özgür, 2018: 13). Sahil Güvenlik Komutanlığı ülkemizde sahil ve kıyıların korunmasından sorumluluğu bulunan tek örgüt olması nedeniyle Sahil Güvenlik Komutanlığının önemi büyüktür. Özellikle deniz yolunda yapılan kaçakçılığın önlenmesi önemli görevler üstlenen Sahil Güvenlik Komutanlığının sivilleştirilmesi ile deniz yetki alanında yürüttüğü faaliyetlerini aktif şekilde yürütmesinde (Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Jandarma Genel Komutanlığı, İçişleri Bakanlığı’na Bağlanmak İstemiyor, 2019) katkı sağlamaktadır. Sahil Güvenliğin sivilleştirilmesi amacıyla İçişleri Bakanlığına bağlanması ile Sahil Güvenlik Komutanlığının hükümetle (Aslan, 2017: 6) işbirliği içinde çalışmalarını sağlamaktadır.

2000’li yıllarda başlayan sivilleştirme ve sivil alanın üstün olduğunun kabul edilmesi ile birlikte güvenliğin sağlanmasında sivillerin üstünlüğünün önemi de anlaşılmıştır. Bu kapsamda Türkiye’de yasal ve kurumsal yapıda birçok değişiklik yapılmış olup bu değişiklikler ile birlikte asker ve sivil ilişkisinde güç dengesi sivillerin lehine olacak şekilde değiştirilmiştir (Barbak, 2018: 35). Ancak sivilleştirmenin Türkiye için zorunluluk olduğunun anlaşılmasında 15 Temmuz 2016 yılında yaşanan olayların etkisi büyüktür. Askeri birçok yapıda kurumsal anlamda yapılan değişiklikleri şöyle sıralayabiliriz (Önder ve Zengin, 2018: 142): Güvenlik yapılanmalarında gücün tek başına silahlı kuvvetlerin elinde toplanmasını önlemek amacıyla Kuvvet Komutanlıkları Millî Savunma Bakanlığına bağlanmış olup Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı İçişleri Bakanlığına bağlanmıştır.

Türkiye’nin üç tarafı denizlerle çevrili bir ülke olması Sahil Güvenlik Komutanlığının güvenliğin sağlanması noktasında önemini arttırmaktadır. Bu nedenle güçlü bir Sahil Güvenlik Komutanlığı oluşturulabilmesi amacıyla sivilleştirilmiş ve güvenliğin sağlanması noktasında etkili kararların aldığı bir kuruma dönüştürülmesi büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle Sahil Güvenlik Komutanlığı sivilleştirilerek askeri yönetimin baskın olma çabalarından arındırılmış daha etkili kararların alındığı

bürokrasi ve kırtasiyecilik gibi kavramların ortadan kaldırılarak güvenliğin sağlanmasında daha etkili bir kurum haline getirilmiştir.

3.6. GÜVENLİK PERSONELİNİN EĞİTİMİ

15 -16 Temmuz 2016 yılında yaşanan askeri darbe sonrasında askeri kurumların yeniden düzenlenmesi kapsamında Türk Silahlı Kuvvetlerinin subay ve astsubay ihtiyacını karşılayan Heybeliada Deniz Lisesi, Işıklar Askeri Hava Lisesi, Kuleli Askeri Lisesi, Maltepe Askeri Lisesi ve astsubay hazırlama okulları, ve Harp Akademileri (Milli Savunma Üniversiteleri Hakkında Herşey, 2019) kapatılmış ve Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması ve Milli Savunma Üniversitesinin kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Dair 669 Sayılı KHK ile 25 Temmuz 2016 tarihinde Milli Savunma Üniversitesi kurulmuş ve bu KHK kapsamında Harp Akademileri Kanunu yürürlükten kaldırılmış (www.msu.edu.tr, 2019) ve Harp Okulları kaldırılarak Milli Savunma Üniversitesi yeniden yapılandırılmıştır (https://www.tccb.gov.tr, 2019) Milli Savunma Üniversitesinin kurulması ile birlikte askeri personel sisteminin ve askeri yönetim kademesinin altyapısı ve bir başka değişle omurgası olan harp okulları, astsubay meslek yüksekokulları ve harp akademileri Milli Savunma Üniversitesinin kurulmasıyla TSK bünyesinden çıkarılmış ve Milli Savunma Bakanlığının çatısına alınmış ve böylece askeri personel ve sivil gözetim sisteminde dönüşüm niteliğinde değişiklik meydana gelmiştir (Sayan ve Özgür, 2018:14). Millî Savunma Bakanlığı bünyesinde oluşturulmuş olan Milli Savunma Üniversitesinin, rektörlüğe bağlı olarak, kurmay ve subay yetiştirmek ve lisansüstü eğitim vermek amacıyla yeni kurulan yeni enstitülerden, kara, deniz ve harp okullarından, astsubay meslek yüksekokullarından oluşturulmuştur (Millî Savunma Bakanlığı Bünyesinde Milli Savunma Üniversiteleri Kuruldu, 2016). Milli Savunma Üniversitesinde alınmada aranan şartlar ise şöyle sıralanmıştır (Milli Savunma Üniversitesi Harp Okulu Başvuru İşlemi Sonrasında Mülakat ve Sınav Nasıl Olacak, 2019):

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak,
- Harp Okullarına bayan ve erkek, Astsubay Meslek Yüksekokullarına sadece erkek öğrenci alınmaktadır.

- Gün ve aya bakılmaksızın Harp Okulları için en fazla 20 yaşında olmak (1998 ve sonrası doğumlu), Astsubay Meslek Yüksek Okulları için ise en fazla 21 yaşında olmak (1997 ve sonrası doğumlu),
- Lise ve dengi okullarda öğrenciliği devam edenler için 2018 yılında Harp Okulları ve Astsubay Meslek Yüksekokullarının kayıt tarihine kadar mezun olmak veya dönemine bakılmaksızın 2016 ve 2017 yılında mezun olmak (daha önceki yıllar mezun olanlar başvuramazlar),
- Harp Okulları ve Astsubay Meslek Yüksekokullarına başvuru için ÖSYM Başkanlığınca 18 Mart 2018 tarihinde yapılacak Milli Savunma Üniversitesi sınavına katılmış olmak ve Millî Savunma Bakanlığınca belirlenecek çağrı taban puanını almış olmak gibi şartları bulunmaktadır.

Milli Savunma Üniversitesine alım şartlarına uygun olan öğrenciler bu üniversiteye alınıp askeri eğitim ve akademik eğitime tabi tutulmaktadır. Milli Savunma Üniversitesinde temel askerlik eğitimi ile başlayan süreçte sonraki yıllarda ileri askerlik ve liderlik özellikleri geliştirilmeye çalışılan askeri eğitim dışında asker ve sivil öğretim üyeleri tarafından akademik eğitimde almaktadırlar (msu.edu.tr, 2019).

Milli Savunma Üniversitesinden farklı ve ayrı bir yükseköğretim kurumu ise Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisidir (Sayan ve Özgür, 2018:13). Bir başka güvenlik personelin olan jandarma ve Sahil Güvenlik personelinin eğitimi ise 15 Temmuz 2016 yılında yapılan darbe girişimi sonrasında değişime uğramış ve Jandarma Okullar Komutanlığı kapatılmış ve yerine 31 Temmuz 2016 tarihinde yayımlanan 669 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi (Sahil Güvenlik ve Jandarma'nın Eğitim Akademisi Kapılarını Açtı, 2018) İçişleri Bakanlığına bağlı bir Yükseköğretim kurumu olarak kurulmuş (Sayan ve Özgür, 2018: 13) ve böylece Jandarma ve Sahil Güvenlik Komutanlıklarının subay ve astsubay ihtiyacını karşılamak amaçlanmıştır. Bu kapsamda Astsubayların, Astsubay Eğitim Merkezi (ASEM) ve Meslek Yüksek Okulu (MYO) bünyesinde eğitim verilmeye başlanmıştır (<http://www.jska.edu.tr/videos/TURKAT.pdf>, 2019). 2803sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununa eklenen 13/A maddesinde ise Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisinin: “*Jandarma ve Sahil Güvenlik Teşkilatlarının subay ve astsubay ve diğer personel ihtiyacını karşılamak, önlisans, lisans ve lisansüstü eğitim - öğretim, bilimsel araştırma, yayın yapmak üzere bünyesinde fakülte, enstitü, astsubay meslek*

yüksekokulları, eğitim ve araştırma merkezleri ve kurslar bulunan bir yükseköğretim kurumu olarak İçişleri Bakanlığına bağlı Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi kurulmuştur. Akademinin ihtiyaçları Jandarma Genel Komutanlığı bütçesinden karşılanır. Akademinin eğitim-öğretim ve yönetim işleri Akademi Başkanı tarafından yürütülmektedir (Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu,1983: 13/A)” denilmiştir. Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisinin vazifelerini şöyle sıralanabilir (www.jsga.edu.tr, 2019):

- Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisinin temel vazifesi: “Jandarma ve Sahil Güvenlik Teşkilatlarının subay ve astsubay ihtiyacını karşılamak, ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapmak”,
- Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığınca ihtiyaç duyulan alan ve branşlarda meslek içi kurslar düzenlemek,
- Uzman erbaşlar ile sözleşmeli er ve erbaşların eğitimine yönelik ilke ve standartları belirleme vazifeleri bulunmaktadır.

Bir başka güvenlik personeli olan polisin eğitimi ise Polis Akademisi tarafından yapılmaktadır. Polis Akademisi bilimsel özerkliğe sahip bir yükseköğretim kurumu olmanın yanında Emniyet Teşkilatında görev yapacak olan memur, amir ve yönetici ihtiyacını karşılamak üzere ön lisans, lisansüstü eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayın ve danışmanlık yapan bünyesinde fakülte, enstitü ve polis meslek yüksekokulları barınan yükseköğretim kurumudur (<https://www.pa.edu.tr>,2019). Akademinin yetki ve görevleri ise Polis Yüksek Öğretim Kanununun 3. Maddesinde şöyle sıralanmıştır (Polis Yüksek Öğretim Kanunu, 2001: 3):

- Mezuniyetten sonra verilecek görevleri yapabilecek, emrindeki personeli veya birimi eğitebilecek ve yönetebilecek nitelikte Emniyet Teşkilatına amir ve yönetici yetiştirmek,
- Başkanlık bünyesinde kurulacak fakülte, enstitü veya enstitülerde emniyet hizmetleri sınıfından en az lisans düzeyinde eğitim ve öğretim görmüş olan amir ve yöneticilerle, aynı eğitim ve öğretim düzeyindeki diğer kişilere, ilgili bilim dallarında lisans üstü eğitim ve öğretim vermek,

- Ön lisans düzeyinde eğitim-öğretim yapan polis meslek yüksek okulları ile polis meslek eğitim merkezlerinde polis memuru yetiştirilmesini sağlamak,
- Emniyet Teşkilatları personelinin ihtiyaçları doğrultusunda eğitim programları hazırlamak ve koordine etmek ve eğitim ihtiyaçlarının en üst düzeyde karşılanmasını desteklemek olarak sıralanmıştır.

Polis Akademisinde 2015 yılında düzenlemeye gidilmiş ve çağın gerekleri ile uyumlu olacak şekilde polise eğitim verilmek amaçlanmıştır. Polis Akademilerinin en önemli amacı dönemin teknikleri ile uyumlu olacak teknik akademik bilginin verilmesidir. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için Polis Amirleri Merkezi (PAEM) bünyesinde polis yöneticisi ve Polis Meslek Yüksek Okulları (PMYO) ile Polis Meslek Eğitim Merkezleri (POMEM) vasıtasıyla polis memuru yetiştirmeye çalışmakta bunların dışında taşra teşkilatı merkez ve taşrada hizmet içi eğitim verilmesinden de sorumludur (<https://www.pa.edu.tr/akademi>, 2019).

15 Temmuz sonrasında askeri eğitimde yaşanan değişiklikleri kısaca şöyle sıralanabilir (Önder ve Zengin: 2018:142):

- Askeri lise ve Harp Akademileri kapatılmış onun yerine Milli Savunma Üniversitesi kurulmuştur.
- Harp Akademilerinde verilen eğitim artık Milli Savunma Üniversitesinde verilmeye başlanmış ve askeri eğitimde, askeri kesimin zihinsel yapısında bir dönüşüm gerçekleştirilmiştir.
- Her liseden mezun olanların askeri okula kabul edilmesi kuralı getirilerek askeri okullara girişte lise tipi sınırlama kaldırılmıştır. Böylece askeri kadroda görev alacak personelin çeşitlenmesi sağlanacaktır.

Güvenliğin en iyi şekilde yönetilmesi için güvenlik personelinin iyi bir eğitim sürecinden geçirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda yapılan uygulamalardan biri güvenlik personeline eğitim veren liselerin kapatılması ve üniversite düzeyinde eğitim veren Milli Savunma Üniversitesi, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademilerinin kurulmasıdır. Güvenlik alanında eğitim veren yeni kurumların kurulması ile birlikte öğrencilere verilen eğitimlerin kalitesi arttırılmış oldu. Bunun yanında verilen eğitim öğrencilerin birçok alanda profesyonelleşmesini sağlamakta böylece güvenlik yönetiminde yaşanan sorunları iyi bilen ve bu sorunları çözebilecek nitelikte güvenlik

personelinin yetiştirilebilmesine olanak sağlamaktadır. Ülkemizde güvenlik personelinin eğitiminde yaşanan eksikliklerinin farkına varılmış modern eğitim sistemi ile uyumlu olacak şekilde uzmanlaşmış personel yetiştirilebilmesi amacıyla eğitim sisteminde değişiklikler yapılmıştır. Yapılan değişiklikler kapsamında Milli Savunma Üniversitesi ve Sahil Güvenlik Akademisi ve Polis Akademileri oluşturulmuş ve eğitim alanında eksiklikler giderilmeye çalışılmaktadır.

3.7. GÜVENLİK SEKTÖRÜ YÖNETİMİNDE YÜKSEK LİSANS VE DOKTORANIN ÖNEMİ

Milli Savunma Üniversitelerinde çalışmalarında, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisinde ve Polis Akademilerinde yüksek lisans ve doktora düzeyinde eğitim verilmektedir. Milli Savunma Üniversitesinde verilen tezli yüksek lisans programının tezli yüksek lisans öğrencilerinin bilimsel araştırma yöntemlerini kullanarak bilgilere erişmesini, bilgiyi derleme, yorumlama yeteneği kazanmasını sağlamak amaçlamaktadır (Milli Savunma Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği, 2018:6). Milli Savunma Üniversitesinde verilen Doktora programlarında öğrencilere bağımsız araştırma yapma, bilimsel problemleri çözme ve verileri geniş ve derin bir bakış açısı ile irdeleyerek yorum yapma ve analiz etme ve bunun sonucunda yeni sentezlere ulaşmaya çalışılmaktadır (Milli Savunma Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği, 2018: 18).

Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisinde yüksek lisans programının amacı öğrencinin bilimsel araştırma yaparak bilgiye erişme, bilgiyi değerlendirme ve yorumlama yeteneğini kazanmasını sağlamaktır (Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları ile Lisansüstü Eğitim Öğretim Yönetmeliği, 2017: 43). Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisinde doktora programlarındaki amaç ise bağımsız araştırma yapmak, olayları geniş ve derin bir bakış açısı içerisinde bilimsel yöntemlerle irdeleyerek yorum yapmak ve yeni sentezlere ulaşmak için gerekli adımları belirleme yeteneği kazandırmaktır (Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları ile Lisansüstü Eğitim Öğretim Yönetmeliği, 2017: 56).

Güvenlik personelinin yetiştirildiği kurumlarda yüksek lisans ve doktora programlarında verilen eğitimin ortak özelliği öğrencilere bilimsel araştırmalar yapma

sorunlar karşısında daha derin ve ayrıntılı düşünebilme ve sorunların çözümüne yönelik fikirler üretebilme yeteneğinin kazandırılmasıdır. Güvenlik sektörünün yönetiminde yaşanan sorunların çözülebilmesinde en önemli unsurlardan biri yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin desteklenmesidir. Güvenlik alanında eğitim veren akademiler üniversite içinden ve dışından projeler yapmak suretiyle ve devlet tarafından verilen burslar ile güvenlik yönetiminin çalışmaları desteklenmelidir.

3.8. GÜVENLİK SEKTÖRÜ YÖNETİMİNDE DOKTORA SONRASI AKADEMİK ÇALIŞMALARIN ÖNEMİ

Dünyada yaşanan değişiklikler başta terörizm olmak üzere birçok sorunu da beraberinde getirmiştir. Bu durumun neticesinde devletler başta can ve mal güvenliği sağlamak olmak üzere toplum düzeninin devam ettirebilmek amacıyla güvenlik hizmetlerini yürütülmektedir. Devlet ve vatandaşlar açısından kritik öneme sahip olan güvenliğin sağlanmasında görev alacak olan personelin iyi bir eğitim sürecinden geçirilmesi büyük önem taşımaktadır (Mortaş, 2019: 384). Eğitim ile ülkede uzmanlaşmış insan gücü yetiştirmek ve bunun yanında ülkenin ihtiyaçları çerçevesinde ülkedeki ekonomik, sosyal ve kültürel ve askeri alanda başarılı olmasını sağlayacak nitelikli işgücünün oluşturulması da amaçlanmaktadır (Coşkun, 1988: 38). Eğitim her alanda olduğu gibi güvenlik sektöründe de büyük önem taşımaktadır. Türkiye’de ve dünyada güvenlik sektörüne verilen eğitimlerde lisansüstü ve doktora sonrası eğitimin önemi ortaya çıkarmaya başlamıştır. Bu nedenle doktora sonrası yapılacak akademik çalışmalar devlet tarafından desteklenmeli doktora sonrası çalışmalara maddi destek verilmeli ve bu alanda çalışma yapanlar mükafatlandırılarak motivasyonu sağlanmalıdır. Bunların dışında güvenlik alanının da yaşanan sorunlara yönelik çalıştay raporlarının hazırlanması ve projeler geliştirilmesi de doktora sonrasında yapılacak çalışmalarında büyük önem taşımakla birlikte doktora sonrası çalışmaların desteklenmesi ile birlikte güvenlik alanında yapılan akademik çalışmalarının sayısı ve niteliğinin de arttırılmış olacaktır. Böylece güvenlik alanında uzmanlaşmış akademik çalışma yapabilen nitelikli personel kazandırılmış olacaktır.

3.9. GÜVENLİK SEKTÖRÜ YÖNETİMİNDE BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNİN KULLANIMI

Bilişim teknolojileri zaman, mekân ve mesafe tanımaksızın bilgilerin bir yerden başka bir yere iletilmesini sağlayan teknolojilere verilen genel isimdir (Bilişim Teknolojileri Nedir, 2019). Her geçen gün hayatımızda önemli bir yer elde eden bilişim teknolojileri önümüzdeki yıllarda hayal dahi edilemeyecek gelişmeler gösterecektir (kod5.org/, 2019). Bilişim teknolojileri alanında yaşanan gelişmeler neticesinde yönetim daha şeffaf, katılımcı ve yurttaş odaklı bir nitelik kazanmasının yolu açılmıştır. (Eser, 2010: 113). Bilişim teknolojileri günümüzde gerek kamu ve gerek özel sektörün birçok alanında kullanılmaktadır. Dünyada önemli bir sorun haline gelmiş olan siber güvenliğin sağlanması ve güvenlik yönetiminde karar alıcıların en iyi kararı almasının sağlanmasında bilişim teknolojilerinin kullanımı önemli bir faktör oluşturmaktadır. Teknolojinin vazgeçilmez bir unsur olduğundan hareketle asayiş ve kamu güvenliğini sağlanmasında teknoloji büyük önem taşımaktadır. Dünyada yaşanan değişimler güvenlik hizmetlerinde kullanılan teknolojilerde değişim göstermektedir. Bugün güvenliğin sağlanmasında bilişim teknolojileri kullanılmaktadır. Kolluk kuvvetlerinin de telsiz, telefon, tablet veya dizüstü bilgisayarlar kullanılmaktadır. Bu teknolojik cihazlar anlık sisteme bağlanarak araçların kayıtlarına, sürücü ehliyet bilgileri ve suçluların ceza bilgileriyle ilgili önemli bilgilere ulaşılmaktadır. Bunların yanında küresel konum belirleme sistemi ve harita konum bilgileri kullanarak devriye araçları ve personelinin araç takibini yapan devriyenin takibini takip eden kontrol merkezleri kullanılmaktadırlar. Bu gibi bilişim teknolojileri kullanılarak güvenlikte yaşanan sorunları çözülmesinde ve suçların azaltılmasında emniyet ve asayiş sağlamasında önemli bir faktördür (Arık, 2019: 2). 21.yy. gelişen teknoloji ile birlikte teknoloji her alanda kullanılan ve vazgeçilmez bir unsur haline almıştır. Ülkemizde 21 yy. teknolojisi konusunda ne yazık ki yetersiz olup birçok teknolojide dışa bağımlılığı bulunmaktadır. Bilişim teknolojileri alanında da dışa bağımlı olan ülkemizde bilişim sektörü; uygulayıcı rolünden sıyrılıp kendi teknolojisini üretme çabası içerisine girmiştir. Bilişimi yazılım ve donanım olarak değerlendirdiğimizde donanım konusunda ne yazık ki hala büyük oranda dışa bağımlı olmamıza rağmen yine de teknoloji yakından takip etmeye çalışılmaktadır. Yazılım konusunda daha iyi durumda olan ülkemizde teknokent ve serbest bölge yasaları ile yazılım alanında gelişme göstermiştir (Kış ve Yıldırım, ty.).

Ülkemizde bilişim teknolojilerinin en bilinen kullanım alanı kuşkusuz e-devlettir. Kamu yönetiminde 21.yy. gerekleri sonucunda ortaya çıkmış olan bu kavram bugün var olan demokrasiler için vazgeçilmez bir unsur halini almış olup ülkemizde gerek kamu yönetimi gerek güvenlikte yeni uygulanmaya başlanmıştır. Bilişim teknolojilerinin güvenlik sektöründe kullanımının yöneticiler üzerinde faydalarını şöyle sıralayabiliriz:

- Kolay şekilde bilgiye ulaşmasını sağlar,
- Elde edilen verilerin analizinin kolaylaştırır,
- Doğru bilgiye ulaşılmasını sağlar,
- Zaman israfını önler,
- Kararların daha doğru şekilde verilmesini sağlanması noktasında yardımcı olur.

Bilişim teknolojileri alanında belirtilmesi gereken bir başka önemli unsurda verilerin daha doğru ve güvenilir bir şekilde işlenmesinde çeşitli unsurlar içermesidir. Bu unsurlar şöyle sıralanabilir (Eser, 2010: 116):

- Veri İşleme sistemi: gerekli olan verilerin yöneticilerin kullanımına hazırlamaktadır. Bu sistem aynı zamanda bütün sistemlerinde temelini oluşturmaktadır.
- Yönetim Bilgi Sistemi: Bilgilerin işlenmesi, kullanılması ve yönetilmesi ile ilgili işlemleri ifade etmektedir.
- Karar Destek Sistemi: Yöneticilere yarı yapısal ve yapısal olmayan sorunların çözümünde yardımcı olacaktır.
- Uzman Sistem: Açıklamalar talep eden sorulan sorulara yanıt veren ve etkili kararlar almaya yardımcı olan birimdir.

Bilgi teknolojilerinin güvenlik yöneticilerinin etkin kullanması sonucunda kurumda personel ve kurum içerisindeki konularla ilgili doküman, istatistik ve elde edilen raporların depolanması sağlanacaktır (Yüksel, 2005: 251). Ülkemizde ne yazık ki güvenlik yönetiminde alınan kararların fayda ve zarar analizini hiçbir zaman yapılmamakta olup analiz yapılmadan alınan kararların zararlarını ise bütün güvenlik sektörü ödemektedir.

Ülkemizde bilişim teknolojileri konusunda yaşanan en büyük sorun bilişim teknolojileri konusunda yetersiz kalınması ve bilişim teknolojilerini birçok ülkeye nazaran ülkemizde geç uygulama alanı bulmasıdır. Ülkemizde güvenlik yönetiminde yaşanan sorunların ortadan kaldırılması ve güvenlik yönetiminin iyi ve kaliteli şekilde gerçekleştirilmesi için güvenlikte yer alan yöneticilerin bilişim teknolojileri kullanımı konusunda bilgilendirilmeli ve bilişim teknolojisi konusunda eğitim almaları sağlanmalıdır. Günümüzde yönetimin her alanında başarı sağlamak isteyen yöneticilerin bilişim teknolojisini kullanması bir gereklilik değil bir zorunluluk olduğu unutulmamalıdır.

3.10 GÜVENLİK SEKTÖRÜNDE KAMU POLİTİKALARI ANALİZİ TEKNİKLERİNİN KULLANIMI

Kamu politikaları bir toplumda yaşanan sorunlarla ilişkili olarak hükümet tarafından alınan kararlara rehber niteliğindeki değer, ölçüt ve genel ilkelerdir (Usta, 2013: 78). Kamu politikaları savunma, enerji, dışişleri, emniyet, sosyal güvenlik, kentsel gelişim, otoyolları vb. çok geniş alanı bulunmakla birlikte bu alanlarla devamlı olarak ilgilenmektedir (Demir, 2011: 108). Kamu Politikaları ülkelerin doğru politikalar belirlemesini ve böylece doğru amaçlara ulaşılmasını sağlamaktadır. Kamu politikası toplumda var olan sorunların belirlenmesini ve bu sorunların çözümlenebilmesi için çeşitli politikalar üretilmesi sürecini kapsamaktadır (Tamzok, 2007: 32-33). Kamu Politikası analizi ise kamu politikaları neticesinde ortaya çıkarılmış olan sorunları, ihtiyaçların nedenleri ve etkilerini ortaya çıkararak bu sorunların çözülmesi ve ihtiyaçların giderilebilmesi için alternatiflerin sunulması ve kabul edilen politikaların sonuçlarını saptanması ve çözümlemek için gerekli olan verilerin toplanması ve bunun yanında değerlendirilip yorumlanmasını içermektedir (Gül, 2015: 8). Gerekli tanımlar açıklandıktan sonra bu başlık altında güvenlik sektörü yönetiminde kamu politikalarını ve kamu politika analizlerinin yapılıp yapılmadığı ve yapılmış olduğu durumlarda ise yeterli düzeyde yapılıp yapılmadığı tartışılacaktır. Ülkemizde güvenlik politikalarının analiz edilmesini sağlayacak kurum üç kurum oluşturulmuştur. Bu kurumlar Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu, İç Güvenlik Stratejisi Dairesi Başkanlığı ve Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğüdür. Ancak bu kurul Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 10/7/2018 tarihinde resmî gazetede yayımlanması ile kurulmuş çok yeni bir kurumdur. Güvenlik ve dış Politikalar Kurulunun görevleri ise

Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 26 maddesinde şöyle sıralanmıştır (Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018: 26):

- Türkiye'nin uluslararası bağlantılara yönelik olarak politika geliştirmek, öneride bulunmak.
- Bölgede daha aktif olabilmek için politika geliştirmek.
- Bölgede oluşabilecek problemlere çözüm önerileri sunmak.
- Küresel ısınmaya yönelik gelişmeleri çözüm önerileri bularak raporlamak.
- Sürekli değişen güvenlik ortamını analiz ederek bunlara uygun çözümlere üreterek, sınırlarını daha güvenilir hale getirebilmek için çözümler bulmak bununla ilgili olarak dış güçlerle işbirliği yapmak.
- Türkiye'nin göç sorunlarına yönelik çözüm önerileri geliştirmek buna yönelik olarak uluslararası stratejiler bulmak
- Doğal Afet durumlarında bu olaylara çözüm üretebilecek politikalar geliştirmek bunları raporlamak,
- Sivil hava sınırlarının korumaya yönelik politikalar geliştirmek,
- Siber saldırılara karşı tedbirler almak ve politika geliştirmek,
- Tüm ulaşım ağlarının güvenliğini sağlamak ve çözüm önerisi sunmak.

İç güvenlikle ilgili gerekli stratejilerin belirlenmesi amacıyla 2018 yılında kurulmuş olan İç Güvenlik Stratejileri Dairesi Başkanlığının yetki ve görevlerinin neler olduğundan Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 267'inci maddesinin a fıkrasında yer verilmiştir. Bu kararnameye göre İç Güvenlik Stratejileri Dairesi Başkanlığının görevleri şu şekilde sıralanmıştır (Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018: 267/a):

- İç güvenliğe yönelik genel stratejiler oluşturup buna yönelik çalışmalar yapmak ve takibini yapmak
- Gerekli olan araştırma ve değerlendirmeler yaparak ve bu araştırmaları halka ulaştırılmasını sağlamak,
- Güvenliğin bütün kuruluşlarına gerekli olan bilgi desteğini vermek ve bütün istihbarat birimleri ile paylaşmak,

- İlgi kapsamına giren bütün alanlarda çalışma yapmak görev ve hizmet sürelerini belirlemek kaydı ile İçişleri Bakanlığı'ndan onay alarak komisyon kurup çalıştırmak.

Güvenlik politikalarının sağlanmasında oluşturulmuş son kurum ise Güvenlik işleri Genel Müdürlüğüdür. Bu kurumun güvenlik politikaları üzerindeki yetkileri ise Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 9'ncu maddesinde ise bu kurumun görevleri şu şekilde sıralanmıştır (Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018: 9):

- a) Devlet birimlerinin bütün kurumlarında güvenlik politikalarının işbirliğini sağlamak ve bu politikaları izleyerek değerlendirmeler yaparak raporlamak,
- b) Olağanüstü hâl bölgelerinde gerekli araştırmalar yapılarak bunları değerlendirerek koordinasyonunu sağlamak,
- c) Görevleri ile ilgili konularda kamuoyunu bilgilendirici çalışmalar yapmaktadır.

Güvenlik sektöründe kamu politika analizi teknikleri bazı kurumlarda nasıl kullanıldığı bu başlık altında incelenmeye çalışılacaktır. Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği'nin 2018 yılındaki raporunda bu kurumun amaçları, hedefleri, mali denetim sonuçları, performans bilgileri, faaliyetleri ve proje bilgileri, kurumun üstün ve zayıf yönlerinin değerlendirilmesi yapılması (<https://www.mgk.gov.tr/kaynaklar>,2019) çerçevesindeki kurumun faaliyetleri hakkında ayrıntılı bilgi sunulmuş böylece kurumun faaliyetleri, neler yaptığı veya neler yapılmadığı konusunda daha modern yönetim tekniği olan şeffaflık ve açıklık uygulanmıştır. Millî Savunma Bakanlığı ise 2017 yılı faaliyet raporunda kurumun yetkileri, görevleri sorumlulukları, teknolojik kaynaklarının, sunulan hizmetleri, performans, faaliyet ve yapılan projelerin (<https://www.msb.gov.tr>,2019) neler olduğu hakkında kapsamlı bilgilere bu kurumda da yer verilmiştir. Ülkemizde iç güvenliğin sağlanmasından sorumlu olan birimlerin bağlı olduğu İçişleri Bakanlığının 2018 yılındaki faaliyet raporunda İçişleri Bakanlığının görevleri yetkileri sorumlulukları, sunduğu hizmetler, kullandığı bilgi ve teknolojiler, sunduğu hizmetle, hedefleri, öncelikleri, performans bilgileri, önceki yıllarda hazırlanan faaliyet raporları, yaptığı projeler ve son olarak zayıf yönlerinin ve üstünlüklerinin belirlenerek kurumsal kapasitenin geliştirilmesine yönelik bilgilere yer verilerek

İçişleri Bakanlığı hakkında ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir (<https://www.icisleri.gov.tr>, 2019). İçişleri Bakanlığına bağlı olan Jandarma Genel Komutanlığı hakkında bilgi sahibi olmak isteyenler bilgi edinme başvurusu yapmakta ve sonrasında uygun olması halinde bilgi verilmektedir. Bu durumda Jandarma Genel Komutanlığı hakkında bilgiye ulaşılması kısıtlı olup dışarı kapalı bir kurum halini almıştır (www.jandarma.gov.tr, 2019). İçişlerine bağlı olan Emniyet Genel Müdürlüğü de kapalı bir kurum olup burada da bilgi edinmek isteyenlerde bilgi edinme ise başvuru yapmaktadır (<https://www.egm.gov.tr>, 2019). Sahil Güvenlik Komutanlığında da bilgi edinme başvuru ile yapılmaktadır (<https://www.sg.gov.tr>, 2019). Bu kurumlarda her yıl faaliyet raporları güvenlik yöneticileri tarafından iyi analiz edilememesi ve alınacak kararlarda bu raporlardan yararlanılmaması güvenlik politikalarında yanlış denilecek kararlar alınmasına neden olmaktadır.

Ülkemizde güvenlik politikalarının belirlenmesi ve analizinin yapılmasının güvenlik yönetiminde başarının sağlanmasının önemli bir unsur olduğu anlaşılmıştır. Ülkemizde güvenlik politikalarının belirlenmesi ve analizinin yapılmasından sorumlu olan bu kurumlar güvenlik sektöründeki sorunların belirlenmesi bu sorunlara çözüm önerileri sunulması ve alınan kararların analiz ve değerlendirmelerinin yapılmasını sağlamak amacıyla oluşturulmuştur. Ancak bu kurumlar ülkemizde daha yeni ve tecrübesiz bir kurum olmasından dolayı aktif faaliyet gösterememektedir. Türkiye’de güvenlik sektöründe kamu politikalarının analizi kavramı güvenlik sektörünün yaşanan sorunlardan anlaşılacağı gibi ne yazık ki aktif şekilde uygulanamamaktadır.

3.11. GÜVENLİK SEKTÖRÜNDE YENİ YÖNETİM TEKNİKLERİNİN KULLANIMI

Geleneksel güvenlik anlayışının artık vatandaşın isteklerini ve beklentilerini karşılayamayacağı ve kamu yönetiminde hantallaşma ve katı bürokrasiye neden olduğundan hareketle 1970’li yıllarda özel sektörde benimsenen yeni kamu yönetimi anlayışının yönetimde verimlik, etkinlik sağlayacağından hareketle yeni kamu yönetimi anlayışı kabul edilmeye başlanmıştır (Korkut, Acar ve Tetik, 2015: 107). Kamu yönetiminde yeni kamu yönetimi teknikleri geleneksel kamu yönetimi eksikliklerin giderilmesini sağlayabilmek amacıyla 1980 sonrasında kamuda kullanılmaya başlanmıştır. Yeni kamu yönetimi sosyal eşitlik kavramı üzerinde durmakta ve kamu

kuruluşlarının yönetiminde halkın istek ve ihtiyaçlarına öncelik verilmektedir. Ayrıca geleneksel güvenlik anlayışından farklı olarak yeni kamu yönetiminde sosyal sorunlarla da ilgilenilmekte olup böylece yaşanan sorunları çözebilme amacı gütmektedir. Örneğin yeni kamu yönetimi anlayışı içinde savunma içinde görev alan kurumlarla ilgilenmez bu kurumlar içinde ne gibi sorunlar olduğu üzerinde durmaktadır (Özer, 2005: 10). Yeni kamu yönetimi daha esnek, katılımcı, performans odaklılık gibi teknikleri beraberinde getirmektedir. Yeni kamu yönetiminin unsurlarını şöyle sıralanabilir (Eroğlu, 2010: 228):

- Etkin, tutumlu ve verimli yönetim
- Esnek hiyerarşi/örgüt yapısı, dar merkez
- Katılımcı yönetim
- Minimal devlet anlayışıyla girişimci ruh
- Sonuç odaklı yönetim
- Ekonomik hizmet sunumu
- Piyasa mekanizması
- Liyakat
- Hizmet içi eğitim
- Bilgi iletişim teknolojilerinin yaygınlaştırılması
- Azalan bürokrasi
- Yönetimde açıklık
- Performans odaklı değerlendirme
- Stratejik planlama, performans yönetimi, toplam kalite yönetimi gibi tekniklerin kullanımı gibi unsurları kullanılmaktadır.

2018 yılı Türkiye raporunun kamu yönetimi reformu adlı başlıkta Türkiye'nin kamu yönetimi reformuna tamamen hazır olmadığı ve kamu yönetimi reformu için gerekli olan siyasi sahiplenme mevcut olmadığı belirtilmiştir. Bunların dışında yapılacak yasal reformlara ilişkin sistematik istişare yapılmamış, düzenleyici etki analizlerinin yapılmadığı bunların yönetim reformunda büyük eksiklikler ortaya çıkaracağı vurgusu yapılmıştır (2018 yılı Türkiye Raporu, 2019: 19).

Yeni kamu yönetimi hakkında kısaca bahsedildikten sonra bu yeni yönetimin güvenlik sektöründe nasıl kullanıldığına bu başlıkta değinilecektir. Güvenlik sektöründe

geleneksel yönetimin güvenliğin genişleyen alanında yapılan hizmetlerde başarılı olamadığının anlaşılması üzerine yeni kamu yönetimi güvenlik sektörü uygulamalarına geçilmeye çalışılmıştır. Ülkemizde yaşanan 15 Temmuz darbe girişimi ise kamu hizmetlerinin genelinde bir eksiklik olduğunu göstermekle birlikte özellikle güvenlik sektörü yönetimin de ciddi bir sorun yaşandığı da ortaya koymuştur. Bu durum kapsamında AB uyum sürecinde bütün kamu yönetiminde olduğu gibi güvenlik sektöründe de bir reform süreci içerisine girilmiş ve geliştirilen projeler ile güvenlik sektörü yönetiminde vatandaş odaklı bir güvenlik hizmeti sunulması, iç güvenlik hizmetlerinde kurumlar arası işbirliğinin geliştirilmesi ve koordinasyonun güçlendirilmesi ve kolluğun gözetimi ile güvenlikte yeni yönetim teknikleri kullanılarak güvenlik sektöründe yaşanan sorunlar çözülebileceği vurgusu yapılmıştır. Güvenlik sektöründe yönetiminde AB uyum süreci içerisinde hükümetle uyumlu olması gerektiği ve vali, kaymakam ve İçişleri Bakanlığının görevleri iç güvenlikte yetkileri de arttırılmıştır. İç güvenlik yönetiminde değişiklik oluşturacak bir kurum olan Yerel Güvenlik Komisyonları oluşturulmuştur. Bu kurum Fransa'da bulunan il ve ilçe komisyonları örnek alınarak oluşturulmuş olup Yerel Güvenlik Komisyonları oluşturularak yerel düzeyde güvenlik alanında valilikleri etkin kılmak amaçlanmıştır (Özgür ve Erciyes, 2017: 100-101). Yerel Güvenlik Komisyonlarının görevleri ise şöyle sıralanmaktadır (Özgür ve Erciyes, 2017: 101):

- Yerel güvenlik analizi yaparak ilin veya ilçenin en önemli yerel güvenlik sorunları ve halkın güvenlik ihtiyaçlarını sistematik olarak değerlendirmek,
- Gelecek 3 yıl için belirlenen hedeflere ulaşmak için her bir paydaşın katkısını ayrıntılı bir biçimde açıklayan “eylem plan”ları hazırlamaktır.
- Her bir il ve ilçe için güvenlik öncelikleri ve hedefleri belirlemek olarak belirtilmiştir.

Yerel Güvenlik Komisyonu kamu kurumlarından; Valilik ve Kaymakamlık, Belediye, Muhtarlar ve diğer kamu kurumları ile kolluk kuvvetlerinden; Emniyet, Jandarma, Sahil Güvenlik, Gümrük Muhafaza, Özel güvenlik şirketleri ve Sivil toplumdan; Sivil Toplum Kuruluşları, medya, akademisyenler kent konseyi son olarak özel sektörden ise Ticaret ve Sanayi Odasında üyelerden oluşmaktadır. Yerel Güvenlik Komisyonları her kesimden üyelerin bulunduğu ve her ay düzenli olarak toplanan yerel düzeyde güvenlik sorunlarının belirlenmesi, güvenlik ihtiyaçlarını analiz etmekte ve

güvenlik yönetiminde kaynakların etkin kullanımı sağlamaya çalışmaktadır (Akıncı, 2013). Günümüzde yaşanan değişiklikler ile birlikte yönetim ve yerelleşme kavramı bütün kamu yönetimini etkilemekle birlikte güvenlik yönetimini de etkilemiştir. İç güvenlik sektöründe yapılan değişikliklerle birlikte İl ve İlçe İnsan Hakları Kurulları, Toplum Destekli Kolluk uygulamaları ve İç Güvenlik Sektörünün Sivil Gözetime Açılması Projesi güvenlik yönetiminde yapılan değişikliklerin sonucunda oluşturulmuştur. İç güvenlik yönetiminde yapılan değişiklikle vatandaş odaklı bir iç güvenlik anlayışına geçilmesi amaçlanmıştır (Özgür ve Erciyes, 2017: 103).

Ülkemizde çeşitli komisyonlar, kurullar ve Sivil Gözetimin Geliştirilmesi Projesi oluşturularak güvenlik yönetiminde yeni yönetim teknikleri kullanılmaya çalışılmış ancak ülkemizde farklı güvenlik sorunlarının yaşanması ve uygulanan yönetim tekniklerinin AB'nin beklentilerini karşılamaya yönelik yapılması nedeniyle ve bu konuda mevzuat yetersizliği yeni yönetim tekniklerinin güvenlik yönetiminde başarılı şekilde uygulanmasını engellemiştir. Bu nedenle gerekli mevzuat yapısı oluşturularak ve güvenlik sektörü yönetimindeki eksiklikler ve sorunlar göz önüne alınarak yeni yönetim teknikleri uygulanmalıdır.

SONUÇ

Bu çalışmanın hazırlanmasındaki temel maksat Türkiye’de güvenlik sektörü yönetiminde yaşanan sorunların tespit edilmesi ve tespit edilen sorunların çözülebilmesine yönelik çözüm önerilerini sunulabilmesidir.

Güvenlik kavramı tarih boyunca devletlerin ve vatandaşların daima üzerinde durduğu bir kavram olmuştur. Güvenlik kavramı ilk anlamıyla vatandaşların güvenliğinin sağlanması ve devletin dış saldırılara karşı korunması gibi anlamlar taşıırken 21.yy’da yaşanan değişimler ile birlikte bugün güvenlik kavramı çevresel güvenlik, siber güvenlik vb. güvenlik kavramlarını içerecek şekilde genişletilmiştir. Güvenlik kavramının kapsamının genişlemesi durumu devletlerde güvenliği sağlamak amacıyla çeşitli örgütlenmelere gitmelerine yol açmıştır. Devletler kendi güvenlik ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde güvenlik örgütlenmelerine gitmişlerdir. Ülkemizde iç ve dış güvenliğin sağlanmasından sorumlu olan örgütlenmeleri ise şöyle sıralayabiliriz; İçişleri Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Kara Kuvvetleri Komutanlığı, Hava Kuvvetleri Komutanlığı, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, Milli Güvenlik Kurulu, Yüksek Askerî Şûra ve Millî İstihbarat Teşkilâtıdır. Ülkemizde iç ve dış güvenliğin sağlanmasından sorumlu olan yukarıda sıralanmış kurumlarda birçok değişikliğe gidilmiştir. Yapılan değişiklikler ile bu kurumlara yeni üyeler eklenmiş olup bazı üyelerin bu kurumlardaki üyeliklerine son verilmiş, bu kurumların yetki ve görevlerinde de değişikliğe gidilmiştir. Bu çalışma kapsamında Türkiye’deki İç güvenlik örgütlenmelerinde yapılan en son değişikliklere yer verilmiştir. Bu örgütlenmeler haricinde güvenlik alanında politikaların üretilebilmesi ve güvenlik yönetiminde doğru kararların alınmasına yardımcı olması amacıyla 2018 yılında yapılan değişikliklerle Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu, İç Güvenlik Stratejileri Dairesi Başkanlığı, Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü gibi üç yeni kurum oluşturulmuştur. Güvenlik sektöründe oluşturulan bu yeni kurumların oluşturulmasında ki amaç ise yaşanan güvenlik sorunlarına yönelik analizlerin yapılması ve politikaların geliştirilmesidir.

Dünya’da yaşanan bazı olaylar bütün dünyada güvenlik kavramına bakışı değiştirmiştir. ABD’de yaşanan 11 Eylül 2001 saldırısı, birinci ve ikinci dünya savaşları bunların yanında bugün ki güvenlik algısına yönünü değiştiren teknoloji alanında

yaşanan değişim ve yaşanan küreselleşme ile birlikte kamu yönetiminin hemen her alanında değişikliğe gidilmesinin yanında güvenlik alanında da değişikliğe gidilmiştir. Her ülke kendi iç ve dış güvenlik ihtiyaçları doğrultusunda güvenliğini sağlayacak güvenlik birimleri oluşturmaktadır. Bu kapsamda her ülkede oluşturulmuş olan güvenlik birimleri farklı görevleri yerine getirmektedir. Bu çalışmada ABD, Fransa ve Almanya'da iç ve dış güvenliğin sağlanmasından sorumlu olan birimlerinde yetkileri, görevleri ve sorumlukları hakkında bilgiye yer verilmiştir.

Güvenlik alanında yaşanan değişikliklerde her ülkenin güvenlik yapılarını ve yönetimini etkilemektedir. Çağın getirdiği teknolojik yenilikler ve yönetim alanında var olan sorunların çözümüne yönelik getirilen yeni yönetim tekniklerinin kullanımı güvenlik sektörü yönetiminde önemli bir unsur oluşturmaktadır. Bu nedenle her kurum gibi güvenlik sektörü de bir zorunluluk olarak dünyada yaşanan gelişmeleri takip etmeli ve bunu kendi güvenlik ihtiyaçlarına uygun olacak şekilde kullanabilmelidir.

Toplumlarda güvenlik algısında yaşanan değişiklik, yönetsel anlamda değişiklikler güvenlik sektörü alanının da reform sürecini zorunlu kılmıştır. Türkiye'de özellikle 15 Temmuz döneminde yaşanan olaylar güvenlik sektöründe reformun gerekliliğinin en iyi kanıtı olmuş bunun sonucunda kanun, mevzuat, yönetmeliklerle yapılan değişiklikler ve hazırlanan Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri, birçok güvenlik biriminde sivil üye sayısı artırılarak askeri üye sayısı azaltılmıştır görev ve yetkilerinde değişikliğe gidilmiştir.

Güvenliğin sağlanmasında önemli bir unsur olan istihbarat sağlanmasında birçok ülkede iç istihbarat dış istihbarat ayırımına gidilmiş olmasına rağmen Türkiye'de böyle bir ayırma gidilmemiştir. Dünyada istihbarat alanında gelişmiş ülkeler olan ABD , Fransa ve Almanya'da da istihbarat iç istihbarat dış istihbarat şeklinde ayrılmış olup ABD'de iç istihbaratın sağlanmasından FBI ve dış istihbaratın sağlanmasından CIA sorumlu iken Fransa'da ise iç istihbaratı Genel İstihbarat Merkez Müdürlüğü dış istihbarat ise Dış Güvenlik Genel Merkez Müdürlüğü tarafından sağlanmakta Almanya da ise iç istihbarat Anayasayı Koruma Teşkilatı tarafından dış istihbarat ise Almanya İstihbarat Servisi tarafından sağlanmaktadır. Ülkemizde ise iç istihbarat ve dış istihbaratın sağlanmasından tek başına MİT sorumludur. Bu durum istihbarat faaliyetlerini yavaşlatmakta ve aktif istihbarat sağlanmasını engellemektedir. Bu

nedenle Türkiye’de ABD, Fransa ve Almanya’da ki gibi bir yapılanmaya gidilmeli ve iç istihbaratın sağlanmasından Jandarma, Emniyet ve Genelkurmay sorumlu olmalı ve dış istihbarat ise MİT tarafından sağlanmalıdır. İstihbarat alanında yaşanan bir başka önemli sorun ise istihbaratın ortak bir havuzda toplanmamasıdır. İstihbaratın tek bir yerde toplanmaması elde edilen istihbaratın yavaşlamasına neden olmakta ve etkin istihbaratın sağlanmasını engellemektedir. Bu nedenle istihbarat bilgilerinin toplanacağı tek bir havuz oluşturulmalıdır. İstihbaratın yürüttüğü faaliyetlerin en önemli özelliği gizli olmasıdır. İstihbaratın gizlilik özelliği ise istihbarat faaliyetlerini kanun dışı işlemlere açık hale getirmiştir. Bu nedenle istihbaratın demokratik gözetime açık hale getirilmesi ve halkın yürüttüğü faaliyetler hakkında bilgi sahibi olması Türkiye’de yürütülen istihbarat faaliyetlerinin daha kaliteli şekilde yürütülmesinde büyük önem taşımaktadır.

Türkiye’de 2000 yılında askeri alanda sivilleştirme çalışmaları başlamış olup Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı da bu kapsamda sivilleştirilmiştir. Yapılan bu sivilleştirme çalışmaları Türkiye’de yaşanan askeri darbeler sonrasında gereklilik olmaktan çıkmış bir zorunluluğa dönüşmüştür. Bu süreçte Türkiye’de güvenlik sektöründe reform sürecini başlatmış olup bunun sonucunda birçok birimde sivilleştirmeye gidilmiştir. Sivilleştirme kapsamında 2803 sayılı Jandarma Teşkilatı ve Görev ve Yetkileri Kanununda Jandarma Genel Komutanlığının İçişlerine bağlanmıştır. 2016 yılında yapılan değişiklikle Sahil Güvenlik Komutanlığı da İçişleri Bakanlığına bağlanarak sivilleştirme sürecine sokulmuştur.

Dünyada yaşanan değişiklikler sonucunda ülkeler güvenlik personellerine verilen eğitimin iç ve dış güvenliğin sağlanmasında önemli bir unsur olduğunun farkına varılmıştır. Türkiye’de 2016 yılında yapılan değişikliklerle güvenlik personeli eğitiminde değişikliklere gidilmiştir. Güvenlik personeline eğitim veren lise kurumları kapatılmış ve böylece küçük yaştan itibaren vatandaşlarla sınırlı iletişim kuran bir güvenlik personeli yapılanması ortadan kaldırılmıştır. Bunun yerine 2016 yılında yapılan değişiklikle Harp Akademileri kapatılmış ve yerine üniversite düzeyinde eğitim verecek olan Milli Savunma Üniversitesi, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi oluşturulmuş olup Polis Akademilerinde ise ihtiyaçlara cevap verebilecek şekilde eğitimler vermeye çalışılmıştır. Güvenlik personeline verilen eğitimle daha profesyonel ve uzman personel yetiştirilmeye çalışılmıştır. Eğitimin önemli olduğundan

hareketle Milli Savunma Üniversitesi, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi ve Polis Akademilerinde yüksek lisans, doktora ve doktora sonrası eğitimler verilmekte olup bu kapsamda akademik çalışmalar ve projeler geliştirilmektedir. Yapılan akademik çalışmalarda diğer üniversitelerle işbirliği içinde yürütülmeli ve hükümet tarafından da desteklenmelidir.

Küreselleşme ile birlikte teknolojiye büyük bir gelişme göstermiştir. Teknolojiye yaşanan gelişmeler ile teknoloji her alanda kullanılan vazgeçilmez bir unsur haline gelmiştir. Güvenliğin sağlanmasında telefon, tablet ve telsiz vb. bilişim teknolojilerinden yararlanılmaktadır. Türkiye’de güvenliğin sağlanmasında bilişim teknolojileri kullanılmış olmasına rağmen kullanılan teknolojilerde yerli üretimi yetersiz kalmakta olup son yıllarda Türkiye bilişim teknolojileri noktasında önemli ilerlemeler kaydetmektedir. Ancak bilişim teknolojilerinde yerlilik oranının yüzde yüze çıkarılması ülke güvenliği açısından büyük önem taşımaktadır.

Türkiye’de güvenlik sektörü yönetiminde yaşanacak sorunların çözülebilmesi için kamu politika analizi büyük önem taşımaktadır. Güvenliğin sağlanabilmesi için doğru kararların alınması büyük önem taşımakta olup ülkemizde kamu politikalarını analiz edebilmek amacıyla Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu, İç Güvenlik Stratejisi Dairesi Başkanlığı, Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü oluşturulmuştur. Bu kurumlar oluşturularak güvenlik yönetiminde doğru kararlar alınmasını sağlarken bu kurumlar henüz aktif olarak görev alamamıştır. Güvenlik yönetiminde yaşanan sorunların çözüme kavuşturulması noktasında bir başka önemli unsurda yeni yönetim tekniklerinin ihtiyaçlara cevap verecek şekilde kullanılmasıdır. Güvenlik sektöründe yaşanan sorunlar ve eksiklikler göz önüne alınarak yeni yönetim teknikleri güvenlik sektöründe kullanılmasına yönelik gerekli mevzuat yapısı oluşturulmalıdır.

Sonuç olarak, yapılan bu çalışma ile güvenlik sektöründe yaşanan sorunların belirlenmiş ve bu sorunların çözümüne yönelik öneriler sunulmak amaçlanmıştır. Bu kapsamda güvenlik sektörünün etkin ve verimli şekilde yönetilebilmesi için güvenlik sektöründe yer alan sorunların çözülmesi gerekmektedir. Yapılan değişiklikler ile birlikte güvenlik sektörünün değişen koşullara uyum sağlayan teknolojiyi etkin kullanan, vatandaşların isteklerini ve beklentilerine cevap verebilecek bir yapıya dönüştürülmesi amaçlanmaktadır. Kamuda düzenin ve güvenliğin sağlanmasından

sorumlu olan güvenlik sektörü yönetiminde yaşanan sorunların en iyi örneği 15 Temmuz olayları olmuştur. Bu olay sonrasında birçok kurum tekrar yapılandırılma sürecine sokulmuş ve güvenlik sektörünün yönetiminde ciddi sıkıntılar yaşadığı sorunların çözölmesinin Türkiye’de devlet bekası için gerekli olduğunu da ortaya çıkarmıştır.

KAYNAKÇA

- Acar, Ü., Urhal, Ö. (2007). *Devlet Güvenliği İstihbarat ve Terörizm*. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Acun.S (2018), *Özel Güvenlik Teşkilatı: Türkiye Örneği*, (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Akay, H. (2009). Türkiye’de Güvenlik Sektörü: Sorular, Sorunlar, Çözümler. TESEV *Demokratikleşme Programı Siyasa Raporları Serisi*, Güvenlik Sektörü 1.
- Akgüner, T. (1985). Milli Güvenlik Kavramı Üzerine Bazı Düşünceler, *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi*, 6 (1-3):13-16
- Akman, N. (1988). *Yönetim sistemlerinde iç güvenlik hizmetleri ve Jandarma*. (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Akyüz, B. (2015). Türkiye’de İç Güvenlik Algısının Değiştirilmesi İç Güvenlik Teşkilatına Yönelik Yeni Yapılama Modeli. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 14 (1):65-87.
- Alpar, G. (2013). Güvenliğin Sağlanmasında Bir Kolluk Kuvveti Olan Jandarmanın Geçmişten Günümüze Rolü ve Dünyadaki Konumu. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*. 2(1):79-106b
- Alpkutlu. M (2017). *Türkiye’de Özel Güvenlik Politikasının Analizi* (Doktora Tezi). Polis Akademisi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Arık, G. (2019). *Asayiş hizmetlerine yönelik bir teknoloji kabul modeli önerisi ve duruma dayalı eğitimlerin teknoloji kabulüne etkisi*. (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Arslan, M. (2018). Güvenlik Koruculuğu Bağlamında 6360 Sayılı Kanun’un Değerlendirilmesi. *Strategic Public Management Journal*, 4 (7): 44-5
- Arslan, M. Biniş, M. (2014). Amerika Birleşik Devletleri’nde Mahalli İdarelerin Mali Yapısı ve Merkezi idare İlişkileri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*. 9 (1):149-17)
- Arslan, Z. (2018). 11 Sonrasında Yeni Güvenlik Anlayışı, İnsan Hakları ve Demokratik Kolluk. *Polis Bilimleri Dergisi*. 8 (2):121-s136

- Avcı, T. (2009). *Kolluk olarak Jandarmanın işlevi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Ayata., A, Dalkılıç, Y. (2016). Emniyet ve Jandarma Teşkilatının Kurumsal Açıdan Bütünleşmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, Sayı: 53: 124-137.
- Barbak, A. (2018). Türkiye’de Yönetimin Sivilleşmesi; Ordunun Siyasal Kontrol Süreci Üzerine Bir İnceleme. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*. 9(1):31- 59s.
- Belediye Kanunu*, T.C Resmî Gazete, 25874,13 Temmuz 2005.
- Belediye Zabıtası Yönetmeliği*, T.C. Resmî Gazete, 26490, 11 Nisan 2007.
- Bektaş. Ö (2019). *Özel Güvenlik Görevlilerinin Çalışma Yaşamı Kalitesi ve İşten Ayrılma Niyeti İlişkisi Üzerine Bir Araştırma*, (Yüksek Lisans Tezi). Kırklareli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırklareli
- Berksoy, B. (2013). Tesev Demokratikleşme Programı Siyasa Raporları Serisi, Güvenlik Sektörü, 4.
- Berksoy, B. (2013). *Türkiye’de Ordu, Polis ve İstihbarat Teşkilatları: Yakın Dönem Gelişmeler ve Reform İhtiyaçları*, TESEV Demokratikleşme Programı Siyasa Raporları Serisi, Güvenlik Sektörü 4, TESEV Yayınları, İstanbul (Nisan).
- Biçer, S. (2017). Ulusal Güvenlik ve İstihbarat Sisteminde Geleneksel Anlayıştan Modern ve Değişen İhtiyaçlar Dönemine Geçiş. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (2): 435-464.
- Biçer, S. (2017). Ulusal Güvenlik ve İstihbarat Sisteminde Geleneksel Anlayıştan Modern ve Değişen İhtiyaçlar Dönemine Geçiş. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (2): 435-464.
- Ceylan, A.K. (2013). *Terör Saldırılarında Özel Güvenlik Zaafiyetleri ve A’dan Z’ye Özel Güvenlik Hukuku*, Yenyüzyıl Yayınları, İstanbul
- C.G. Uçkun, A, Yüksel ve B. Demir (2012). Özel Güvenlik Sektörünün Türkiye’deki Rolü ve Dünya’daki Konumu, *Electronic Journal Of Vocational Collages*. 2(2):22-30s

- Coşkun, N. (1988). Lisans Üstü Eğitim ve Problemleri, *Eğitim ve Bilim*. 12(68):38-44. *Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi*, T.C. Resmî Gazete, 30474, 10 Temmuz 2018.
- Çakmak, S. (2013). *11 Eylül sonrası süreçte ABD'nin yeni güvenlik politikasında Türkiye*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Çapar, E. (2013). *Türkiye'de İç Güvenlik Yönetimi ve Terörle Mücadele*. Adalet Yayınevi, Birinci Baskı, Ankara.
- Çay, O. (2014). *Jandarma Teşkilatı'nda kurumsal iletişimin önemi ve iç güvenlik hizmetleri ile ilişkisi: Ankara İl Jandarma Komutanlığı örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Polis Akademisi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Çeçen, A. (2005). *Türkiye'nin Güvenliği*. Kona., G. G (Der.), Uluslararası Çatışma Alanları ve Türkiye'nin Güvenliği, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 107-126.
- Çelik, A. (2009). *Yüksek Askerî Şûra (30-34)*. Bayramoğlu, A., İnsel, A. (Ed.), Almanak Türkiye 2006-2008 Güvenlik Sektörü ve Demokratik Gözetim, TESEV Yayınları, (Temmuz).
- Çınar, B. (1997). *Devlet Güvenliği, İstihbarat ve Terör*. Sam Yayınları. Birinci Baskı. Ankara.
- Çiçekçi, C. (2012). *Uluslararası Güvenlik Çalışmaları*. Kriter Yayınevi, Birinci Baskı, İstanbul.
- Çınar, Ş. (2014). *Kamu düzeninin sağlanmasında iç güvenlik istihbaratının önemi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Dalkılıç, Y. (2015). *Avrupa Birliği üyeliği sürecinin sivilleşme hareketleri bağlamında Jandarma Genel Komutanlığı'nın Emniyet Genel Müdürlüğü'ne devredilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilecik

- Dalgıç, K. (2019). *Türkiye'deki Özel Güvenlik Hizmetlerinin Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği Ülkelerindeki Uygulama Örnekleri İle Karşılaştırılması*, (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Dedeoğlu, B. (2014). *Uluslararası Güvenlik ve Strateji*, Yeni yüzyıl Yayınları, Üçüncü Baskı, İstanbul.
- Demir, F. (2011). Kamu Politikası ve Politika Analizi Çalışmalarının Teorik Çerçevesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:30 :107-120.
- Demirci, S., Ülkemen Sinan, (2005). Amerika Birleşik Devletleri'nde Polis Teşkilatı. *Polis Bilimleri Dergisi*, 7(3):59-98
- Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilâtı Kanunu*, T.C Resmî Gazete, 18210, 1 Kasım 1983.
- Devlet Memurları Kanunu*, T.C. Resmî Gazete, 12056, 14 Temmuz 1965.
- Doğan, F. (2010). *Polis ve Jandarma Teşkilatları açısından iç güvenlik yönetimi sorunları ve değişimi*, (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Emiroğlu, B. (2011). *Türkiye'de güvenlik hizmeti ve güvenlik yönetimi*. (Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Emniyet Teşkilat Kanunu*, T.C. Resmî Gazete, 3629, 12 Haziran 1937.
- Ercan, H. (2006). *Tarihi derinlik içinde soğuk savaş sonrası dünyada yeni istihbarat kavramı*. (Yüksek Lisans Tezi). Kara Harp Okulu, Savunma Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ercan, S. (2018). *Yerel Yönetimde Çalışan Özel Güvenlik Görevlilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Yönünden İrdelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi).Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Erdemoğlu, Ö. (2007). *Jandarmanın halkla ilişkileri ve etkileşimli bir uygulama*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Erhan, Ç. (2001). ABD'nin Ulusal Güvenlik Anlayışı. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 56(4):77-93

- Erkalaycıoğlu, İ. (2013). *Türk Hukukunda Özel Güvenlik Görevlilerinin Koruma Tedbirlerine Başvurma ve Zor Kullanma Yetkisi*, (Yüksek Lisans Tezi), Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Bursa
- Eser., N (2010). Bilgi Sistemlerinin Kamu Yönetimine Katkısı ve Türkiye’deki CBS Tabanlı E-Yönetim Projeleri (113-131). Aslan, O. E., Akdoğan, N. S., Tangör, B., Özgen, H. M., Altuoğlu, A. (Yay. Haz.). *Kamu Yönetimi ve Teknoloji*, Ankara: TODAİE Yayınları, 1. Basım.
- Girgin, K. (2003). *Uluslararası İlişkiler Modern İstihbarat ve Türkiye*, Okumuş Adam Yayıncılık, Birinci Baskı, İstanbul.
- Giritli, İ., Bilgen, P. ve Akgüner, T. (2001). *İdare Hukuku*. Der Yayınevi, İstanbul.
- Göç, E. (2013). Türk İstihbaratının Tarihsel Gelişimi. Çankırı Karatekin Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 3 (2):85-111
- Gözler, K. (2009). *İdare Hukuku*. Ekin Basım Yayın Dağıtım, İkinci Baskı, Bursa.
- Gözübüyük, A. Ş. (2015). *Türkiye’nin Yönetim Yapısı*, Turhan Kitapevi Yayınları, On Üçüncü Baskı, Ankara
- Gözübüyük, Ş. (ty). *Yönetim Hukuku*. Turhan Kitabevi, Gözden Geçirilmiş 7. Baskı, Ankara.
- Gül., H. (2015). Kamu Politikası Analizi, Yöntemleri ve Teknikleri. *Yaşama Dergisi*, Sayı: 29:5-31
- Günday, M. (1997). *İdare Hukuku*. İmaj Yayınevi, İkinci Baskı, Ankara
- Günday, M. (2002). *İdare Hukuku*. İmaj Yayınevi, Yenilenmiş Beşinci Baskı. Ankara.
- Günday, M. (2003). *İdare Hukuku*. İmaj Yayınevi, Güncelleştirilmiş Sekizinci Baskı. Ankara.
- Güner, S. (2011). *Kolluğun zor ve silah kullanması*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Kültür Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Gürpınar, B. (2013). Milli Güvenlik Kurulu ve Dış Politika, *Uluslararası İlişkiler Akademik Dergi*. 10 (39):73-104

- Heywood, A. (2006). *Siyaset*, (Özipek, B. B, Şahin. B., Yıldız, Z. M., Şahin, B., Korpuzlu, Z., Seçilmişoğlu, B. Çev.). Editör: Buğra Kalkan, Liberte Yayınları, Ankara
- İba, Ş. (1999). *Milli Güvenlik Devleti*. Berdan Matbaa, Birinci Basım, İstanbul.
- İleri, F. (2004). *Genel idari kolluk ve mülki idare amirlerinin genel idari kolluk yetkileri*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- İlhan. F. (2019). *İnsan Kaynakları Açısından Özel Güvenlik Kurumları ve Çalışanlarının İş Doyumları Üzerine Bir Çalışma: Yalova İli Örneği* (Yüksek Lisans Tezi).Yalova Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yalova.
- Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu*, T.C. Resmî Gazete,17985, 12 Mart 1983.
- Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları ile Lisansüstü Eğitim Öğretim Yönetmeliği*, T.C Resmî Gazete, 30166, 26 Ağustos 2017.
- Kara, E. (2016). *Devlet-kolluk ilişkisi kapsamında Jandarma ve Türk Jandarması* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Kara., B. H., Mil., H. İ (2016). İç Güvenlik Yönetimi (70-75)., Kaya., Ö., Balcı., F (Der.), *Güvenlik Yönetimi Uygulamalar ve Yeni Yaklaşımlar*, İstanbul: Kutup Yıldızı Yayınları.
- Karabulut., B (2014). *Uluslararası Örgütlerin Güvenlik Boyutu*. Barış Kitabevi, Ankara
- Karaduman, İ. (2019). *Özel Güvenlik Hizmetlerinin Demokratik Kontrolü*, (Yüksek Lisans Tezi). İzmir Katip Çelebi Üniversitesi.Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir
- Kaypak, Ş. (2016). Kentsel Bir Sorun Olarak Kentsel Güvenlik. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(33): 35-50
- Kılıç, E. (2009). Millî İstihbarat Teşkilatı (243-250). Bayramoğlu, A., İnsel, A. (Ed.), *Almanak Türkiye 2006-2008 Güvenlik Sektörü ve Demokratik Gözetim*, İstanbul: TESEV Yayınları.
- Kırışık, F. (2013). *İdare Hukuku*, Detay Yayıncılık, Üçüncü Baskı, Ankara.

- Kırmızı, B. (2017). *Bir kolluk kuvveti olan belediye zabıtası personelinin temel sorunları ve bu sorunlara getirilen çözüm önerileri*. (Yüksek Lisans Tezi). İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir
- Köksoy, F. (2011). *Demokratik sistemler ve iç güvenlik yapılanmalarının karşılaştırılması: ABD, Fransa ve Türkiye örneği*. Yüksek Lisans Tezi). Polis Akademisi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Köy Kanunu*, T.C. Resmî Gazete, 68, 7 Nisan 1924.
- Köy Korucuları Yönetmeliği*, T.C. Resmî Gazete, 24096, 1 Temmuz 2000.
- Kuloğlu, G. (2015). *İç Güvenlik İstihbaratı ve Kolluk: ABD Örneği*. Beta Yayınevi, Birinci Baskı, İstanbul.
- Küçükkuysal, Ö. (2010). *Milli Güvenlik Kurulu ile ABD'deki Ulusal Güvenlik Konseyi'nin yetki ve işlevlerinin karşılaştırılmalı analizi*. (Yüksek Lisans Tezi). Harp Akademileri Komutanlığı, Stratejik Araştırmalar Enstitüsü Müdürlüğü, İstanbul
- Küllü, M. (1990). *Polis örgütlerinde personelin eğitimi Türkiye ve Federal Almanya'da* (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Lacoste, A. P. (2004). *Fransız İstihbarat Yaklaşımları*. Özdemir., A (Çev.). EGM Basımevi, Birinci Baskı. Ankara.
- Mil, H. İ. (2014). Türkiye'de İç Güvenlik Teşkilatları ve Özellikleri, *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 5(11):40-61.
- Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin Teşkilat ve Görevleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi*, T.C. Resmî Gazete, 30479, 15 Temmuz 2018
- Milli Güvenlik Kurulu ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Kanunu*, T.C Resmî Gazete, 18218, 11 Kasım 1983.
- Milli Savunma Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği*, T.C. Resmî Gazete, 30323, 5 Şubat 2018.
- Mortaş, H. (2019). Türkiye'de Özel Güvenlik Eğitimi: Üniversiteler Üzerine Nicel Bir İnceleme. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6 (4):384-403

Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler ile Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun, T.C Resmî Gazete, 29898, 24 Kasım 2016.

Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, T.C. Resmî Gazete, 30280, 24 Aralık 2017

Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Kurum ve Kuruluşlara İlişkin Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, T.C Resmî Gazete, 29804, 17 Ağustos 2016.

Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması ve Mili Savunma Üniversitesi Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname, T.C. Resmî Gazete, 29787, 31 Temmuz 2016.

Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması ve Milli Savunma Üniversitesi Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesi Hakkında Kanun, T.C Resmî Gazete, 29898, 24 Kasım 2016.

Öksüz, H. (2006). *Yeni kamu yönetimi anlayışının hesap verebilirlik bağlamında iç güvenlik yönetimine yansımaları*. (Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas

Özcan, M. S. (2016). *Güvenlik Yönetimi Uygulamalar ve Yeni Yaklaşımlar. Güvenlik Hizmetlerinin Yeniden Yapılandırılması ve Yerelleşme*. Yalçın., L. (Ed.). Kutup Yıldızı Yayınları, 1.Baskı İstanbul

Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun, T.C Resmi Gazete, 25504, 10 Haziran 2004

Özer, M. A. (2005). Günümüzün Yükselen: Yeni Kamu Yönetimi. *Sayıştay Dergisi*. 16 (59):3-46.

Özgür, E., Erciyes, E. (2017). Kamu Yönetiminde Yaşanan Dönüşümlerin İç Güvenlik Sektörüne Yansımaları. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 6 (1):79-109. Ankara.

- Özkan, Ş. T. (2003). *Jandarmanın sosyal sorumluluk anlayışı ve Jandarmanın etik davranışlarının halkla ilişkilere etkileri*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Özkan, T. (2003). *MİT'in Gizli Tarihi*. Alfa Basım, Yedinci Basım, İstanbul.
- Özkan, T. (2004). *MİT'in Gizli Tarihi*. Alfa Yayınları, İstanbul
- Öztürk, K. (2017). *Türkiye'de Cumhurbaşkanı'nın güvenlik politikalarındaki rolü* (Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya
- Pekdoğan, H. (2017). Yeni Kamu Yönetimi Çerçevesinde İç Güvenlik Hizmetlerinde Sivilleşme: Jandarma Hizmetlerinin Sivilleşmesinde Swot Analizi, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 5 (39):447-455.
- Polis Akademisi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği*, T.C Resmî Gazete, 29979, 14 Şubat 2017.
- Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu*, T.C. Resmî Gazete, 2751, 14 Temmuz 1934.
- Polis Yüksek Öğretim Kanunu*, T.C Resmî Gazete, 24397, 9 Mayıs 2001.
- Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu*, T.C. Resmî Gazete, 17753, 13 Temmuz 1982.
- Sahil Güvenlik Komutanlığı Teşkilat, Görev ve Yetkileri Yönetmeliği*, T.C Resmî Gazete, 29955, 21 Ocak 2017.
- Sarı, G., Seyhan, E. (2014). Değişen Eğitim Paradigmasının Güvenlik Algısına ve Jandarma Eğitim Sistemine Etkisi. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*. 3 (2):1-24
- Sarısözen, F. T. (2004). FBI Misyonu, Tarihi ve Örgütlenme Biçimi. *Çağın Polisi Dergisi*, Sayı:36: 18-19
- Sayan, İ., Ö., Özgür, E. (2018). Kamu Personel Sistemi Sorunlar ve Çözüm Önerileri, *Özel Sayısı- II, Yasama Dergisi*, Altunok, H. ve Gedikkaya, F. G. (Editörler). Ankara (http://www.yasader.org.tr/wp/?page_id=110)
- Sezen, S. (2000). Milli Güvenlik Kurulu Üzerine. *Amme İdaresi Dergisi*. 33(4):63-83

- Söylemez, Z. (ty). Türkiye’de İstihbarat Mekanizmalarının Koordinasyon Sorunu, *istihbarat-dosyasi-turkiyede-istihbarat-mekanizmalarinin-koordinasyon-sorunu-89ed87f7-45ba-42b0-9037-c4f622207487.pdf*, Erişim Tarihi: 25.04.2019.
- Şahin, Ç. (2004). *Güvenlikleştirme: soğuk savaş sonrasında Türkiye örneğinde yeni bir güvenlik analizi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Şarlak, Z. (2009). *Almanak Türkiye 2006-2008 Güvenlik Sektörü ve Demokratik Gözetim. Milli Güvenlik Kurulu* (99-116). Ed.: Bayramoğlu, A., İnsel, A.
- T.C. 1982 Anayasası
- Tağma, K. (2001). *Yeniden Yapılanma Kuralları: Jeopolitik, İstihbarat ve Strateji (JİS) İlim, Kural ve Becerisi*, Timaş Yayınları, Üçüncü Baskı, İstanbul
- Tamzok, N. (2007). *Kamu politikası analizi: elektrik enerjisi sektörü*. Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Tezkan, Y. (2000). *Siyaset, Strateji ve Milli Güvenlik*. Ülke Kitapları, Birinci Baskı, İstanbul.
- Torun, A. (2012). *Ulusal güvenlik ve küreselleşme: Türkiye’nin ulusal güvenlik politikasının dönüşümünde küreselleşmenin rolü*. (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Torun, A. (2017). Türkiye’de Ulusal Güvenliğin Yasal ve Kurumsal Mekanizması: Milli Güvenlik Kurulu. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2):42-58
- Tosun, C. (2013). *Türkiye’de iç güvenlik teşkilatı ve AB ülkeleriyle karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla
- Tunç, A. Ş. (2015). Savunmanın Sivil Gücü: Strateji Değişimi Sonrası Yeniden Yapılanmaya İlişkin Personel Algısı Araştırması, *Dergi Park*, 3: 143-171.
- Tunç, H. Döner, A. (1998). MGK ve Milli Güvenlik Kavramı. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*.1(1): 3-23

- Turan, M. (2018). Türkiye'nin Yeni Yönetim Düzeni: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*.7 (3): 42-91.
- Türk, H. (2004). *Millî İstihbarat Teşkilâtı*. Çınar Matbaacılık, İstanbul.
- Urhal, Ö. (2009). *Küreselleşen Dünyada Güvenlik*. Adalet Yayınevi, İkinci Baskı, Ankara.
- Usta, A. (2013). Kamu Politikaları Analizine Kuramsal Bir Bakış. *Yasama Dergisi*, Parlamento Hukuku Özel Sayısı (I). Sayı: 24:78- 102.
- Üzel, M. F. (2008). *Türkiye'de iç güvenlik teşkilatlarının yeniden yapılandırılması*. (Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin
- Yılmaz, S. (2008). *Güç ve Politika*. Alfa Basım Yayım, Birinci Baskı, İstanbul
- Yılmaz, S. (2011). *Türkiye'deki iç güvenlik yapılanmasında değişim ihtiyacı ve güvenlik yöneticilerinin değişimine yönelik tutum ve davranışları üzerine bir araştırma*. (Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana
- Yılmaz, S. (2019). ABD İstihbaratında Yaşanan Değişimler. <https://www.ozelburoistihbarat.com/Content/images/archieve/abd-istihbaratinda-yasanan-degisimler-bcff9bc1-df92-4141-bb6b-18dfb9ec4ba2.pdf> (Erişim Tarihi:23.5.2019).
- Yurtsever, F. (2012). *Küreselleşmenin Türkiye'deki iç güvenlik yönetimine etkileri*. (Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli Üniversitesi
- Yüksek Askeri Şûranın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi*, T.C. Resmî Gazete,30479,15 Temmuz 2018
- Yüksek Askeri Şûranın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun*, T.C. Resmî Gazete, 14257, 26 Temmuz 1972.
- Yüksel, F. (2005). Bilgi Teknolojileri ve Yerel Yönetimler. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 5 (10):246-259
- Zengin, M. G. (2014). *Türkiye'de iç güvenlik yapılanması ve kamu düzeni ve güvenliği müsteşarlığı*. (Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep

İnternet Kaynakları

Akar, E., Özer. A., ve Demirci B., Federal Almanya Polisi.

<https://arastirmax.com/en/system/files/dergiler/295/makaleler/7/3/arastirmax-federal-almanya-polis-teskilati.pdf>, (E.T.: 13.6.2018)

Akıncı, S. (2013). İç Güvenlik Sektörünün Sivil Gözetiminin Geliştirilmesi Projesi.

www.sivilgozetim.org.tr/source/activities/.../YERELGUVENLIKKOMISYONLAR1.pp (E.T.:17.6.2019)

Amerikan Hükümetinin Ana Hatları, [http://www.usemb-](http://www.usemb-ankara.org.tr/ABDAnaHatlar/Hukumet.htm)

[ankara.org.tr/ABDAnaHatlar/Hukumet.htm](http://www.usemb-ankara.org.tr/ABDAnaHatlar/Hukumet.htm), (6.5.2019)

Bilişim Teknolojileri Nedir, <https://www.nedir.com/bilism-teknolojileri> (27.5. 2019).

Çağdaş Türk Hava Kuvvetleri

https://www.hvkk.tsk.tr/Türk_Hava_Kuvvetleri/Hakkımızda/Günümüz_Hava_Kuvvetleri/Çağdaş_Türk_Hava_Kuvvetleri, 13.4.2019

Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Tarihçesi,

https://www.dzkk.tsk.tr/icerik.php?dil=1&icerik_id=11, 13.4.2019

Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, [https://eksisozluk.com/deniz-kuvvetleri-komutanligi--](https://eksisozluk.com/deniz-kuvvetleri-komutanligi--411103)

411103, 14.4.2019

Deniz Kuvvetleri, www.hurriyet.com.tr/haberleri/deniz-kuvvetleri, 14.4.2019

Ensaroğlu, Y. <https://www.setav.org/istihbarati-demokratiklestirmek/> (19.3.2012)

Erdoğan, M. (2006). Türkiye İçin Bir Demokratikleşme ve Sivilleşme Perspektifi,

<file:///E:/Kaynaklar,%20Makaleler,%20T%C3%BCrkiye%20%C4%B0%C3%A7in%20Bir%20Demokratikle%C5%9Fme%20ve%20Siville%C5%9Fme%20Perspektifi,%20Mustafa%20Erdo%C4%9Fan,%20Liberal%20D%C3%BC%C5%9F%C3%BCnce%20Toplulu%C4%9Fu%20-%20Liberal.org.tr.html>, (E.T. 2 Mayıs 2019).

Ergan, U., www.hurriyet.com.tr/gundem/tskda-tarihi-duzen-degişti-40198617,

17.8.2016

Erhan, Ç. [https://www.turkiyegazetesi.com.tr/yazarlar/prof-dr-cagri-](https://www.turkiyegazetesi.com.tr/yazarlar/prof-dr-cagri-erhan/457553.aspx)

[erhan/457553.aspx](https://www.turkiyegazetesi.com.tr/yazarlar/prof-dr-cagri-erhan/457553.aspx), (11.5.2019).

Geçmişten Günümüze Kara Kuvvetleri Komutanlığı,

<http://www.kkk.tsk.tr/KKKHakkinda/KKKFotoGecmistenGunumuze.aspx>, Kara Kuvvetleri Komutanlığı Görev ve Yetkiler, <https://www.nkfu.com/kara-kuvvetleri-komutanligi-gorev-ve-yetkileri/>, 14.4.2019

Genelkurmay Başkanı Artık Barışta TSK'nın Komutanı Değil,

<http://t.24.com.tr/haber/genelkurmay-baskani-barista-tsk-nin-komutanı-değil>, 14.4.2019

Günümüzde Türk Hava Kuvvetleri,

https://www.hvkk.tsk.tr/Türk_Hava_Kuvvetleri/Hakkımızda/Tarihçe/Günümüzde_Türk_Hava_Kuvvetleri, 13.4.2019

Güvenlik Koruculuğu Sistemi, <http://www.Jandarma>,

9.3.2018.<http://www.jsga.edu.tr/videos/TURKAT.pdf>, 13.4.2019

<http://www.msb.gov.tr>,

[https://www.msb.gov.tr/Content/Upload/Docs/basin/2017%20Faaliyet%20Raporu\(1\).pdf](https://www.msb.gov.tr/Content/Upload/Docs/basin/2017%20Faaliyet%20Raporu(1).pdf). (30.5.2019)

<http://www.sgdsn.gouv>, <http://www.sgdsn.gouv.fr/le-sgdsn/organigramme/>, (9.5.2019)

<http://www.sgdsn.gouv.fr/>, (9.5.2019).

<http://www.udhb.gov.tr>, <http://www.udhb.gov.tr/doc/siberg/2016-2019guvenlik.pdf>, (29.4.2019)

<https://digital-social-summit.de>, <https://digital-social-summit.de/partner/bundesministerium-des-innern-fuer-bau-und-heimat/>(12.5.2019).

<https://dod.defense.gov>, <https://dod.defense.gov/About/Biographies/Biography-View/Article/796452/general-curtis-m-scaparrotti/>, (11.5.2019)

<https://fotogaleri.haberler.com/>, <https://fotogaleri.haberler.com/dunyanin-en-iyi-10-istihbarta-servisi/> (13.5.2019)

<https://ipfs.io>,

https://ipfs.io/ipfs/QmT5NvUtoM5nWFfrQdVrFtvGfKFmG7AHE8P34isapyhCxX/wiki/Amerika_Birleşik_Devletleri_Savunma_Bakanlığı.html. (11.5 2019).

<https://komisyon.tbmm.gov.tr>,

https://komisyon.tbmm.gov.tr/detay_aciklama.php?pKomKod=1007(17.5.2019)

<https://m.bianet.org>,<https://m.bianet.org/bianet/bianet/203749-almanya-da-skandallar-golgesindeki-istihbarat>(13.5. 2019).

<https://odatv.com>, <https://odatv.com/jandarma-sivillessin-diyen-liberaller-abdeki-burgercegi-biliyor-mu-1110131200.html>, 11.10.2013

<https://tr.sputniknews.com>, <https://tr.sputniknews.com/turkiye/201608161024397421-genelkurmay-emir-komuta-savunma-bakanligi/>(14.5.2019).

<https://www.baks.bund.de>, <https://www.baks.bund.de/de/die-baks/das-kuratorium-der-bundessicherheitsrat>. (9.5.2019).

<https://www.bmi.bund.de>, <https://www.bmi.bund.de/DE/ministerium/das-bmi/das-bmi-node.html>(12.5.2019)

<https://www.bmi.bund.de/DE>, <https://www.bmi.bund.de/DE/ministerium/ministerium-node.html>(12.5.2019)

<https://www.bmvg.de>, <https://www.bmvg.de/de/bundessicherheitsrat-bsr--14556>, (9.5.219).

<https://www.bmvg.de/de/ministerium/geschichte-des-verteidigungsministeriums>, (7.5.2019)

<https://www.bmvg.de/de/ministerium/ministerin>, (7.05.2019)

<https://www.bmvg.de/de/ministerium/organisation>, (7.5.2019)

<https://www.bundestag.de/resource>,

<https://www.bundestag.de/resource/blob/586304/c574071635bf34f6c571aa04f1db312b/WD-2-139-18-pdf-data.pdf>.(13.5.2019)

<https://www.defense.gov>, <https://www.defense.gov/our-story/> (11.5.2019).

<https://www.egm.gov.tr>, <https://www.egm.gov.tr/mali--tablolar>.(1.6. 2019).

<https://www.globalsecurity.org/>,<https://www.globalsecurity.org/intell/world/france/dgse.htm>(13.5 2019

<https://www.gouvernement.fr/le-ministere-des-armees>, (8.5.2019).

<https://www.icisleri.gov.tr>,

<https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/IcSite/strateji/OYA/oooyya/FAALIYET%20RAPORU.pdf>.(1.6.2019)

<https://www.internethaber.com>, <https://www.internethaber.com/ingiltere-fransa-almanyaitalya-ordusu-nasil-kime-bagli-1704067h.htm>.(4.5.2019)

<https://www.lesechos.fr>, <https://www.lesechos.fr/2017/07/quel-est-le-role-du-chef-detat-major-en-france-176413>.(13.5.2019)

<https://www.mgk.gov.tr>, <https://www.mgk.gov.tr/index.php/kurumsal/diger-ulkelerdeki-benzer-kuruluslar>, (9.5.2019)

<https://www.mgk.gov.tr/kaynaklar>,

https://www.mgk.gov.tr/kaynaklar/idare_faaliyet_raporu/2018_idare_faaliyet_raporu.pdf.(30.5.2019)

<https://www.militaryfactory.com>, https://www.militaryfactory.com/dictionary/military-terms-defined.asp?term_id=2283(11.5.2019)

<https://www.msu.edu.tr>, tarihce, (14.04.2019)

<https://www.msu.edu.tr>,14.04.

<https://www.msu.edu.tr/sayfadetay?sayfald=490&parentMenuId=55>, 1.4.2019

<https://www.msu.edu.tr/tarihce>,14.04.2019

<https://www.ozelburoistihbarat.com>, <https://www.ozelburoistihbarat.com/derin-devlet-istihbarat-servisleri-istihbarat-konulari-mit-ve-teskilat-i-ma/bnd-bvf-nsu-alman-istihbarat-servisleri-dosyasi-alman-istihbarat-orgutler-6579>.(13.5.2019)

<https://www.pa.edu.tr>, <https://www.pa.edu.tr/sikca-sorulan-sorular.html> (23..5.2019)

<https://www.pa.edu.tr/akademi>, <https://www.pa.edu.tr/akademi-tarihcesi.html> (23.5.2019)

<https://www.pa.edu.tr/misyonumuz>, <https://www.pa.edu.tr/misyonumuz.html>(23.5.2019)

<https://www.politik-kommunikation.de/>,<https://www.politik-kommunikation.de/ministerien/bundesministerium-fuer-inneres-bau-und-heimatbmi> (12.5.2019).

<https://www.presseausweis.de>, <https://www.presseausweis.de/service/bundespolitische-organe/bundesministerium-des-innern/aufgaben>.(13.5.2019)

<https://www.sg.gov.tr>,

https://www.sg.gov.tr/baskanliklar/genel_sekreterlik/bilgi_edinme/bilgi_edinme.asp.(1.6.2019).

<https://www.tccb.gov.tr>, <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/96330/milli-savunma-universitesi-harp-okullari-mezuniyet-torende-yaptiklari-konusma> (23.5.2019)

<https://www.turkishnews.com>,

<https://www.turkishnews.com/tr/content/2017/06/05/istihbarat-dosyasi-yabanci-istihbarat-servisleri-hakkinda-kisa-bilgiler-sismi-sisde-bnd-dgse-m-i5-mi6-2/> (13.5.2019).

<https://www.yenisafak.com/ysk-kesin-Sonuclari-acikladi-16-nisan-2017-referandum-kesin-sonuclari-h-2650002>, 27.04.2017

İşte Bakanlar Kurulunda Kabul Edilen Jandarma

Düzenlemesi,<https://www.haberturk.com/gundem/haber/1272439-iste-bakanlar-kurulunda-kabul-edilen-jandarma-duzenlemesi>, 30.4.2019

Kara Kuvvetleri Komutanlığının Vazifesi,

<http://www.kkk.tsk.tr/KKKHakkinda/KKKGorev.aspx>, 14.4.2019

Kararname ile TSK'da ve Millî Savunma Bakanlığı'nın Yapısı Değişti,

<https://www.haberler.com/tsk-da-ve-milli-savunma-bakanligi-nda-yapilan-8664459-haberi>, 1 Ağustos 2016

Kardaş, Ü., https://www.yeniasya.com.tr/politika/istihbarat-orgutlerinin-denetimi_171164.(4.3.2014)

Kış., M. Yıldırım., M (ty.). Türkiye'de Bilişim Teknolojileri.

www.emo.org.tr/ekler/df81829c4ebc9c4_ek.pdf.(27.5.2019).

kod5.org/, kod5.org/gunumuz-bilisim-teknolojileri-ve-siber-guvenlik/ (24.5.2019)

- Korkut, G., Acar, O. K. ve Tetik, A. (2015). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı ile Değişen Kamu Hizmeti ve Türkiye İş Kurumu.1(2):107-135
(<https://dergipark.org.tr/isvehayat/issue/29032/310461>).
- Millî Savunma Bakanlığı Bünyesinde Milli Savunma Üniversiteleri Kuruldu,
<https://www.aa.com.tr/tr/15-temmuz-darbe-girisimi/milli-savunma-bakanligi-bunyesinde-milli-savunma-universitesi-kuruldu/618791>, 31.7.2016
- Milli Savunma Üniversitesi Hakkında Her şey, <https://www.basarisiralamalari-com/milli-savunma-universitesi-hakkinda-hersey/>, 1.1.2019
- Milli Savunma Üniversitesi Harp Okulu Başvuru işlemi Sonrasında Mülakat ve Sınav Nasıl Olacak?[https:// www.hurriyet.com.tr/gundem/milli-savunma-universitesi-basvuru-sartlari-neler-sinav-ve-mulakat-nasil-olacak-40709640](https://www.hurriyet.com.tr/gundem/milli-savunma-universitesi-basvuru-sartlari-neler-sinav-ve-mulakat-nasil-olacak-40709640), 22.2.2019
- MİT’te Değişim Ne Anlama Geliyor, <https://www.dw.com/tr/mitte-degisim-ne-anlama-geliyor/a-40322006>
- Nitaş, K. (ty.). “Fransa Yönetim Sistemi”,
https://www.arem.gov.tr/ortak_icerik/arem/projeler/21yy/Fransa.pdf , (E.T.: 7.1.2019).
- Önder, M. Zengin, Ü. N. (2018). Ak Parti Döneminde Asker-Sivil İlişkileri. 12. Uluslararası Kamu Yönetimi Sempozyumu.
(https://www.researchgate.net/publication/331600001_AK_PARTI_DONEMIND_E_ASKER-SIVIL_ILISKILERI_CIVIL_MILITARY_RELATIONS_DURING_THE_AK_PARTY_ERA)
- Öneş, C., www.radikal.com.tr/yorum/istihbarat-servislerinde-denetim-ve-hesap-verme-880424/(30.5.2008).
- Pekin., İ.H., <https://www.aydinlik.com.tr/tsk-ve-jandarma>, 28.10.2014
- responsibilitytoprotect.org,
http://responsibilitytoprotect.org/Livre_blanc_Press_kit_english_version.pdf
(9.5.2019).

Sabah, <https://www.sabah.com.tr/gundem/2019/04/17/cumhurbaskanligi-hukumet-sistemine-iki-yil-once-gecildi>, (17.4 2019)

Sahil Güvenlik ve Jandarma'nın Eğitim Akademisi Kapılarını Açtı,
<https://www.trthaber.com/haber/turkiye/sahil-guvenlik-ve-jandarmanin-egitim-akademisi-kapilarini-acti-359050.html>, 5 Nisan 2018

Saran, U. (2016, 26 Eylül). MİT ve İstihbaratın Koordinasyonu.
(<http://www.aljazeera.com.tr/gorus/mit-ve-istihbaratin-koordinasyonu>)

Suiçmez, M. N. (2017, 17 Mayıs). Geleceğin Dünyasında Türk İstihbaratı.
(<https://www.stratejikortak.com/2017/05/gelecegin-dunyasinda-turk-istihbarati.html>)

Tunç, H., Döner, A. (1998). MGK ve Milli Güvenlik Kavramı. *Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 1:3-22,
<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/selcuksbmyd/article/view/5000084314/5000078411>

Türk Deniz Kuvvetlerinin Görevleri
https://www.dzkk.tsk.tr/icerik.php?icerik_id=4&dil=1#, 13.4.2019

Türk Hava Kuvvetleri, https://www.wikizero.com/tr/Türk_Hava_kuvvetleri, 13.4.2019

Türk Kara Kuvvetleri Tarihçesi, <http://www.kkk.tsk.tr/KKKHakkinda/KKKtarihce.aspx>, 14.4.2019

Türkiye Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanlığı, <https://www.turkcebilgi.com/turkiye-cumhuriyeti-milli-Savunma-Bakanligi>, 14.4.2019

Türkiye: 2018 Türkiye Raporu,
https://www.ab.gov.tr/siteimages/pub/komisyon_ulke_raporlari/2018_turkiye_raporu_tr.pdf.(E.T.:16.6.2019)

Türkiye’de Sivil Gözetimin Geliştirilmesi Projesi, www.fatihhaber.com/turkiyede-sivil-gozetimin-gelistirilmesi-projesi-_h486.html(14.5.2014)

Türkiye’nin Siber Güvenlik Stratejisine Yönelik Değerlendirmeler,
http://www.tubisad.org.tr/tr/images/pdf/dtp_siber_guvenlik_raporu_4_0.pdf, 29.4.2019

Ünver, A., <http://edam.org.tr/dijital-acik-kaynakli-istihbarat-ve-uluslararası-guvenlik/> (17.7.2018).

www.adalet.gov.tr, www.adalet.gov.tr/duyurular/2011/eylul/anayasalar/ulkeana/pdf/08-ALMANYA%20209-276.pdf.(9.5 2019)

www.interieur.gouv.fr, (8.5.2019).

www.jandarma.gov.tr/(1.6.2019)

www.jsqa.edu.tr,<http://www.jsqa.edu.tr/page.aspx?m=7&id=2>, 1.3.2019

www.milscint.com, www.milscint.com/tr/soylesi-tbmm-guvenlik-ve-istihbarat-komisyonu-baskani-prof-dr-emrullah-isler-2/(26.4.2017)

www.mit.gov.tr, www.mit.gov.tr/2937.html (17.5.2019)

www.tdk.gov.tr,

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelimesec=179707, 4.5.2019

www.tdk.gov.tr,

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5ccd649a18a752.78493222, 4.5.2019

www.tdk.gov.tr,

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=B%C4%B0L%C4%B0%C5%9E%C4%B0M, 2.14.2019

YAŞ Üyesi Nedir?<https://www.haberturk.com/gundem/haber/1273183-yas-uyesi-nedir>, (5.05.2019).

YSK Kesin Sonuçları Açıkladı-16 Nisan 2017 Referandum Kesin Sonuçları 2017, <https://www.yenisafak.com/ysk-kesin-sonuclari-acikladi-16-nisan-2017-referandum-kesin-sonuclari-h-2650002> (20.5.2019)

DİZİN

-A-

Almanya .. v, 1, 2, 77, 78, 79, 80, 81, 82,
83, 84, 85, 86, 89, 117, 127, 132
Amerika Birleşik Devletleri v, 54, 55,
121, 124

-D-

Dış Güvenlik 27, 62, 73, 76, 117

-E-

Emniyet Genel Müdürlüğü.... 14, 15, 16,
91, 95, 112, 123

-F-

Federal Güvenlik Konseyi 85
Fransa v, 1, 2, 16, 66, 67, 68, 69, 70, 71,
72, 73, 74, 75, 76, 114, 117, 127, 137

-G-

Genelkurmay Başkanlığı... 8, 14, 16, 19,
28, 30, 31, 32, 45, 62, 63, 75, 85, 91
Güvenlik..... iv, v, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 17,
19, 20, 21, 22, 35, 36, 37, 38, 39, 40,
41, 42, 43, 44, 49, 50, 51, 54, 57, 62,
63, 64, 66, 74, 75, 76, 85, 92, 95, 96,
99, 100, 102, 103, 104, 105, 109, 110,
111, 113, 114, 116, 117, 118, 119,
121, 122, 123, 124, 126, 127, 128,
129, 130, 131, 133, 138
Güvenlik Korucusu 3, 20
Güvenlik Yönetimi..... 126, 128

-İ-

İç Güvenlik 11, 50, 51, 55, 56, 57, 60,
64, 67, 79, 109, 110, 115, 116, 119,
121, 123, 126, 127, 128, 129, 132
İçişleri Bakanlığı . 12, 13, 14, 15, 16, 18,
19, 47, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 79,
81, 83, 86, 97, 99, 100, 102, 111, 114,
116, 118

İstihbarat.. 45, 46, 47, 48, 49, 64, 65, 76,
86, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 95, 96, 117,
121, 122, 123, 124, 125, 127, 130,
131

-J-

Jandarma.... 8, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19,
38, 41, 47, 68, 69, 71, 73, 74, 90, 91,
95, 97, 99, 100, 102, 103, 104, 105,
112, 114, 118, 121, 122, 123, 124,
126, 129, 133, 136, 138
Jandarma Genel Komutanlığı 16, 18, 19,
92, 95, 97, 99, 100, 103, 112, 118,
123

-K-

Kamu Düzeni..... 9, 90

-M-

Milli Güvenlik Kurulu..... 35, 36, 37, 38,
39, 40, 41, 42, 43, 49, 111, 116, 125,
127, 129, 130
Milli İstihbarat Teşkilatı .. 47, 48, 49, 91,
116
Milli Savunma Bakanlığı..... 30, 101

Milli Savunma Yüksek Kurul ve

Komiteleri..... 75, 76

-P-

Polis..... 8, 14, 15, 58, 59, 66, 67, 68, 69,
70, 71, 73, 78, 79, 80, 82, 103, 104,
105, 122, 123, 124, 127, 129

-S-

Sahil Güvenlik Komutanlığı . 17, 19, 99,
100, 103, 112, 118, 129

-U-

Ulusal Güvenlik Konseyi 63, 64, 127

-Y-

Yüksek Askeri Şura 43, 44, 45, 131

-Z-

Zabıta.....20

